

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Katedra sociální pedagogiky

**Hodnotová orientace začínajících a déle sloužících
policistů**

Bakalářská práce

Autor: Markéta Nováková

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální pedagogika se zaměřením na výchovnou práci v etopedických zařízeních

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jiří Semrád, CSc.

Zadání bakalářské práce

Autor: Markéta Nováková

Studium: P16P0654

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální pedagogika se zaměřením na výchovnou práci v etopedických zařízeních

Název bakalářské práce: **Hodnotová orientace začínajících a déle sloužících policistů**

Název bakalářské práce AJ: Value orientation of beginning and more experienced policemen

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá hodnotovou orientací začínajících a již déle sloužících příslušníků Policie ČR. Cílem bakalářské práce je s oporou o analýzu odborné literatury popsat a srovnat hodnotovou orientaci začínajících a déle sloužících příslušníků Policie ČR. Práce bude teoreticko-empirické povahy. Teoretickým východiskem práce bude analýza proměn Policie ČR v souvislosti se sociálně ekonomickými proměnami společnosti, stav poznání jevu hodnotové orientace a analýza výzkumů zabývajících se hodnotovou orientací policistů. Empirické šetření bude pojato kvantitavně. Kromě literární metody a obecně logických metod bude využita metoda explorativní prostřednictvím techniky polostrukturovaného hermeneutického dotazníku.

BLÍŽKOVSKÝ, B., Náš svět na prahu 21. století. In KUČEROVÁ, S. a kol. Česká a slovenská otázka v soudobém světě. Základy naší hodnotové orientace. Brno: Konvoj, 2004, 2. vyd. 443 s. ISBN 80-7302-061-0. HENDL, J., Kvalitativní výzkum. Praha: Portál, 2005. 408 s. ISBN 80-7367-040-2. PRUDKÝ, L., a kol. Studie o hodnotách. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 236 s. ISBN 97880-7380-266-0. PRŮCHA, J. a WALTEROVÁ, E. MAREŠ, Jiří. Pedagogický slovník. Praha: Portál, 2008. 322 s. ISBN 978-80-7367-416-8. PRUDKÝ, L., Hodnoty a normy v české společnosti- stav a vývoj v posledních letech. Praha: Akademické nakladatelství Cerm, 2004. vyd. 1. 32 s. ISBN 80-7204-358-7.

Garantující pracoviště: Katedra sociální pedagogiky,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jiří Semrád, CSc.

Oponent: PhDr. Daniela Květenká, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 6.11.2014

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci zpracovávala za pomoci odborných zdrojů, pod odborným vedením vedoucího práce a veškeré prameny jsem uvedla v soupisu použitých zdrojů.

.....

Markéta Nováková

Poděkování

Mé poděkování patří doc. PhDr. Jiřímu Semrádovi, CSc. za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnoval, a díky kterému jsem mohla svoji bakalářskou práci zkompletovat. Mé poděkování patří taktéž všem respondentům – policistům, za spolupráci při získávání údajů pro výzkumnou část práce.

Anotace

NOVÁKOVÁ, Markéta. *Hodnotová orientace začínajících a déle sloužících policistů*, Hradec Králové, 2019, 113 s., Bakalářská práce. Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové.

Bakalářská práce se zabývá problematikou hodnotové orientace začínajících a déle sloužících policistů. Zabývá se její analýzou a komparací. V teoretické části jsou zmíněny základní pojmy týkající se hodnotové orientace, druhy hodnotové orientace, faktory ovlivňující hodnotovou orientaci a je zde analyzována proměna policejní služby. Hlavním cílem praktické části je analýza a komparace hodnotové orientace začínajících a déle sloužících policistů v závislosti na výsledcích dotazníkového šetření.

Klíčová slova: hodnoty, hodnotová orientace, Policie ČR, policisté

Annotation

NOVÁKOVÁ, Markéta. *Value orientation of beginning and more experienced policemen*, Hradec Králové, 2019, 113 p., Bachelor thesis. Faculty of Education, University of Hradec Králové.

Bachelor thesis deals with the issue of value orientation of startups and longer serving police officers. It deals with the analysis and comparisons. In the theoretical part are mentioned basic concepts concerning the value orientation, types of value orientation, factors affecting value orientation and there is analyzed the transformation of the police service. The main aim of the practical part is the analysis and comparison of value orientation of startups and longer serving police officers, depending on the results of the questionnaire survey.

Key words: values, value orientation, Police of the Czech Republic, police officers

Obsah bakalářské práce

Úvod.....	9
1. Sociálně ekonomické proměny společnosti a hodnot.....	10
1.1. Úloha hodnot v osobnosti člověka.....	11
1.2. Historické pozadí vzniku hodnot.....	12
1.3. Hodnoty a hodnotová orientace v současné společnosti a její transformace.....	13
1.4. Vymezení pojmu hodnota, hodnotová orientace.....	19
1.4.1. Hodnota.....	19
1.4.2. Hodnotová orientace.....	20
1.5. Dělení a klasifikace hodnot.....	21
1.6. Funkce hodnot.....	24
1.7. Faktory ovlivňující hodnotovou orientaci.....	25
1.8. Shrnutí.....	27
2. Proměna policejní služby s ohledem na sociálně ekonomické proměny společnosti koncem 20. století.....	29
2.1. Policejní služba dříve.....	29
2.2. Policejní služba dnes.....	30
2.2.1. Výchova a vzdělávání současných policistů.....	33
2.3. Shrnutí.....	38
3. Projekt a výsledky empirického šetření.....	40
3.1. Teoretická východiska.....	40
3.2. Stanovení cíle empirického výzkumu.....	41
3.3. Hypotézy.....	42
3.4. Charakteristika výzkumného šetření.....	42
3.5. Analýza výzkumného vzorku.....	43
3.6. Organizace výzkumu.....	44
3.7. Výzkumné šetření.....	45

3.7.1. Výsledky empirického výzkumu	77
Závěr	79
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	82
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ přímo se vztahujícím k empirickému výzkumu	86
SEZNAM ZKRATEK	88
SEZNAM PŘÍLOH.....	89
PŘÍLOHA A	90
PŘÍLOHA B - DOTAZNÍK PRO POLICISTY	100

Úvod

Bakalářská práce se zabývá hodnotovou orientací začínajících a déle sloužících policistů. Tímto tématem jsem se rozhodla zabývat proto, že téměř celá moje rodina a velké množství známých a přátel je zaměstnána u Policie ČR a také proto, že mě zajímá, zdali se proměnila právě hodnotová orientace u policistů v kontextu sociálně-ekonomické proměny společnosti za posledních několik let.

Práce bude teoreticko-empirické povahy. Teoretickým východiskem práce bude analýza proměn Policie ČR v souvislosti se sociálně ekonomickými proměnami společnosti, stav poznání jevu hodnotové orientace a analýza výzkumů zabývajících se hodnotovou orientací policistů.

Cílem mé bakalářské práce je s oporou v odborné literatuře klasifikovat a popsat celkovou hodnotovou orientaci policistů a její proměny v závislosti na věku, postavení, rodinném prostředí, výchově, motivaci k profesi a délce vykonávané služby policistů. V první části své práce se budu zabývat především proměnou policejní služby s ohledem na sociálně-ekonomické proměny společnosti 20. stol., nadále hodnotami obecně a hodnotami policistů.

Hlavním vědecko-výzkumným problémem je tedy otázka, zdali je zásadní rozdíl mezi hodnotami v hodnotové orientaci začínajících a již déle sloužících policistů. Ústřední hypotézou, kterou budu ověřovat je, že *„Hlavním zájmem pro začínajících policisty je nadstandardní finanční ohodnocení a materiální hodnoty oproti déle sloužícím policistům.“*

Empirické šetření bude pojato kvantitativně. Kromě literární metody a obecně logických metod bude využita metoda explorativní prostřednictvím techniky polostrukturovaného hermeneutického dotazníku. Empirická část bude orientována kvantitativním designem.

Klíčová slova: *hodnoty, hodnotová orientace, Policie ČR, policisté*

1. Sociálně ekonomické proměny společnosti a hodnot

Ve druhé polovině 20. stol. začínají vznikat nová označení společnosti. Jde o označení typu **postmoderní společnost, postindustriální společnost, postkomunistická společnost**, apod. Společnost se postupně měnila. Měnila se vlivem industrializace, humanizace, globalizace, digitalizace, individualismu, multikulturality, ale i díky nadnárodním korporacím, které fungují jako hlavní síla, velká forma iracionality, urbanizace, sekularizace, politické poměry včetně změn vedení států – rostoucí, až demagogická demokracie.

Zatímco v tradiční společnosti, která je datována zhruba od počátků zemědělství po průmyslovou revoluci, byla sociální struktura jasně vyhraněná, fungovala sociální determinovanost, byla určitým způsobem omezena sociální mobilita a sociální status jedince byl většinou přímo úměrný postavení jeho rodičů, v moderní a postmoderní společnosti, co se týče například sociální role, jedinec není spokojený pouze s jednou sociální rolí a mnohdy ani s vlastním sociálním statutem. Dalším příkladem transformace společnosti je role státu. Zatímco v tradiční společnosti byla role státu v souvislosti s rodinou zanedbatelná a její úloha minimální, v moderní a postmoderní společnosti bohužel veřejně právní instituce často supluje úlohy rodiny. Dalším ukazatelem může být i rodina. Postavení a uspořádání rodiny, jako takové. V tradiční společnosti měla rodina obrovský význam, plnila své funkce, všichni její členové žili v pospolitosti, dnes se od této myšlenky částečně upouští, rozvodovost stoupá, přibývá matek samoživitelek a děti končí, samozřejmě ne vždy vinou matky nebo rodiny, v dětských domovech. Velkým ukazatelem transformace společnosti je industrializace. Upouštění od zemědělství a přiklání se k průmyslu. Samozřejmě i vlivem industrializace došlo k úpadku několika dogmat, kam řadíme i dogmata církevní. Čím dál víc se uplatňuje kapitalistické hospodaření a vlivem industrializace je rozvíjení parlamentní demokracie a již výše zmíněné sekularizace.

Jak Kovařík, Med a Semrád (2000, str. 3) ve své práci zmiňují, že společenské změny, které nastaly po listopadu 1989, se projeví nejen v transformaci společenského systému, ale i v proměně právních, hodnotových a mravních norem. Přineslo to funkční změny všem institucím, včetně policie, která v důsledku proměny začala zvyšovat náročnost činnosti, vzhledem k potřebě, vedle represivní složky, potřebě prevence a poradenství.

Globalizace, která má velký dopad i na samotné výchovně vzdělávací prostředí a proces není novým pojmem. Koncept globální výchovy, který zasahuje do vzdělávacího procesu ve

formě výchovy k světoobčanství, multikulturalitě, jazykovém vzdělávání, uvědomělé péči o Zemi se ale poněkud od prvotní idey globalizace distancuje, protože prvotní ideou bylo vycházení z celistvého prožívání světa dítětem. To, že tento způsob globalizace někdy naprosto odporuje tradičním lokálním a regionálním tradicím je bohužel dalším faktorem silně ovlivňující celkové fungování společnosti (Semrád, 2015).

Jak již Semrád (2015, str. 322) říká: „*Problém současného vzdělávání, ale spočívá již v samotném chápání tohoto pojmu mladou generací. Mládež vesměs od útlého dětství odchována digitálními technologiemi zaměňuje informace za vědomosti. Neuvědomuje si, že vědomost vzniká teprve prací s informacemi, jejich konfrontací, analýzou apod.* Mládež 21. století si bohužel neuvědomuje, že základem všeho je poznání, získané vědomosti a zkušenosti. Mladou generaci často opouští touha po širším poznání, po systematickém vzdělávání se, po seberealizaci, po dodržování lety prověřených platných zásad, metod a technik a to se pak promítá i do výkonu profese.

Snaha společnosti prohlubovat a rozvíjet humanismus a demokracii není vždy mládeží správně chápán. Otvírání se společnosti je subjektivně vnímáno jako překonávání norem, ničím neregulovaný voluntarismus. Dobře myšlená opatření společnosti se nakonec obrací proti ní (např. svobodné rozhodování ve věci očkování dětí vede k podceňování rodičů nebezpečí onemocnění závažnými chorobami a jejich dalšího šíření.) Pro současnou společnost je charakteristické, že je ponejvíce ovlivňována silně postupující digitalizací. Technologie vtrhly a zasahují do života společnosti a ovlivňují ji ve všech sférách, ve všech procesech, ale i ve vyznávaných hodnotách. Rovněž je vhodné zde zmínit i orientaci na „výkon“.

1.1. Úloha hodnot v osobnosti člověka

Hodnoty v životě člověka mají jistě nezastupitelnou funkci. Samozřejmě se ale odvíjí od toho, jak má právě svoje hodnoty nastaveny a jak má uspořádaný svůj žebříček hodnot. Pojem hodnota totiž úzce souvisí s normami, ideály, vzory, motivací a cíli. Téma hodnot a hodnotové orientace je momentálně v posledních letech jedno z nejdiskutovanějších témat, neboť hodnoty vypovídají o člověku, ovlivňují a určují chování a jednání lidí v jakémkoliv prostředí.

Téma hodnot a hodnotové orientace bývá často předmětem bakalářských, magisterských, disertačních prací, ale i článků a monografií uznávaných pedagogů, psychologů a dalších

vědců. Hodnoty v našem životě ovlivňují orientaci člověka ve společenském prostředí, ale také nám dávají možnost udržovat si napříč životem určité ideály, vize, řády a jistoty. Nedílnou součástí studií hodnot jsou ale i pohledy a názory, které ukazují na složitost problematiky hodnot. Na některé aspekty hodnotové problematiky neexistuje jednotný, shodný názor. Rozdíl v pohledu není pouze mezi odborníky a laiky, ale i mezi odborníky nepanuje jednoznačná shoda.

Někdo vidí pojem *hodnota*, jako synonymum ke slovu cena, jiný považuje slovo *hodnota* jako mravní sílu každého z nás. Co je tedy hlavní úlohou hodnot v životě člověka? Formovat ho ve správného občana? Udržovat si morální profil tak vysoko, jak mu to společnost a jeho vlastní svědomí dovoluje? Ctít zákony, etiku a považovat život za nejvyšší hodnotu, jakou člověk může mít? Otázkou tedy je, jaké hodnoty jsou správné, přijatelné a jak se hodnoty vlivem doby mění. Díky digitalizaci, globalizaci a ekonomizaci společnosti, moderní, uspěchané doby ustupují do pozadí hodnoty jako je zdraví, rodina, přátelé, ale do popředí se dostávají spíše materiální hodnoty a kariéra, která dost často atakuje první místa hodnotového žebříčku u spousty mladých lidí. Mluvit o tom, zdali se vlivem moderní doby mění hodnotová orientace lidem ve starší dospělosti, kterou literatura a zdroje určují mezi 45. a 60. rokem věku jedince je sporné. Stejně tak je tomu u lidí již důchodového věku.

Jak jsou na tom ale hodnoty a hodnotové žebříčky policistů? Jsou v jejich žebříčcích hodnot například dodržování etického kodexu, heslo „*Pomáhat a chránit*“, spravedlnost, důstojnost, schopnost reprezentace, ať sama sebe nebo policejní profesi, důležitost prevence sociálně patologických jevů, nebo se to již omezuje právě na hodnoty typu „*Chci pracovat co nejméně, ale za co nejméně peněz?*“

1.2. Historické pozadí vzniku hodnot

Slovo „hodnota“ se začalo objevovat již ve starověkém Řecku v souvislosti s některými filozofickými díly. Proto lze zájem o toto téma analyzovat již od počátků filozofických myšlenek od antiky až po současnost. Řekové neměli samostatné označení pro slovo *hodnota*, nicméně používali termín *axia* (*důstojný, hodnota*), *ethos* (*zvyk, obyčej*) nebo *time* (*hodnocení, ctění*), ale i mnoho dalších, jiných označení. Proto se často můžeme v oblasti hodnot a hodnotové orientace setkat s výrazy jako je *axiologie* nebo *timologie*. (Cakirpaloglu, 2009, s. 17)

U vzniku a samotné kolébky axiologie stál především Hermann Lotze (1817-1881), který jako první použil slovo hodnota v kontextu filozofie, chtěl zkoumat hodnoty a vytvořil jasný soupis opodstatnění pro tuto potřebu zkoumání. Dalšími, kdo přispěli ke zkoumání hodnot, byl Franz Brentano (1838-1917), který naznačil chápání hodnot jako objektivní kvalitu věcí. Další vývoj názorů na hodnoty dospěl až k relativismu, který hodnoty považuje za nezávazné konvence. (J. Patočka)

Hodnoty se praktikují v právu, náboženství, umění, státní správě, apod. (Cakirpaloglu, 2009)

Pevné základy axiologie položil již Sokrates, který byl první, kdo si kladl za cíl nápravu mravů a zvyků. Věděl, že poznání souvisí s estetikou a právě z těchto úvah následně vycházel i jeho žák Platón, který byl jedním z prvních filosofů, kdo se zabývali pojmem obecných hodnot. Dle něj byla základem idea dobra, která dominuje nad realitou, pravdou a krásou a dokáže regulovat vztahy ve světě a stejně tak dokáže harmonizovat přírodu a společnost. Přesuneme-li se dál, k osvícenství, můžeme například mluvit o francouzském pedagogovi, filozofovi, sociologovi, estetikovi a předním představiteli filozofie osvícenství Jeanu Jacquesu Rousseauovi (1712-1778), ten se chtěl navrátit k přírodě. Dle něj je nejvyšší vlastností člověka jeho vlastní svědomí. Georg Wilhelm Friedrich Hegel (1770-1831) považuje za nejvyšší hodnotu stát, neboť představuje nejvyšší stupeň svobody a dle něj samotný stát ztělesňuje morálku a právo. Zástupcem je profesor berlínské univerzity a filosof novokantovské školy Nicolai Hartmann (1882-1950), který již uvažuje o hierarchickém uspořádání hodnot, kdy na nejnižší příčce pokládá hodnoty libosti, dále výše, hodnoty dobra, vitální hodnoty a nejvýše hodnoty morální. (Cakirpaloglu, 2009)

1.3. Hodnoty a hodnotová orientace v současné společnosti a její transformace

Hodnoty patří mezi jednu z nejstabilnějších složek osobnosti člověka, avšak jejich trvání a intenzita nemusí být nutně absolutní a trvalá. Můžeme rozlišovat různé typy kategorizace hodnotových transformací. Jednou z mnoha je například tzv. kongruentní změna, kde jsou možné změny v oblasti hodnotového zaměření. Mezi hlavní faktory této transformace se řadí především skupinová příslušnost, informovanost, vědomosti a personální činitelé.

Rizikovými faktory, které popsal Jaromír Novák (in Budil et al., 2002) pro vývoj společnosti, které samozřejmě vliv na hodnotovou orientaci lidstva mají dopad, jsou: **dynamika nárůstu obyvatelstva**, a to především v nevyspělých zemích, což má za následek změny v kvalitě lidské populace, jejím chování a jednání. Dalším rizikovým faktorem je **nerovnoměrnost světového bohatství**, kde se čím dál tím víc zvětšuje propast mezi bohatými a chudými. **Životní prostředí** je dalším faktorem, který neblaze ovlivňuje transformaci lidské společnosti, a to především ve smyslu, kdy se plýtvá neobnovitelnými zdroji. Novák zmiňuje možnost, že toto století bude stoletím války o vodu, ale i potraviny a suroviny. **Globalizace** je jedním z největších faktorů, který má na lidskou společnost dopad. Globalizace je zatím spíše ukazatelem moci, zisku a vykořisťování. Svět se neustále zmenšuje a zároveň vzrůstá vzájemná závislost obyvatelstva s až nakdy nadměrně propagovanou svobodou. Pátým faktorem je **integrace a dezintegrace**, která nese určitá rizika v rozčleňování dříve daných celků a uskupení. Díky tomuto faktoru se mění i role mezinárodních organizací, a to ne vždy k lepšímu. **Jaderné zbraně, chemické a biologické zbraně** jsou obrovskou hrozbou pro dnešní společnost, protože se zvyšuje počet států, které jaderné zbraně budou vlastnit a budou mít možnost ničit. S tímto faktorem úzce souvisí i **růst násilí**, který je snadno kvalitativně i kvantitativně dokazatelný, a to již u dětí nejmladšího věku. To je bohužel realita a každý den jsme svědky neustálého nárůstu násilí v různých formách a podobách. Sebezničení a sebedestrukce lidstva jako takového, nikdy nebyla tak diskutovanou otázkou, jako v několika posledních letech. Hodnoty a potřeby se u jednotlivých světadílů, států, regionů i jedinců liší, ovšem je potřeba stále udržovat stabilitu a rovnováhu a s tím souvisí faktor **těžko udržitelného rozvoje**. Je totiž třeba si položit otázku a to otázku, zdali je trvalý rozvoj, jako tomu je v dnešní společnosti, vůbec možný. V co nejvyšší míře je potřeba potlačovat negativní faktory a musíme umět „řídit“. Faktor **schopnost řízení** se úzce vztahuje k využívání zdrojů, které máme k dispozici – zdroje lidské, finanční, materiální, informační a časové.

Praktickým návodem uvědomování si rizikových faktorů byly již v minulosti mravní kodexy.

Nejznámějším mravním kodexem v historii člověka je zřejmě Desatero Božích přikázání, jež vyslechl Mojžíš za bouře na vrcholku hory Sinaj a vytesal je jako zákon do kamene.

Ve zkrácené formě (Kučerová 1996, s. 92) zní takto:

1. Nebudeš mít jiných bohů přede mnou.

2. Neučiníš sobě rytiny ani jiného podobenství těch věcí, kteréž jsou na nebi svrchu ani těch, které jsou na zemi dole, ani těch kteréž u vodách pod zemí. Nebudeš se jim klaněti ani jich ctíti.

3. Nevezmeš jméno Hospodina Boha svého nadarmo, neboť nenechá bez pomsty toho Hospodin, kdož by bral jméno jeho nadarmo.

4. Pomni na den sobotní, abys jej světil. Šest dní pracovati budeš a dělati dílo své, ale dne sedmého odpočinutí jest Hospodina Boha tvého.

5. Cti otce svého i matku svou, ať se prodlejí dnové tvoji na zemi, kterouž Hospodin tvůj dá tobě.

6. Nezabiješ.

7. Nesesmilníš.

8. Nepokradeš.

9. Nepromluvíš proti bližnímu svému křivého svědectví.

10. Nepožádáš domu bližního svého, aniž požádáš manželky bližního svého, ani služebníka jeho, ani děvečky jeho, ani osla jeho, ani cožkoli jest bližního tvého.¹

Tento kodex byl po několik staletí platným. Samozřejmě postupem doby, evoluce, digitalizací, vyšším nárůstem ateismu byl bohužel pro značnou část populace překročen a nyní je považován za překonaný, historický a nábožensky orientovaný.

Otázka tedy vlastně zní, zda hodnoty dnešní společnosti můžeme považovat za hodnoty platné. Podle výzkumů Krause (2012 in Kraus, 2018) od 80. let až do roku 2010 dominoval u mládeže konzumní životní styl, který však postupně klesal. V 90. letech první místa v žebříčku hodnot zaujímaly spíše hodnoty směřující k hedonistickému stylu života. „*Postupně dochází k valorizaci soukromé sféry a devaluaci společenských hodnot*“ (Kraus, 2018 in Kraus, 2012). Po roce 2000 byl opět registrován jistý nástup konzumnosti a propad společenských hodnot.

¹ NESTÁVALOVÁ (2014, str. 22-23)

Dnešním dětem chybí sjednocující mravní základ, kterým bylo náboženství a hlavním východiskem byla Bible a desatero přikázání. Chybí jim ale bohužel i kvalitní sociální vzory, se kterými by se mohli ztotožnit. Mezi vzory dnešních dětí patří především mediální „hvězdy“, celebrity, které si tento status spíše zaplatili, než zasloužili a „rebelové“, kteří se svým způsobem nějak ze společnosti vymaňují. Jistě, že ne každý musí být nábožensky založený, ale bohužel je pravdou, že nosný základ náboženství mělo.

S čím dál vyššími nároky společnosti, sociálně ekonomickými, vědeckými aspekty, nárůstem sociálních sítí, mediálních podnětů, samozřejmě rostou nároky a požadavky jedinců na společnost. Bohužel, i společnost se stává konzumní a mladí jedinci tak nemají vzor v pravých hodnotách a mají značně rozrůzněné hodnoty. Dnešní společnost v důsledku nesprávně chápané demokracie a humanismu je velmi poznamenána individualizmem, globalizací, naprostou informovaností díky médiím, ale bohužel opadají hodnoty typu zdraví, víry (ne jen ve smyslu náboženském), stabilního manželství, komunikace tváří v tvář, aktivního pohybu, úcta k rodičům, ke starším osobám, učitelům, ale i vrstevníkům, absence morálních hodnot, ale bohužel upadá i hodnota rodiny. Proč?

Hodnoty se samozřejmě vlivem mnoha faktorů mění. Dříve se za idoly považovali sportovci, divadelníci, básníci, filosofové, matematici a umělci, dnes to jsou youtubeři, animované postavičky a „pseudo“ zpěváci, kteří bohužel o studiu hudby neví zhola nic. V České republice je cca 5,2 milionu diváků. Tento odhad je měsíční. Měsíčně tito diváci zhlédnou téměř 1,9 miliardy videí. Skoro polovina, tedy necelých 50 % videí je přehráváno na mobilním zařízení, což demonstruje jejich velkou oblíbenost zejména u jedinců mezi 15 – 24 lety, na něž připadá až 90 % měsíční sledovanost YouTube oproti jiným kanálům. Průměrná týdenní doba sledování videí je u jedince 15 – 24 let zhruba 175 minut (Smrž, 2017). Youtubera Jirku Krále sleduje na platformě YouTube skoro 1,2 milionu uživatelů. Lidí – patří mezi ně ale i děti mladší 12 ti let. Youtuber Jirka Král točí především videa, tzv. „Let's playe“, kde natáčí svou vlastní obrazovku počítače při tom, kdy hraje hry. Hry jsou to především strategické, ovšem nic neříkající, jeden a půl hodinové video o ničem. Děti, mladiství, ale bohužel i dospělí to hltají. Proč? To je otázka. Až jak daleko se posunula společnost, která sedí u počítače a sleduje každý den člověka, který natáčí svou vlastní obrazovku, jak hraje počítačovou hru s cílem publikovat to na jednu z největších internetových platforem a těžit z toho peníze a

„slávu“. Kulhánek (2015) tento druh videí komentuje: „*Co je pro starší generaci sledování fotbalu v televizi, to je pro řadu teenagerů koukání na game-play svého oblíbeného youtubera.*“

Velkou hodnotou pro dnešní mládež je svoboda a možnost rozhodování se. Otázkou je ale proč? Je to opravdu proto, že chtějí být svobodní a chtějí říct svůj názor za účelem možnosti zlepšení společnosti nebo je to proto, že za svůj názor a postoj ve výsledku nenesou žádnou zodpovědnost a je to pouhý chtíč nenést zodpovědnost za okolí?

Vzhledem k tomu, že žijeme v postmoderní společnosti, která se ve většině publikací datuje od konce druhé světové války, se sílí globalizací sílí i bezmocnost jedinců ve vztahu k tomuto problému. Dalším znakem dnešní společnosti je to, že postmoderní společnost je spojována s koncem epistemologie (popř. gnozeologie), tedy teorií poznání, ale také se značně odmítavým postojem vůči hodnotám, za které bojovala společnost před společností postmoderní. Dalším z mnoha znaků postmoderní společnosti je různorodost názorů, kde ale bohužel nemá věda jako taková své místo a nemá privilegované postavení. A v této společnosti se utváří i „nový“ model rodiny – tzv. „single“, kde dochází ke značnému omezení dominantní role, zde vidíme potlačení hodnoty instituce manželství a trvalého svazku.

Pro srovnání hodnot druhého a třetího tisíciletí můžeme použít tabulku² srovnání, vydaném v časopise *Pedagogika* (2008, roč. LVIII).

² SPOUSTA, Vladimír. Krize současné společnosti a proměny hodnot na přelomu tisíciletí. *PEDAGOGIKA*. 2008 (LVIII), str. 241 - 252.

Tabulka č. 1 (Společenské uspořádání hodnot)

Společenské uspořádání	práce jako zdroj materiálních hodnot a obživy	práce jako zdroj bohatství, majetku
	hodnoty nadekretované	svobodná volba hodnot
	úcta k tradičním hodnotám	rozvolněnost a zpochybňování tradičních hodnot
	círky a projevy náboženské víry jsou potlačovány a jejich aktéři persekvoáni	círky a projevy náboženské víry jsou tolerovány
	neúcta k přírodě a k životnímu prostředí	úcta k přírodě a k životnímu prostředí
	úcta ke stáří a k rodičům	neúcta ke stáří a k rodičům
	respekt k autoritám (učitelům, policii)	nerespektování autorit (učitelů, policie)
	nutnost konsenzu	neochota ke konsenzu

Tabulka č. 2 (Osobní, privátní život)

Osobní, privátní život	zákazy: nesmím, nemohu	volnost: smím, mohu
	snaha manipulovat, svazovat a omezovat	neomezenost, uvolnění a liberalizace života
	fakticky neomezená moc režimu je zdrojem všudypřítomného pocitu ohrožení a bezmoci	pocit ohrožení a bezmoci vyvolává rostoucí agresivita, bezohlednost, korupce a „děravá“ legislativa
	styk s moderními styly západní kultury je omezován a její import zakazován	volný, nekontrolovaný import všech odnoží tzv. západní kultury
	ve výuce cizích jazyků je preferována výuka ruštiny (na úkor výuky západních jazyků)	o volbě výuky cizího jazyka rozhoduje výhradně a svobodně každý sám
	nahota a sex tabuizovány	nahota a sex odtabuizovány a vulgarizovány (lascivita)
	privátní svět je uzavřený „v ulitě“ (projev sebeobrany)	soukromý život není nikým a ničím omezován („carpe diem“)

Ve dvou tabulkách můžeme tedy sledovat srovnání druhého a třetího tisíciletí ve společenském a osobním uspořádání hodnot. V článku můžeme také najít srovnání hodnot ve sféře vědy a umění, ekonomické situace nebo politického systému.

V tabulce číslo 1 vidíme, že dříve byla práce považována za zdroj materiálních hodnot a obživy, dnes je vnímána jako zdroj bohatství a majetku. I tento faktor poukazuje na materiální zaměření společnosti. Také v této tabulce vidíme to, co již výše bylo zmíněno a to je úcta ke stáří, rodičům, ale také respekt k autoritám. V druhém tisíciletí bylo uznávanou hodnotou stáří, které bylo považováno jako synonymum ke slovu

moudrost. Dnešní generace považuje starší generace za neinformované, jako někoho, kdo „odsuzuje“ dnešní mladou generaci a mnozí tuto generaci považují za někoho, kdo tu překáží. To všechno způsobuje digitalizace a modernizace dnešní společnosti, popřípadě neúcta ke stáří, ale i starým lidem, jako takovým. Mládí, technika a materialismus vítězí nad moudrostí, vědomostmi a zkušenostmi. Kam až tato situace může dojít, zjistíme zřejmě za pár desítek let, kdy už nebude generace Y nebo generace Z, ale generace alfa, beta a další a s ní nárůst dalších interakcí a modernizací. Petr Sak nyní hovoří o generaci „rozmazané“, která nemá pevné kontury, podle kterých by se mohla komparovat s jinými, což svědčí o jisté povrchnosti.

1.4. Vymezení pojmu hodnota, hodnotová orientace

1.4.1. Hodnota

Jak jsme již výše uvedli, neexistuje jednota v tom, jak se dívat na hodnoty. Nicméně se opíráme o názory, které nás oslovily. Jedním z takových je vyjádření Sillamyho.

„Hodnota, cena, kterou pro nás má předmět nebo osoba. Pojem hodnoty je ryze subjektivní, různí se podle jedinců a situací; je spojen s uspokojováním potřeb. Rozlišujeme různé hodnoty; biologické (zdraví), ekonomické (hmotné), morální (čest), náboženské (posvátnost), estetické (krása), ale teprve prostřednictvím afektivity a v intersubjektivitě si člověk skutečně uvědomuje svět konkrétních hodnot.“ (Sillamy, 2001, s. 72).

Závažná rozhodnutí v životě člověka jsou vždy ovlivňovány hodnotami a hodnotovým žebříčkem. Jak je již výše uvedeno, u někoho je hlavní prioritou a hodnotou rodina, láska, respekt, úcta, pro někoho naopak kariéra, kariérní růst a především materiální zabezpečení. Slovo hodnota můžeme skloňovat v mnoho pádech. Nevyhneme se při definici tohoto pojmu ani ekonomii, kde má pojem hodnota, ale úplně jiný význam. Nás zajímá spíše sociologický, psychologický, pedagogický a filozofický pohled na pojem hodnota. Intuitivně můžeme předpokládat, že v těchto posledních čtyřech odvětvích považujeme hodnotu jako etické a jazykové vyjádření něčeho, co v pozitivním slova smyslu očekáváme v různých jevech, situacích, prostředích a v rámci mezilidských vztahů za přijatelné, akceptovatelné, ale také mravní, slušné a lidské. Hodnoty jsou osvojovány v procesu socializace, některé jsou stálé, neměnné, jiné se vývojem osobnosti, ale i společnosti mění. Hodnotou můžeme

myslet především to, co je pro nás subjektivně důležité, co je pro nás prioritou, čeho si vážíme, ať to jsou materiální, či abstraktní, nemateriální, nehmatatelné věci.

„Hodnotou se mohou stát sociálně uznávané předměty a ideje (hodnoty morální, estetické), ale i to, co společnost jako žádoucí neuznává (např. alkohol). Jako ideály se někdy označují morálně uznávané hodnoty. Sem patří i politické, filozofické a ideologické postoje. Hodnoty a ideály jsou důležitými motivy našeho chování, protože určují do značné míry stanoviska, která jednotlivec zaujímá k tomu, co se kolem něho děje.“³

Dle Kohoutka (2009) tedy můžeme mezi hodnoty řadit i politické, filozofické a ideologické postoje, ale stejně tak sem řadí motivy našeho chování. Co je nutné říci je fakt, že hodnoty jednotlivce nemusí odpovídat nastavení hodnot celé společnosti, protože každý vlastní subjekt má svůj vlastní žebříček hodnot uspořádaný dle toho, jak jemu která hodnota přijde důležitá.

1.4.2. Hodnotová orientace

Hodnotovou orientací by se dala považovat struktura hodnotového žebříčku u každého jedince. Především se orientujeme na seřazení hodnot podle důležitosti pro každého jedince. Žebříček hodnot, nebo tedy hodnotové orientace nemusí být mířen přímo a pouze na jedince, ale i na větší sociální skupiny, ačkoliv i tak zřejmě nelze najít dva jedince s totožnou hierarchií hodnot. Hierarchie těchto hodnot bývá často celý život stálá, nicméně jsou i hodnoty, které se nám v průběhu vývoje mění a těmto změnám také přizpůsobujeme naši hodnotovou orientaci a žebříček hodnot. Samozřejmě je to vše podmíněno tím, jak se vyvíjí nejen jedinec, ale i to, jak se vyvíjí společnost a normy v ní. Jde také o duševní vyzrálost, status, postavení, ale ovlivňuje ji mnoho dalších faktorů, včetně vrozených instinktů a dispozic. Velké množství hodnot je považovaných za naprosto společensky uznávaných, nicméně se ve společnosti objevují hodnoty, které by se v hodnotovém žebříčku neměly objevovat vůbec, v horším případě by se měly vyskytovat až na posledních místech. Takovými hodnotami jsou třeba alkohol, návykové látky, gamblerství, ale i mnoho dalších. I z hlediska společenského se hodnoty vyvíjejí. Vývojem společnosti je ovlivněn pohyb hodnot (např. v tom, v čem má být jedinec „in“).

³ KOHOUTEK, 2008, cit. 2018-10-02

Petr Sak (2000, s. 65) ve své publikaci uvádí, že hodnoty spolu s hodnotovou orientací jsou součástí energetické stránky osobnosti a že spolu s potřebami, zájmy a postoji vytvářejí motivaci k jednání každého člověka, ale že také určují směr tohoto jednání. Dle Saka tvoří hodnotovou orientaci výsledný obraz preferencí a korelací. Proto je velmi významné a důležité sledovat nejen dílčí hodnoty, ale také strukturu hodnotových vazeb.

1.5. Dělení a klasifikace hodnot

V následující podkapitole s názvem *Dělení a klasifikace hodnot* se zabývá typologií a kategorizací hodnot podle několika autorů. Každý autor kategorizuje hodnoty dle jiných faktorů. Zatímco například německý psycholog Eduard Spranger (1882-1963) kategorizuje hodnoty dle 6 základních typů člověka, Stanislava Kučerová (1927) rozlišuje kategorie dle toho, jak člověk prožívá svůj svět.

Teorie o typologii hodnot Eduarda Sprangera je založena na šesti typech osobnosti, kdy se každá liší tím, kterým hodnotám dává jedinec nejvyšší význam právě ve svém žebříčku hodnot. Stejnou typologii hodnot můžeme pozorovat i u Gordona Willarda Allporta, který rozděluje tuto typologii na 6 typů – politický typ, sociální typ, estetický typ, ekonomický typ, teoretický typ a náboženský typ. (Smékal, 2004)

a) Politický (mocenský) typ

Tento typ je velmi orientován na moc, je většinou velmi dominantní a velmi důležitý je pro něj sociální status.

b) Sociální typ

Jako nejvyšší hodnotu považuje lásku k druhým, hlavní vlastností je laskavost, kterou obdivuje a formou uspokojení je pro něj sebeovládání.

c) Estetický typ

Hlavní hodnotou je krása, harmonie, symetrie a poznávání různorodosti světa. Nerad se orientuje na praktické problémy společnosti a cílem je hledání harmonie. Tento typ má sklony k individualismu a nezávislosti.

d) Ekonomický typ

Na první příčce hodnotového žebříčku vidí sebe, prospěch a zdůrazňování existence sebe samého. Většinou využívá okolí k tomu, aby on sám z toho měl užitek a byl úspěšným. Cílem je obhajoba vlastní existence.

e) Teoretický typ

Tento typ je zaměřen na hledání racionálnosti a pravdy. Je přiměřeně kritický. Většina jedinců s touto typologií se uplatní jako vědci nebo filozofové.

f) Náboženský typ

Nejvyšší hodnotou je víra. Velmi často dominuje myšlenka toho, že vše, co se okolo děje je důležité zkoumat a posuzovat z hlediska víry. Tento typ je většinou velmi vážný, spolehlivý, bohužel bez smyslu pro humor.

Dle Kučerové na začátku hodnot stojí především potřeba. Závisí na tom, zdali je kladná, či záporná a zdali vyvolává pocit libosti a slasti nebo naopak. Kučerová (1996) tedy vytváří klasifikaci hodnot dle toho, jak člověk prožívá sebe a svět.

a) Přírodní hodnoty

- a. Vitální – Tyto hodnoty odpovídají potřebám a existenci (zdraví, zdatnost, svěžest, aj.)
- b. Sociální – Tyto hodnoty vznikají vztahem k sobě samému a k druhým lidem (snaha uplatnit se, být respektován, aj.)

b) Civilizační hodnoty – hodnoty, které jsou potřebné k lidské seberealizaci

c) Duchovní hodnoty – potřeba hledat smysl, dobro, pravdu, krásu, podstatu a řád lidského bytí.

Libor Prudký ve svém díle Studie o hodnotách (2009) reprodukuje klasifikaci Hofstedeho, který říká, že je velmi důležité rozlišit to, co je požadované, oproti tomu, co je žádoucí. Považuje za důležité odlišovat to, když s hodnotami pracujeme jako nástrojem pro pochopení nějakého chování nebo aktivit. (Prudký, 2009, str. 86)

Německý psycholog a filozof působící v USA, **William Stern** rozlišuje hodnoty **autotelické, heterotelické a hypertelické**. Jako autotelické hodnoty označujeme ty hodnoty, které zdůrazňují „já“, ta má tedy význam sama v sobě. Heterotelické hodnoty zdůrazňují především hodnoty směřující k ostatním a hypertelické hodnoty jsou interesovány na nadosobní cíle a ideály.

Frankl (1996) rozdělil hodnoty do tří kategorií. První kategorií jsou **hodnoty zážitkové**, to jsou takové hodnoty, které obohacují náš život a poskytují nám v určité míře potěšení.

Dalším typem hodnot, které Frankl uvádí, jsou **hodnoty tvůrčí a postojevé**. Tvůrčí hodnoty jsou takové hodnoty, které pozorujeme v naší vlastní aktivitě a jsme jejich spolutvůrci – tvoříme je, upravujeme a pracujeme na nich. Postojové hodnoty jsou hodnoty, jež můžeme považovat za významné v životě člověka, a jsou to především hodnoty, které jedinec zaujímá vůči určitým aktivitám a určitému chodu v jeho životě.

Hudeček (1986) rozlišuje hodnoty na **gratifikační a direktivní**. Gratifikačními hodnotami označuje hodnoty vedoucí k cílům a také k uspokojování potřeb jedince. Oproti tomu direktivní hodnoty Hudeček klasifikuje jako takové hodnoty, které jsou spíše prostředky k dosažení cíle.

Další dělení od blíže nespécifikovaného autora je dělení dle priorit na určité předměty. Toto dělení je rozděleno na 6 podkategorií, do kterých se řadí hodnoty: ideové, sociálně emoční, zájmově činnostní, osobně ambiciózní, materiální a tělesné. Ideové jsou zaměřeny spíše na duchovní hodnoty, jako je např. pravda, svoboda, náboženská víra, pozitivní situace ve světě apod. Do sociálně emočních se řadí láska, partner/ka, rodina, dobré mezilidské vztahy,... Další podskupinou jsou hodnoty zájmově činnostní, kam se řadí četba, studium, sebevzdělávání, apod. Osobně ambiciózní jsou hodnoty směřující k uplatnění ve společnosti, seberealizaci, společenskému postavení a např. ambicím na povýšení. Materiální se orientují především na celkové materiální a finanční zabezpečení jedince a tělesné jsou zaměřeny především na fyzické vzezření jedince, pohlavní život, zdraví a pohodlí.

Z výše uvedených typologií dle několika autorů je patrné, že každý jedinec má hodnoty nastavené podle jiných hledisek. Prudký, který klasifikuje funkci hodnot z hlediska sociologie, mají funkci stavebních kamenů jedince a jsou atributem morálky, ale i zdroj motivace chování a také mají roli identifikátorů jednotlivých složek společnosti. Samotné hodnoty klasifikuje každý autor jinak. Zatímco Eduard Spranger klasifikuje hodnoty podle typu osobnosti, s čímž se dá souhlasit z psychologického hlediska jistě nejvíce, musíme souhlasit také s Kučerovou, která klasifikovala hodnoty podle potřeb jedince a podle toho, jak jedinec prožívá sám sebe a svět. Klasifikace Hudečka, který rozlišuje hodnoty na gratifikační a direktivní můžeme považovat za problematické, protože funkcí hodnot jsou i jiná hlediska než jen uspokojování cílů. Každá klasifikace autora představuje subjektivní pohled na otázku hodnot, která se vztahuje k jejich funkci v životě člověka.

1.6. Funkce hodnot

Funkci hodnot může každý autor opět sledovat individuálně a subjektivně vzhledem k okolnostem. Funkce hodnot může být buď individuální, která ovlivňuje jedince a jedinec se podle toho i chová, nebo společenská, která má samozřejmě vliv celoplošný.

J. W. McGuire (CAKIRPALOGLU 2004, s. 402-405) dělí funkce hodnot na dvě skupiny. Jednou skupinou jsou funkce individuální a druhou skupinou jsou funkce sociální (společenské). Individuální funkce dále ještě McGuire dělí na dvě podskupiny a to na hodnoty, které jsou získávány v průběhu socializace nebo za pomoci vlastních zkušeností člověka a jsou to stanovené standarty nebo vzory ekonomického chování - **funkce adaptace člověka na fyzické a sociální podmínky**, a druhou podskupinou jsou hodnoty, které plní funkci **překonávání vlastní existence**, která je spjata se sebehodnocením, seberegulací, logickým, abstraktním myšlením a s nejvíce očekávanými cíli žádoucnosti. V psychologii tento jev, můžeme přirovnat například k Freudovu tvoření ego identity.

Sociální funkce jsou opět rozděleny na dvě podskupiny – **funkce sociální integrace a funkce sociální racionalizace**. Zatímco funkce sociální integrace je spjata především s oblastí sociálního života jedince a je sem řazena i prevence deviantního chování, sociální kontrola, ale i zaměřování sociální energie do sociálně přijatelných obsahů, druhá funkce – funkce sociální racionalizace hraje významnou roli v dynamice společnosti a je spíše prostředkem k formování jednotlivých částí společnosti, což je proces, díky kterému vznikají samotné společenské hodnoty.

Oproti tomu **Prudký (2009a)** definuje funkci hodnot dost detailně z hlediska sociologie. Hodnoty dle Prudkého tedy mohou sloužit jako stavební kameny kultury a to jako její hlavní znaky. Hodnoty jako součásti utváření obsahu sociálních fenoménů a vztahů. Mohou sloužit také jako definiční znaky osobnosti, protože hodnoty utvářejí jedinečnou osobnost. Dalším hlediskem je funkce hodnot zdrojem motivace chování, hodnota jako součást identifikátorů skupiny či etnika, společenství nebo institucí, hodnoty jako zdroj sociální a kulturní soudržnosti, jako zdroje a charakteristiky rozvrstvení a hierarchizace společnosti, jako atribut morálky nebo také hodnoty jako základy politických filosofí a ideologií, což je značně snadno zneužitelné.

Důležitá je také funkce **světonázorová**, která se vztahuje ke světu sobě blízkému i vzdálenému.

1.7. Faktory ovlivňující hodnotovou orientaci

Faktorů, které ovlivňují hodnotovou orientaci a celkově vznik a vývoj hodnot je nesčetné množství. Jsou samozřejmě již od útlého dětství ovlivňovány rodinou, s ní spjatou výchovou, vrstevnickou skupinou, institucemi, které dítě navštěvuje, ať se jedná o školu nebo o zájmový kroužek, kam dítě pravidelně dochází. Samotnou hodnotovou orientaci ale ovlivňuje i kultura, věk, pohlaví, sexuální orientace a vzdělání. To se samozřejmě netýká pouze dětí, ale i dospívajících, dospělých a dokonce i seniorů. Faktory, které ovlivňují naši hodnotovou orientaci, vnímáme po celý život, ať vědomě, či nevědomě. Nevědomě může naši hodnotovou orientaci například ovlivňovat to, v jaké době žijeme, do jaké společnosti jsme se narodili, do jaké etnické skupiny patříme ještě dříve předtím, než se vůbec narodíme a jsme schopni regulovat změny v našich hodnotách vědomě.

Nejdůležitějším faktorem, ovlivňující naši hodnotovou orientaci i hodnoty samotné, je **rodina**. Rodina, která je považována za primární sociální skupinu, do které patříme již bezprostředně po narození, utváří a formuje naše hodnoty od začátku našeho bytí. Období dětství je pro formování hodnot do určitého věku markantní. Dochází zde k nejintenzivnějšímu vlivu rodiny na dítě, samozřejmě rodina chce, ač třeba nevědomě, aby dítě přijímalo hodnoty takové, jako uznávají oni. Pokud je rodina zaměřena především na materiální hodnoty, bude dítě vychovááno přesně v tomto duchu a hodnoty tak přejme naprosto automaticky – bude tedy orientováno přesně tak a ostatní hodnoty budou ustupovat do pozadí. Pokud není v rodině uznávána hodnota vzdělání, jedinec nebude přisuzovat vzdělání vyšší hodnotu, než jen jako „povinnost chodit do školy“ a ovlivní to samozřejmě i jeho další hodnoty, postoje a to například v profesním uplatnění.

Horák říká, že: *„Konečným výsledkem výchovy je vzdělání. Konečným výsledkem vzdělání je chování a jednání vychovávaných. Chování a jednání je nejsilněji ovlivněno hodnotovou orientací. Proto je třeba hodnotovou orientaci učinit součástí vzdělání a sebevzdělání.“* (1997, s. 12)

S tím souvisí další faktor ovlivňující hodnotovou orientaci jedince a tou je **škola**. Škola, jakožto instituce, kde má dítě nabývat především znalostí a dovedností, ale také dosáhnout úměrně svému věku, co nejvyššího stupně socializace. Ve školním prostředí se samozřejmě může stát, že dojde ke konfrontaci hodnot, ke kterým byl jedinec veden primární skupinou a tou byla rodina a tou, do které začal patřit a to je škola. Ke konfrontaci hodnot může dojít až v pozdějším věku, kdy si začíná jedinec značné změny mezi jedinci, názory a

postoji uvědomovat, ale jde-li například o etnickou či sociokulturní otázku, může být dítě pozorovatelem, či účastníkem přeměny hodnot již v útlém věku.

Dalším faktorem, nebo skupinou faktorů, ovlivňující hodnotovou orientaci a hodnoty je samotná **osobnostní stránka jedince**. Jedná se o věk, sociální postavení, status, pohlaví, a vzdělání jedince. Pokud se zaměříme na věk, samozřejmě s vyšším věkem by měl být nárůst hodnot vyšší a to především hodnot, které se vztahují k pozitivnímu fungování a smýšlení. Můžeme zdůraznit jeden velmi vlivný faktor z osobnostní stránky jedince a tím je **inteligence**, z pohledu sociální a emoční inteligence. **Sociální inteligenci** se rozumí taková inteligence, díky níž dokážeme kladně působit na své okolí a vztahuje se k ní např. „haló efekt“. Tento typ inteligence rozvíjíme celý život, dokonce se jí můžeme i učit. Do sociální inteligence spadá i uvědomování si vlastních emocí, pocitů a jejich zvládnutí. Na druhé straně stojí **emoční inteligence**, kde je jednotkou „emoční kvocient“, díky kterému hodnotíme schopnost zacházení s vlastními emocemi, ale také schopnost spolupracovat se svým sociálním okolím. Tento faktor je při změně hodnot dán především stupněm inteligence jedince a stupněm vývoje této vlastnosti jedince. Změně vlastních hodnot jsou otevřeni spíše inteligentnější jedinci (pokud mluvíme o klasickém pojetí inteligence), kteří dokážou změnu své hodnoty i logicky odůvodnit. Méně inteligentní jedinci podrobují změnu vlastních hodnot na základě vlivu autority nebo citových vztahů.

Můžeme pokračovat mnoha dalšími **ostatními faktory**, mezi které se řadí i média a sociální sítě, které v dnešní době, kdy děti vyrůstají v digitalizovaném světě, jsou velmi silným faktorem pro utváření nebo přehodnocování hodnot. Na jednu stranu – lépe informovaný a znalejší jedinec je schopen rozpoznávat vhodné a kladné hodnoty, které mohou pozitivně ovlivnit jeho život, na druhou stranu přeinformovanost a přehlcenost mediálním světem, smýšlení, především mladých lidí, dost deformuje.

Proto by minimálně v rámci edukace jedince měl být dáván důraz na to, aby byly předávány dětem takové hodnoty, ale i postoje a názory, které jsou společensky přijatelné a očekávané. Cíle pro takovou edukaci by měly být tedy alespoň takové, že by měl jedinec porozumět a poznat vlastní hodnoty, získat cit pro utváření hodnot, získat schopnost umět zacházet a jednat se svými hodnotami a hodnotovým žebříčkem ve svůj prospěch a také tolerovat hodnoty ostatních jedinců, společností a kultur.

Cakirpaloglu (2004) říká, že činiteli, kteří podporují odolnost hodnoty vůči změnám, jsou selektivní podstata vnímání a zapomínání, skupinový nátlak na dodržování obecných

hodnot a norem chování, normativní podstata hodnoty, mnohostranná funkčnost hodnoty, použití obranných mechanismů a postupné budování imunity vůči argumentům, jež protirečí stávajícím hodnotám osobnosti. Ve zkratce je tedy možné říci, že je potřeba podporovat odolnost našich hodnot za předpokladu, že hodnoty, které uznáváme, jsou v souladu s nastavením společnosti, ve které jedinec žije. Mezi nejčastější obranné mechanismy, které jedinec používá při obraně vlastních hodnot, je například negace nových poznatků, což je nejjednodušší reakcí, když dojde ke sporu vedoucímu k narušení hodnotové stability. Naproti tomu jedinec používá mechanismus posílení stávající hodnoty a izolování protikladných důkazů.

1.8. Shrnutí

Shrneme-li náš dosavadní výklad, konstatujeme, že hodnota jako taková je cokoliv, co se dá považovat za sociálně uznávané předměty, ale zároveň i takové předměty, které sociálně uznávané nejsou. Za hodnoty považujeme naše politické, filosofické a ideologické postoje, vypovídající o našich hodnotách. Velmi obecně se dá říci, že naše hodnoty jsou vlastně motivy našeho chování. Každý jedinec má hodnoty uspořádaný do hodnotového žebříčku, který je u každého jedince velmi individuální a velmi často se neshoduje s očekáváními společnosti a s obecně platně uznávanými ideály uspořádaní hodnot. Klasifikace hodnot je vcelku problematické téma, protože každý autor klasifikuje hodnoty podle převládajících složek. Zatímco Eduard Spranger má typologii hodnot založenou na typech osobnosti, Kučerová se orientuje především na prožívání jedince a světa.

Hodnoty jsou v životě člověka nezastupitelné. Hodnoty jsou součástí každého jedince na světě. Jsou to části lidské psychiky, díky nimž jsme jedinečnými osobnostmi s určitým typem chování, jednání, motivací, ideály, vzory, normami a cíli. Již od narození je ovlivňuje mnoho faktorů. Ať je to samotná rodina, která naše hodnoty a hodnotovou orientaci formuje, nebo další faktory, jako je vzdělání, vliv vrstevnických skupin, naše zaměstnání, apod. Utváření a formování hodnot je jednou z nejdůležitějších úloh a funkcí rodiny – utvářet jedince. Do toho samozřejmě patří i utváření hodnot a hodnotové orientace, včetně hodnotových žebříčků.

Funkce hodnot a hodnotové orientace je také velmi individuálním tématem. Funkce hodnot se primárně dělí na individuální a společenské. To především proto, že některé hodnoty mají větší vliv na jedince samotného, jiné zas celoplošně na celou společnost.

Faktorů, které ovlivňují naši hodnotovou orientaci, je nesčetné množství a jsou to faktory, které vnímáme vědomě, či nevědomě. Hlavní funkcí naší hodnotové orientace a samotných hodnot je především funkce individuální a společenská. Zatímco individuální funkcí je ovlivňování samotného jedince a jeho chování, společenská funkce má vliv především na jedincovo okolí a její vliv je celoplošný. Hodnoty a hodnotová orientace se mění. Mění se nejen hodnoty člověka od člověka, ale mění se i vlivem doby. Dříve, jak jsme mohli vidět v ilustračních tabulkách od pedagoga Vladimíra Spousty, byly ty samé hodnoty porovnány a dle tabulek můžeme pozorovat, že byly považovány z jiného úhlu pohledu. Stejně tak má ale velký vliv na transformaci hodnot dnešní společnost, která nejen, že ztratila zájem o věci veřejné, které se týkají především politiky a celkové společnosti, ale je především stále více a více individualizována a globalizována a díky sílící globalizaci roste i strach z blížících se možných katastrof, které samozřejmě na naše hodnoty vliv mají značný.

V důsledku vlivů pozdní modernity dochází i k posunu významů například ve vztahu výchovy a socializace (Semrád, 2014)

2. Proměna policejní služby s ohledem na sociálně ekonomické proměny společnosti koncem 20. století

2.1. Policejní služba dříve

Od roku 1991 byla zřízená již samotná Policie ČR, která byla definována podle Gregora (2017) jako ozbrojený bezpečnostní sbor s teritoriálním vymezením působnosti pouze na území České republiky a se zaměřením na některé v zákoně vyjmenované úkoly ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti.

Dle § 2 zákona o PČR byly úkoly PČR stanoveny dle Gregora (2017, str. 92) následovně:

- Chránit bezpečnost osob a majetku.
- Zajišťovat ochranu ústavních činitelů ČR.
- Odhalovat trestné činy a jejich pachatele.
- Konat vyšetřování a vyhledávání trestních činů.
- Spolupůsobit při zajišťování veřejného pořádku a byl-li porušen, činit opatření k jeho obnovení.
- Dohlížet na bezpečnost a plynulost silničního provozu a spolupůsobit při jeho řízení.
- Odhalovat přestupky, a pokud tak stanoví zákon o přestupcích, objasňovat je.
- Přestupky projednávat pouze v případech, pokud tak stanoví zvláštní zákon.
- Vést evidenci a statistiky potřebné pro plnění svých úkolů.
- Vyhlašovat pátrání na území ČR.
- Získávat, soustřeďovat a vyhodnocovat informace sloužící k ochraně ekonomických zájmů ČR.

Policie ČR se po roce 1989 hlásí k tradicím bezpečnostních složek, četnictva a státní policie z období První republiky. V řadách všech tří výše zmíněných bezpečnostních složek za období První republiky patřili obě složky rakousko-uherské monarchie, tak ale i účastníci domácího odboje a legionáři. Mimo jiné aktivity se Československé státní policie aktivně podílela na vzniku a rozvoji mezinárodní spolupráce, ale také například na založení samotného Interpolu.

Policie České republiky jako taková vznikla 15. července 1991 přeměnou části VB SNB, ještě jako federativní orgán.

Vzdělávání po roce 1989

Se vznikem Československého federativního státu přišla demokracie a začala „přestavba“ všech struktur státu. Byla potřeba, aby se příslušníci bezpečnostních složek oprostili od ideologické zátěže minulého režimu. V souvislosti s tím se objevuje potřeba vykonat přijímací řízení formou výběrového řízení založeného na fyzických testech, zdravotní prohlídce, psychologických testech a potvrzením o nejvyšším dosaženém vzdělání, které poskytlo obraz o způsobilosti adepta pro výkon policejní služby. Střední odborné vzdělání nebo úplné středoškolské vzdělání zakončené maturitou bylo požadováno u každého nově nastupujícího příslušníka. Hlavní změnou v systému bezpečnostních služeb bylo především to, aby příslušník nebyl členem žádné politické strany, což se nezměnilo do dnešní doby. Rovněž byl větší důraz kladen na požadavek služby občanům a občanské společnosti.

Dalšímu vzdělávání současných policistů, především na Policejní akademii, která byla založena roku 1992, se bude věnovat jedna z následujících kapitol.

2.2. Policejní služba dnes

Policejní služba dnes se samozřejmě v mnohém od dob minulých liší, v mnoha směrech ale zůstává podobná, ne-li stejná.

Vzhledem k tomu, že ještě vcelku do nedávné doby bylo udržování veřejného pořádku spíše komunitním úkolem, kde tato tradice sahá až do dávného středověku, nyní je situace poněkud odlišná. Až do 60. let 20. století se rozvíjel klasický model policejní práce, jehož hlavními znaky (Kovařík, Med, Semrád, 2000) jsou, že policie je státní orgán, který je zodpovědný za prosazování zákona; priority si policie určuje sama, jejím těžištěm je vyšetřování trestných činů, kde mají nejvyšší prioritu závažné trestné činy; efektivita policie je udržována rychlostí reakce nebo například i tím, že výkonnost policie je měřena počtem odhalení a zadržení pachatelů. Ovšem tento model byl koncem 60. let, i mimo ČSSR považován za mírně problematický a to hned z několika důvodů.

Příčiny⁴ je možné shrnout do několika bodů a těmi jsou například to, že zločinnost začala narůstat; vyšší míra strachu veřejnosti, minority cítící se poněkud diskriminované a model zpochybňovaly i některé principy původního modelu.

Jak je v publikaci (Kovařík, Krejčí, Med, Semrád, str. 7) uvedeno: „*Koncem 70. let zejména v zahraničí se začal prosazovat v praxi zcela nový model tzv. „policejní práce orientovaná na problémy“. Tento model vyžadoval nejen novou policejní taktiku, ale též nový organizovaný přístup.*“ Důraz byl nadále kladen na kontrolu kriminality, ale také na prevenci. V tom samém období se začal prosazovat nový model, na základě přesvědčení, že policie nemůže výrazně a účinně snižovat kriminalitu bez spolupráce občanů, model tzv. „vztahy s veřejností“. NCPCR v 70. letech stanovilo šest obecných cílů vztahů s veřejností. Mezi tyto cíle patřily např. posilování spolupráce policie a občanů v oblasti prevence kriminality, zesílit a zlepšit komunikaci a vzájemné porozumění mezi policií a komunitou nebo posílit spolupráci mezi policií, státním zastupitelstvím, soudy a vězeňstvím. (Olmos 1994 in Kovařík, Krejčí Med, Semrád, 2000, str. 8)

V tomto ohledu byly zmiňovány dva obecné přístupy – „Public Relation“ a „Human Relations“. „**Public relation**“ je postaven na základě, že veřejnost není neochotná pracovat s policií a jejím cílem je posílit ochotu ke spolupráci veřejnosti a policie. Konceptem tohoto přístupu jsou služby vybočující z tradičního boje s kriminalitou a jednalo se například o bankovní eskorty, péče o ztracená a zatoulaná zvířata nebo dozor nad prázdnými objekty. Tento přístup vyplývá z poradenské činnosti policie, proto je nazývána „servisním stylem“. Tento typ přístupu je uplatňován na odděleních spíše menších, příměstských nebo venkovských, kde se nepotýkají s rasovými a kulturními rozdíly, proto je možné tady tento přístup uplatňovat, protože požadavky veřejnosti na policii nejsou tak široké. V dnešní době to může být například uplatňování policie při návštěvách školy v rámci preventivních programů.

Přístup „**Human relations**“ je založen na vzájemném porozumění policie a veřejnosti. Za cíl tohoto přístupu můžeme považovat redukci nepřátelství mezi občany a policií. V tomto přístupu je to poněkud obtížnější, protože se příslušníci policie potýkají s nepřátelskými skupinami nebo skupinami lhostejnými. V přístupu „Human relations“ se pořádají panelové diskuze a semináře, kde se „stírá“ napětí mezi občany a policií, tzv. předsunuté kanceláře, mimo oficiální policejní budovy, které mají občany povzbudit

⁴ PEAK a GLENSOR, 1996 in Kovařík, Krejčí, Med, Semrád, 2000

k ochotě obrátit se na policii v případě problému a snaha bližšího kontaktu s mládeží a předcházet tím delikvenci. Dalším bodem tohoto přístupu je, že policista slouží i jako sociální pracovník a to především ve směru řešení emocionálních, sociálních a finančních problémů po důkladném zaškolení policisty. To bylo ovšem předmětem mnoha diskuzí, protože policie byla a je považována za zejména represivní složku, jejíž úlohou je především prevence a kontrola a ne práce v sociálním sektoru.

V kombinaci těchto dvou přístupů je tedy hlavními cíli lepší ochrana života, majetku a psychiky osobnosti, avšak společným úsilím. Dílčími cíli jsou pak například snižování strachu dětí a mládeže z policie nebo snížení nepřátelství a agresivity mezi minoritami. Tyto dva modely jsou souhrnně označeny jako **cesta z izolace**.

Třetím modelem, který vznikl na základě předchozích dvou modelů je model „**Community Policing**“, neboli cesta spolupráce. Ovšem jak je zmíněno v publikaci (Kovařík, Med, Semrád, 2000) je to spíše koncept než specifická taktika a jejím základním principem je dbát na službu komunitě a partnerství. Služba komunitě je myšlena především čestnost, nestrannost, politická neutralita, stejné možnosti a lidská práva, důležitá je ale i formulace účelu policejní práce a etických zásad. V zemích, kde byla tato koncepce přijata, bylo přísně dbáno na školení policistů, kde se policista zavázal k dodržování těchto zásad. V případě, že tyto zásady poruší – opustí službu. To je možné indikovat i v rámci Policie ČR, kde je tato koncepce zčásti uplatňována dodnes, kdy začínající policisté skládají služební přísahu na základě toho, co jim bylo v ZOP s ohledem na zákon č. 283/2008 o policii, sděleno a co se v rámci ZOP naučili. Partnerstvím se rozumí především spolupráce policie s ostatními činiteli, podílejícími se na chodu území. Například, aby stavební firmy brali ohled na to, aby byla co nejúčinněji snížena kriminalita při vytváření plánů budov a sídlišť – tudíž, aby tyto plány konzultovali s policií. Stejně tak tomu může být například u spolupráce policie s pedagogy volného času. Tento koncept byl aplikován, samozřejmě s určitými rozdíly, v mnoha zemích světa a základními prvky tohoto konceptu je např. respekt a uznání komunity policie jako profesionálů očima veřejnosti s přihlédnutím k tomu, že jejich názory jsou brány v potaz, ale nejsou rozhodující; častá a pravidelná setkání policie s komunitou, kde je možnost výměny názorů; publikování výročních zpráv policií, která bude dostupná všem členům komunity, apod. (Kovařík, Krejčí, Med, Semrád, 2000)

V práci Kovaříka, Krejčího, Meda a Semráda z roku 2000 se ukázal i fakt, že veřejnosti na policii nevadilo, že má dlouhé výrobní termíny, např. při vydávání pasů,

občanských průkazů, řidičských oprávnění, jako spíše menší vzdělanost, rozhled, kultura projevu, jednání, což koneckonců úzce souvisí s hodnotovou orientací.

V 90. letech došlo ke zrušení železniční policie a několika dalších útvarů, což mělo vliv na transformaci pořádkové policie. Služba pořádkové policie v letech 2010 je protkána několika úpravami, reformami a normami, které vedly ke snížení stavů policistů v aktivní službě, na základě tzv. „*optimalizace*“ byly některé obvodní oddělení Policie přetransformovány na policejní stanice a služebny. Na území ČR ke konci roku bylo celkem 522 OOP, kde bylo celkem 13 425 příslušníků Policie ČR.

Gregor (2015) uvádí, že mimo OOP působily na území ČR i další organizace, jako například **oddělení hlídkové služby (OHS)**, **oddělení metro (OM)** nebo **zásahové jednotky (ZJ)** a mnoho dalších.

V momentálních podmínkách můžeme do těchto organizací zařadit i **integrované operační středisko (IOS)**, která je součástí IZS na území Prahy. Dalším oddělením je Odbor služby pro zbraně a bezpečnostní materiál, odbor cizinecké policie, odbor služby dopravní policie a služba kriminální policie a vyšetřování. **Pohotovostní motorizovaná jednotka (PMJ)** a **oddělení metro (OM)** jsou specifická na rozdíl od ostatních krajských ředitelství policie, pro Prahu.

PMJ je nepočtenější složka a jejím prioritním úkolem je bezprostřední reakce a zásah na místě oznámených na telefonním čísle 158. OM vykonává službu především v oblasti metra, vestibulů, podchodech, větracích šachtách a depech metra, kde působí jako dohled nad bezpečností dopravy a dodržování veřejného pořádku. Mezi další úkoly patří i preventivní působení proti kapesním krádežím, ale i zadržování hledaných a pohřešovaných osob.

Od roku 2008 je každoročně pořádán „*Den s policií*“, kde je veřejnosti představována práce Policie ČR, aby se dostala do širokého podvědomí. Ukazují se zde i techniky práce a nedílnou součástí je i ukázka práce policejních potápěčů.

2.2.1. Výchova a vzdělávání současných policistů

Výchova a vzdělávání dnešních policistů je samozřejmě přímo ovlivněna tím, jak se transformovalo vzdělávání a výchova obecně v dnešní společnosti. V současné době je výchova pod vlivem snahy o prohlubování demokracie a humanity a dosažení autenticity jedince.

„Výchova je cílevědomým a záměrným vytvářením a ovlivňováním podmínek umožňujících optimální rozvoj každého jedince v souladu s individuálními dispozicemi stimulujičích jeho vlastní snahu stát se autentickou, vnitřně integrovanou a socializovanou osobností.“ (Pelikán, 1995, str. 36)

Do vzdělávání policistů se samozřejmě promítají i změny, které se odehrávají ve společnosti, a to se týká oblasti globalizace, modernizace, digitalizace a „volnomyšlenkářství“. Společnost vyrůstá na mobilních telefonech, tabletech a počítačích s neustálým připojením k síti, nejsou příliš rozvíjeni v oblasti fyzické zdatnosti a psychické odolnosti.

Otázkou tedy je, zda jsou budoucí policisté ovlivňováni svým okolím již od dětství k tomu se stát policistou, který by měl samozřejmě být nejvyšším ideálem, protože „pomáhá a chrání svět před zlými lidmi“. Každý policista by měl dodržovat etický kodex, před vstupem do služebního poměru by měl vykonat fyzické, ale především psychologické testy. O tom, že profil budoucího policisty se formuje již před příchodem na příslušnou vzdělávací instituci, informuje výzkum P. Saka a J. Semráda. Zjistili, že hodnotová orientace budoucích policistů je obdobná jako hodnotová orientace policistů déle sloužících.

Jak jsou vzdělávání dnešní policisté? Jaké nejvyšší požadované vzdělání je potřeba k výkonu profese policisty?

Dnešní policisté, kteří chtějí vstoupit do služebního poměru, obnáší několik bodů. Pokud nyní pomineme vzdělání a psychické předpoklady, musí to být občan České republiky, kterému je nad 18 let, je trestně bezúhonný, způsobilý k právním úkonům, nesmí být členem politické strany, ani politického hnutí, nesmí být OSVČ (nesmí podnikat na živnostenský list), zkrátka nesmí mít jiný příjem finančních prostředků. Dalším požadavkem je také fyzické vzezření, vzhledem ke společenské funkci, jedince ucházejícího se o přijetí do služebního poměru. Například tetování je povoleno pouze v případě, že není „viditelné“. Viditelným tetováním se rozumí takové tetování, které je umístěné na takové části těla, která není při běžném pracovním procesu zakrytá. Jedná se především o oblast obličeje, hlavy, krku nebo paží, ovšem bereme v potaz například ženy v uniformě, kde je součástí i sukně, tudíž mluvíme i o nohách.

Přijímací řízení do služebního poměru trvá obvykle 3 měsíce, během něhož uchazeč absolvuje psychologické vyšetření, prověrku tělesné zdatnosti, zdravotní prohlídku a další

personální řízení. Psychologické vyšetření zjišťuje osobnostní předpoklady pro výkon služby, pokud uchazeč neprospěje, je možné absolvovat toto vyšetření až za dva roky. Fyzický test se skládá ze čtyř jednotlivých úkolů, které musí uchazeč splnit. Skládá se ze člunkového běhu, běhu na 1000 m, celomotorického testu a cvičení kliků. Na přijetí do služebního poměru nevzniká právní nárok.

Vzdělání policistů je momentálně požadováno střední vzdělání a vyšší. Samotná Policie ČR by měla dbát na to, aby v jejich řadách stáli pracovníci, kteří splňují určité požadavky a odpovídají jejich požadavkům. Základním úkolem policistů je poskytování služeb v oblasti bezpečnosti, a to především s takovým cílem, který má určitou kvalitu. Pro takovýto předpoklad je nutné, nebo přinejmenším vhodné, aby v řadách policistů stáli takoví jedinci, kteří jsou ochotni se celoživotně vzdělávat. Celoživotní vzdělávání je určitou formou trávení volného času, a právě tyto snahy a aktivity úzce souvisí s hodnotovou orientací.

Z výzkumu Saka a Semráda z roku 1993, který probíhal na Policejní akademii za účelem komparativního výzkumu v oblasti profilu studenta Policejní akademie, můžeme najít tabulku (Sak, Semrád, 1996, str. 48-49), která se týká komparace volnočasových aktivit mládeže ve věku 18–26 let v roce 1992 a studentů Policejní akademie. Z této tabulky můžeme pozorovat, jak Sak a Semrád (Sak, Semrád, str. 50) píše, že mezi prvních pět aktivit se řadí četba novin a časopisů, poslech rozhlasu, sledování televize, povídání si s přáteli, známými, a poslech magnetofonu, gramofonu, CD. Studium a příprava na školu již na samotné Policejní akademii se umístila až na 6. místě. Ovšem ve stejném výzkumu (Sak, Semrád, str. 104) můžeme pozorovat v tabulce, která znázorňuje motivaci ke studiu na Policejní akademii až 56,4 % jedinců, kteří za motivaci považují sebevzdělávání. Těsně za touto hodnotou je získání kvalifikace pro zastávanou funkci (40,6 %), dále pak samotná práce u policie (29,1 %). Na vysokých příčkách tabulky je i společenská prestiž nebo možnost získání vysokoškolského diplomu. Je tedy velmi příjemným zjištěním, že studenti Policejní akademie považují za motivaci ke studiu především vidinu sebevzdělávání. Otázkou je, kolika z nich tato motivace zůstává.

Co se týče dnešního požadovaného vzdělání policistů, samozřejmě závisí na funkci, kterou chce uchazeč naplňovat. Ovšem nejnižší vzdělání, které musí uchazeč mít je střední vzdělání zakončené maturitní zkouškou, nebo střední vzdělání s výučním listem – kvalifikuje se tak do nejnižší služební hodnosti, jde tak například o funkci ozbrojené policejní ochrany zařízení pro zajištění cizinců pod odborným vedením do doby, než jedinec

složí úspěšně základní odbornou přípravu a dokončené předepsané vzdělání, což obnáší složení maturitní zkoušky a provádění základních úkonů pod odborným vedením.

V rozhovoru, který reflektuje současnou situaci vzdělávání policistů, s Ivanou Nguyenovou, jednou z (k datu 10. 01. 2019 – bývalou) mluvčích policejního prezidia, který poskytla níže uvedenému webovému portálu⁵, Nguyenová říká, že současná personální situace u policie je zoufalá a že na útvarech chybí tisíce lidí, je k pozastavení se hodná. Minimálně v loňském akademickém roce, tedy v akademickém roce 2017/2018 se ucházelo o bakalářský prezenční studijní program Bezpečnostně právní studia na Policejní akademii, 916 civilních uchazečů. Ke kombinované formě studia se přihlásilo z řady policistů ČR 143 uchazečů. Celková statistika přijímaných na POLAC není tedy nijak katastrofální, přijato ze všech oborů na všechny formy bylo 1090 studentů.⁶ Nguyenová ale podotýká, že celkem 44 % policistů je vysokoškolsky vzdělaných, ovšem zůstávají v řadových funkcích. Do vyšších, manažerských pozic se dostávají mladší jedinci s minimální praxí. Bohužel z rozhovoru je patrné, že i nyní je upřednostňováno vzdělání v oboru, které je mnohdy nekorespondující s policejní praxí, před praxí, která je momentálně opomíjená a považována za nepodstatnou pro výkon velící funkce. Ovšem často se zapomíná na fakt, jak je důležité propojovat praxi také s teoriemi, které jsou aktuální.

A co je tedy vlastně cílem vzdělávání policistů?

Semrád (1997) se na tyto cíle zaměřuje z několika pohledů. Z pohledu policejního školství, komplexní policejní přípravy, stěžejními úkoly policisty a cíle vzdělávání z pohledu sociálně ekonomického, politického a právního vývoje společnosti.

Semrád (1997, s. 25) říká, že: „*Od policejního školství se žádá, aby všem uchazečům o policejní službu poskytlo takové vzdělání, které se stane oporou profesionality při výkonu konkrétní funkce, zdrojem sociální vyzrálости a mravní vyhraněnosti.*“ Zda tedy považujeme po policejním školství to, aby poskytovalo tak kvalitní vzdělání, jak je možné, že kriminalita policistů roste?

Co se týče výchovy, je potřeba zmínit to, že jedinec, který má tendenci, touhu jít do služebního poměru by měl mít určité zásady a správně nastavené hodnoty, a to ideálně od dětství, minimálně od stádia dospívání. Co jsou správně nastavené hodnoty, je těžké soudit,

⁵ <https://www.policista.cz/clanky/reportaz/uvaha-k-policii-s-vyucnim-listem-1259/>

⁶ Statistika přijatých studentů: <https://www.polac.cz/g2/view.php?urde/vyhodnoc17.html>

ovšem pro policejní praxi je platný policejní etický kodex, kterým by se měl řídit každý policista, bez ohledu na to, jestli se do služebního poměru teprve hlásí, či nikoliv a je již státním příslušníkem.

2.2.2. Vznik a transformace hodnot policistů

Vznik hodnot policistů můžeme přisuzovat studiu, které odpovídá oborem a zaměřením budoucímu povolání a vykonávání služby. Kromě samotného studia, to je samozřejmě i již výše zmíněná předchozí výchova a vzdělávání, která má na vznik a transformaci hodnot velký vliv.

Základem pro práci policisty by měla být **motivace**. Co je motivem k práci policisty. Z výzkumu doc. Saka a doc. Semráda (Sak, Semrád, str. 99) je patrné, jak sami autoři uvádí, že nejsilnější motivací je společenský faktor, dále dobrodružný faktor. Ekonomický faktor je dle výzkumu spíše neutrální a mocenská pozice je spíše odrazuje. Tento výzkum je z roku 1992, určité změny lze předpokládat, a to především v ekonomickém faktoru a ve faktoru mocenském. Vzhledem k tomu, že momentální postavení policie v očích společnosti není příliš vysoké, lze očekávat pokles společenského faktoru jako nejsilnější motivace. (Zde je obdoba s učitelskou profesí, která rovněž v očích veřejnosti není příliš prestižní.)

Semrád (1997) také poukazuje na požadavek komplexní policejní přípravy. Z této komplexní, policejní přípravy by měl vyjít široce vzdělaný policista, který bude jazykově vybavený a bude odborně vysoce kvalifikovaný, se získanými profesionálními dovednostmi a návyky, a především s vysokou mírou morálních a charakterových vlastností. Dalším cílem této komplexní přípravy by měla být také fyzická a psychická zdatnost.

Kriminalita policistů roste. Nejčastějšími trestnými činy policistů (Leo Salvat, 2011. s. 38) jsou zneužívání pravomoci veřejného činitele dle § 158 trestního zákona, včetně hospodářské kriminality, kde se v roce 2009 podařilo odhalit 95 případů. Dalšími trestnými činy policistů jsou trestná činnost na úseku dopravy, pojistné podvody, úmyslné ublížení na zdraví a vydírání. Salvat (2011, str. 29) informuje také o tom, že: „... v rámci trestných činů bylo za posledních 5 let zjištěno celkem 741 skutků trestné činnosti, které lze zařadit do kategorie korupce. Největší podíl v této kategorii zaujímají trestné činy zneužívání pravomoci veřejného činitele dle § 158 trestního zákona. Bohužel se ale nevyhýbáme v dalších tabulkách ani výskytu vražd, loupežných přepadení, úmyslnému ublížení na zdraví,

výtržnictví nebo pojistným podvodům. Kde je tedy síla policejního motta: „**POMÁHAT A CHRÁNIT?**“, když vcelku velké procento samotných policistů páchá trestnou činnost?

Motivací páchat trestnou činnost může být podle Salveta (2011) několik faktorů. Může to být například vylepšení finanční situace rodiny, touha po snadném zisku, alkoholismus a patologické hráčství nebo nedostatečná kontrola. Ale základem je dosavadní profilování osobnosti, včetně té hodnotové složky jednak získaným vzděláním, ale i způsobem života, dosavadním místem ve společnosti a vykrystalizovaným světovým názorem opřeným o hodnotovou orientaci.

2.3. Shrnutí

Závěrem této kapitoly je tedy vhodné alespoň částečně analyzovat policejní službu od konce 20. století. V roce 1991 byla zřízená Policie ČR jako samostatný ozbrojený bezpečnostní sbor se zaměřením na v zákoně vyjmenované úkoly ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti. Po roce 1989 bylo po příslušnících Policie ČR požadováno, aby všichni opustili ideu komunistického režimu, což bylo přímo úměrné přijetí do policejního poměru a objevila se zde i potřeba přijímacího řízení v podobě fyzických a psychologických testů, zdravotní prohlídce a nově bylo vyžadováno i potvrzení o nejvyšším dosaženém vzdělání. Potřeba vzdělání policistů byl podmíněn i vznik Policejní akademie v Praze roku 1992.

Policejní služba se ve 21. století jistě v mnoha aspektech liší, ale v určitých oblastech zůstává stejná. Dříve bylo udržování veřejného pořádku spíše komunitním úkolem, nyní je to úkolem právě Policie ČR. Policie je státní orgán, který je zodpovědný za prosazování zákona, jehož těžištěm je vyšetřování trestných činů. Koncem 70. let začala být policejní práce orientována na problémy společnosti, což vyžadovalo nejen novou taktiku, ale také organizaci. To zapříčinilo i vzniku tzv. „*Public relations*“ a „*Human relations*“. Zatímco „*Public relations*“ je založen především ne neochotě společnosti spolupracovat s policií, „*Human relations*“ se orientoval na vzájemné porozumění policie a veřejnosti. Cílem těchto dvou přístupů byla lepší ochrana života, majetku a psychiky, snížení agresivity a nepřátelství mezi minoritami a redukce strachu z policie. Třetím modelem, spojením předchozích dvou modelů vznikl model „*Community Policing*“ byla cestou spolupráce a specifická taktika, jejímž principem je dbát na službu komunitě a partnerství.

Rok 2010 byl rokem optimalizace OOP, úprav, reforem a norem.

Aktuální vzdělávání policistů je podmíněno požadavky, které musí uchazeč splnit před vstupem do služebního poměru. Nejnižším stupněm vzdělání je střední vzdělání zakončené výučním listem. Příjímací řízení do služebního poměru trvá obvykle 3 měsíce.

Co se týče kriminality policistů, je zřejmé, že kriminalita policistů roste. To především v oblasti zneužívání pravomoci veřejného činitele, pojistných podvodů, ale i v případech vražd a loupežných přepadení jsou právě páchajícími trestnou činností policisté.

3. Projekt a výsledky empirického šetření

3.1. Teoretická východiska

Jak bylo uvedeno již v teoretické části, otázka hodnot je velmi rozsáhlé téma, kterým se zabývá velké množství odborníků. Hodnota, nebo také priorita, je určitým přívlastkem pro předmět nebo osobu, který pro nás má určitou cenu a význam. Synonymem pro hodnotu je životní priorita. Hodnoty dělíme na biologické, kam řadíme především hodnotu zdraví, ekonomické, kam spadají všechny materiální věci, morální, kam můžeme zařadit například čest, náboženské a estetické, kde je zařazena především krása. Hodnotou můžeme myslet především to, co je pro nás samotné prioritou, ať je to věc materiální či abstraktní. Hodnoty mají v našem životě nezastupitelnou funkci a především u závažných životních rozhodnutí jsme vždy našimi hodnotami ovlivňováni.

Klasifikaci hodnot, kterou pro svoji práci považují za důležitou je klasifikace Sprangera a Kučerové. Zajímavá je také klasifikace Hudečka, který hodnoty rozděluje podle toho, zda jsou hodnoty prostředky k dosažení cíle nebo zda jsou hodnoty to, co jedince vede k cíli. Zatímco Sprangerova typologie je rozdělena na 6 typů, které vyjadřují typy osobnosti, Kučerová se zaměřuje na potřeby jedince a jeho postoje ke světu samotnému.

Funkcí hodnot je především schopnost jedince vhodně regulovat svá rozhodnutí, jednání, motivy a postoje vzhledem ke společnosti tak, jak je očekáváno a právě proto, že ne vždy, jsou hodnoty jedince v zájmu společnosti, je potřeba téma hodnot a hodnotové orientace více rozpracovat a nabízet možnosti, jakým směrem hodnoty a hodnotový žebříček vytvářet.

Faktory, které ovlivňují hodnoty jedince, jsou především takové, se kterými se jedinec již od narození setkává. V nejtělejší věku dítěte je to rodina, které je primárním úkolem a funkcí, formovat jedince. Rodina je primární sociální skupinou, od které vše dítě přejímá. Je tedy potřeba, aby rodina měla nastavené hodnoty tak, aby byla schopna vychovat jedince se správnými a kladnými hodnotami a to především v zájmu jedince. Dalším faktorem je škola, vzdělání. Pokud zde dojde ke konfrontaci hodnot mezi školním a domácím prostředím, je potřeba, aby dítě bylo ujistěno, že jeho hodnoty, se kterými on do společnosti přichází, jsou v pořádku. Může se jednat především o sociokulturní a etnické otázky. Faktory, které jsou v dnešní době velmi manipulujícími, jsou především média a sociální

sítě. Vliv médií a sociálních sítí je obrovský a díky tomuto vlivu se velmi lehce může stát, že u jedince dojde k rapidnímu přenastavení jeho hodnotového žebříčku.

Problematikou hodnot a hodnotové orientace se zabývá mnoho odborníků. Zejména psychologů, sociologů a filosofů. Ovšem téma hodnot a hodnotová orientace u státních složek není natolik analyzována a proto jsem se rozhodla alespoň z části analyzovat hodnoty a hodnotovou orientaci policistů, kde budu analyzovat a komparovat dvě skupiny a to – skupinu začínajících policistů, tedy policistů, kteří jsou ve služebním poměru max. 5 let, a druhou skupinu již déle sloužících policistů, která se bude zaměřovat na analýzu hodnot policistů, kteří jsou ve služebním poměru déle než 10 let. Na základě studia dosavadních výzkumů zabývajících se hodnotovou orientací policistů je možno předpokládat (P. Sak, J. Semrád), že hodnotová orientace i mladých policistů je orientována "policejně" ještě dříve, než vstoupí do služby.

Výzkumné kvantitativní šetření se zabývá problematikou hodnot a hodnotové orientace v širším okruhu policistů a je zaměřeno především na analýzu těchto hodnot.

Výzkumné kvalitativní šetření se pak zabývá nejen analýzou, ale i komparací hodnot. Komparací se rozumí taková komparace, kde budou porovnávány odpovědi začínajících a déle sloužících policistů, dále pak komparací i uvnitř jednotlivých skupin.

Výzkumné šetření se zabývá následujícími výzkumnými otázkami:

- Jsou zásadní rozdíly mezi hodnotami začínajících a déle sloužících policistů?
- V jaké míře dochází k posunu hodnot v závislosti s délkou služby?
- Jaká jsou hlavní úskalí v hodnotové orientaci policistů?

3.2. Stanovení cíle empirického výzkumu

Hlavním a primárním cílem empirického šetření je analyzovat a komparovat hodnoty a hodnotovou orientaci začínajících a déle sloužících policistů.

Dílčím cílem je potvrdit nebo vyvrátit předem stanovené hypotézy a navrhnout možnost, jakými prostředky se dá pozitivně ovlivňovat hodnotová orientace policistů.

3.3. Hypotézy

Hypotézy byly vytvořeny na základě analýzy dosavadních odborných publikací a analyzovaných dostupných empirických výzkumů, jak je to stručně vyjádřeno v teoretických východiscích

H1: „Hlavním zájmem pro začínajících policisty je nadstandartní finanční ohodnocení a materiální hodnoty oproti déle sloužícím policistům.“

H2: „Déle sloužící policisté vidí vyšší riziko ohrožení společnosti a jejich hodnot ze strany médií, než policisté začínající.“

H3: „Začínající policisté jsou více tolerantnější vůči tématu „homosexuální páry“ než déle sloužící policisté.“

H4: „Začínající policisté preferují spíše koníčky a způsob trávení volného času odpovídajícím bohémskému stylu života, než déle sloužící policisté.“

H5: „Začínající policisté žijí ve vyšší míře zdravým životním stylem, než policisté déle sloužící.“

3.4. Charakteristika výzkumného šetření

Empirický výzkum je proveden **kvantitativním** designem. Za pomoci dotazníku analyzují hodnoty co největšího vzorku policejních příslušníků a jejich hodnotovou orientaci.

Dotazník je orientován na větší počet respondentů. Obsahuje 40 otázek, které jsou uzavřené (dichotomické i polytomické výběrové), polouzavřené, ale i otevřené pro volné vyjádření respondentů. V dotazníku je použita i Likertova škála, která měří například subjektivní pohled míru ovlivnitelnosti hodnot z několika různých pohledů. Otázky byly pokládány s co největším důrazem na srozumitelnost a jasnost, aby policisté nenabyli dojmu, že jsou „zkoušeni“.

Jednalo se o anonymní dotazník, který v průběhu února vyplňovali policisté a policistky z několika útvarů. Dotazník byl distribuován dvěma cestami. 100 dotazníků bylo vyplněno elektronicky za pomoci facebookové stránky NOS ČR, kde mi vyhověli dotazník sdílet, z čehož bylo použitelných pouze 81 (splňovali daná kritéria). Dalších 70 dotazníků

bylo rozdáno v papírové formě na útvary, vyplněno a navraceno mi jich bylo 41. Vzhledem k tomu, že pro tuto práci bylo důležité mapovat a analyzovat pouze začínající policisty a déle sloužící policisty, 36 (19 online, 17 tištěných) z celkového počtu 170 dotazníků bylo vyřazeno z důvodu, že neodpovídaly mým požadavkům. 12 z celkových 70 rozdaných tištěných dotazníků se nevrátilo zpět. návratnost dotazníků byla tedy 83%, pokud bereme v potaz jen **tištěné** dotazníky, které nebyly vyplněny za pomoci webového odkazu na platformě www.surveo.com. Doba vyplňování dotazníku online byla dle statistik 10-30 minut u 87 % respondentů. U zbylých 13% respondentů vyplňovalo online dotazník 30-60 minut. Doba vyplňování tištěných dotazníků nebyla zjištěna, ale předpokládám, že doba by byla srovnatelná s dobou vyplňování online dotazníků.

3.5. Analýza výzkumného vzorku

Konečný výzkumný vzorek tvořilo 122 policistů a policistek z několika útvarů, okruh policejních činností je znázorněn v otázce č. 3. Vzhledem k ochraně osobních údajů (GDPR) neuvádím bližší specifikaci místních oddělení a útvarů, jejichž příslušníci mi umožnili zpracovat můj výzkum formou dotazníku. Pouze uvedu, že dotazník vyplňovali policejní příslušníci ze čtyř větších měst, včetně Prahy, z různých okrsků a pracovišť. Pracovišť bylo celkem pět, pro různorodost odpovědí. V úvodu dotazníku byli respondenti seznámeni s obsahem dotazníku, uvedeny byly pokyny k vyplnění a zároveň jim byla zajištěna anonymita dotazníku formou možnosti neuvést některé z informací a následně vložit dotazník do bílé, neoznačené obálky, ve které jim byl dotazník již předán.

- **Déle sloužící policisté** jsou v mém dotazníku ti respondenti, kteří uvedli délku služebního poměru nad deset let. Dotazník vyplnilo 85 déle sloužících policistů.
- **Začínající policisté** jsou v mém dotazníku ti respondenti, kteří uvedli délku služebního poměru do pěti let. 37 respondentů je tedy v mém dotazníku začínajícími policisty.

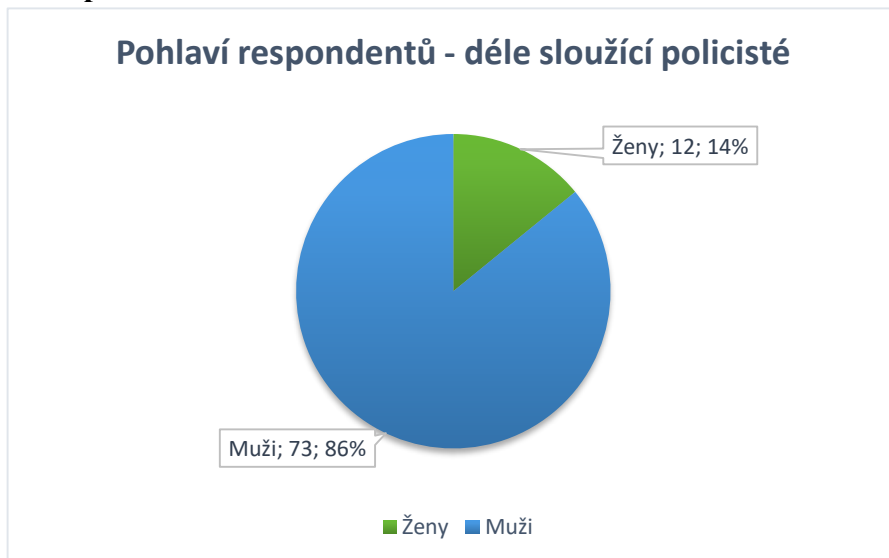
3.6. Organizace výzkumu

Samotnému výzkumu, který probíhal na obsáhlém vzorku policistů, předcházel předvýzkum, jako prověřování výzkumného nástroje a efektivity otázek. Předvýzkum probíhal na základě vzorku menší skupinky lidí z řad rodiny a přátel, kteří slouží u Policie ČR. Snažila jsem se, aby byly otázky pokládány jasně, srozumitelně a tak, aby jim porozuměli všichni respondenti. Požádala jsem šest z mých přátel a rodinných příslušníků, aby dotazník vyplnili a sdělili mi připomínky, jak by se dal dotazník dle nich, policistů, vylepšit, eventuálně, aby mi řekli nejasnosti a v případě, že nějaké otázce neporozumí – jak by měla být daná otázka upravena. Jednalo se především o připomínky k otázkám samotné hodnotové orientace, které jsem musela formulovat srozumitelněji. Výzkumný nástroj byl upravován právě podle získaných zkušeností a poznatků z předvýzkumu.

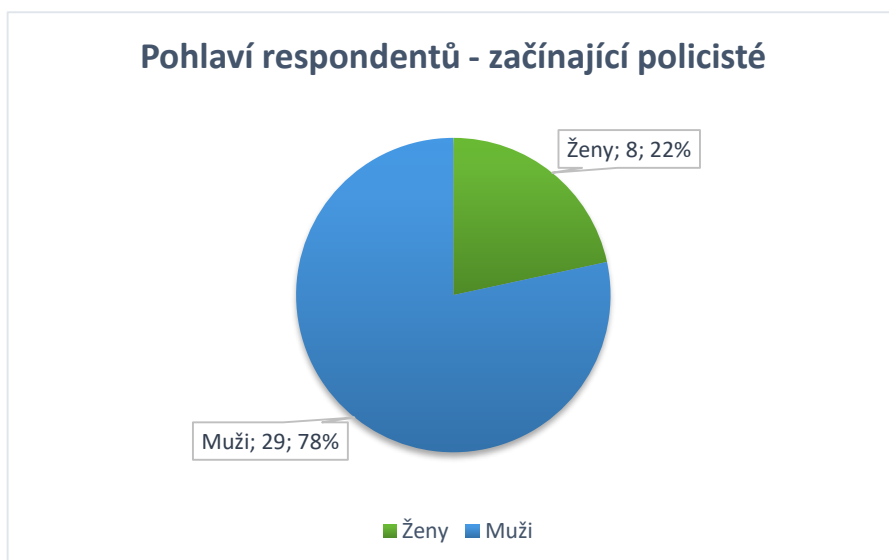
3.7. Výzkumné šetření

Dotazníkového šetření se přímo zúčastnilo 200 policistů a policistek. 58 dotazníků nebylo platných z důvodu nesplňovaných požadavků vzhledem k obsahu práce, 20 dotazníků nebylo navraceno. Z tohoto důvodu je tedy platných pouze 122 dotazníků, které byly zařazeny do vyhodnocení.

1. Vaše pohlaví

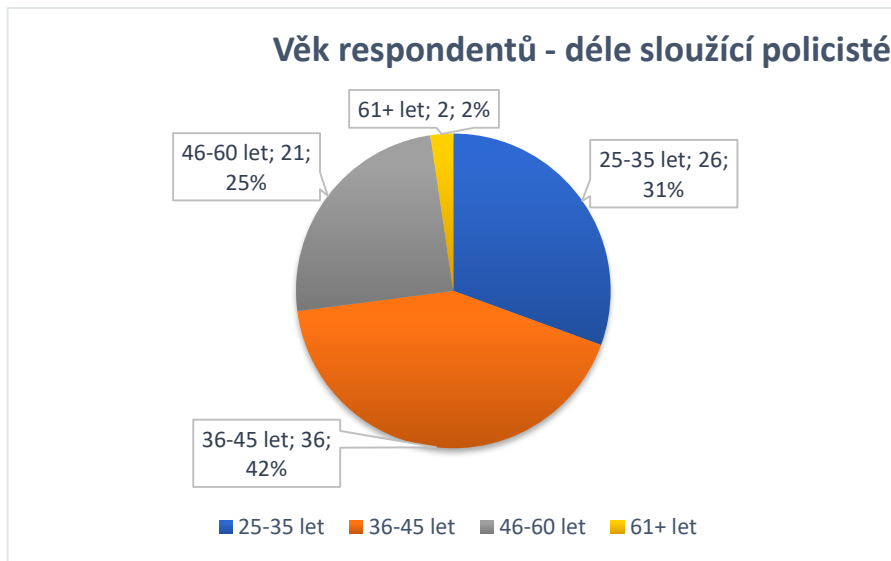
Graf 1 – Pohlaví respondentů – déle sloužící policisté

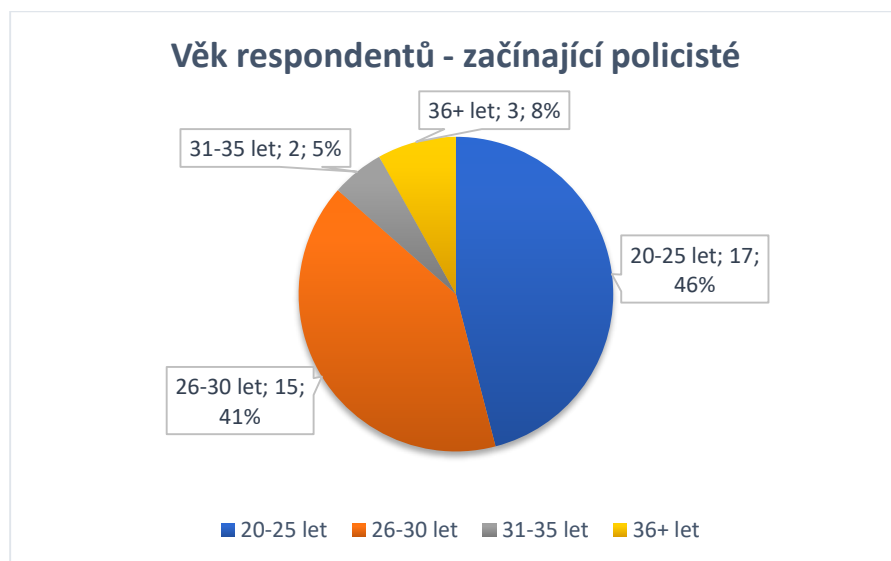
Graf 2 – Pohlaví respondentů – začínající policisté

Tento graf ukazuje procentuální i hodnotové zastoupení mužů a žen. Z výsledků vyplývá, že se dotazníkového šetření účastnilo více mužů (102), než žen (20).

2. Uveďte prosím váš věk

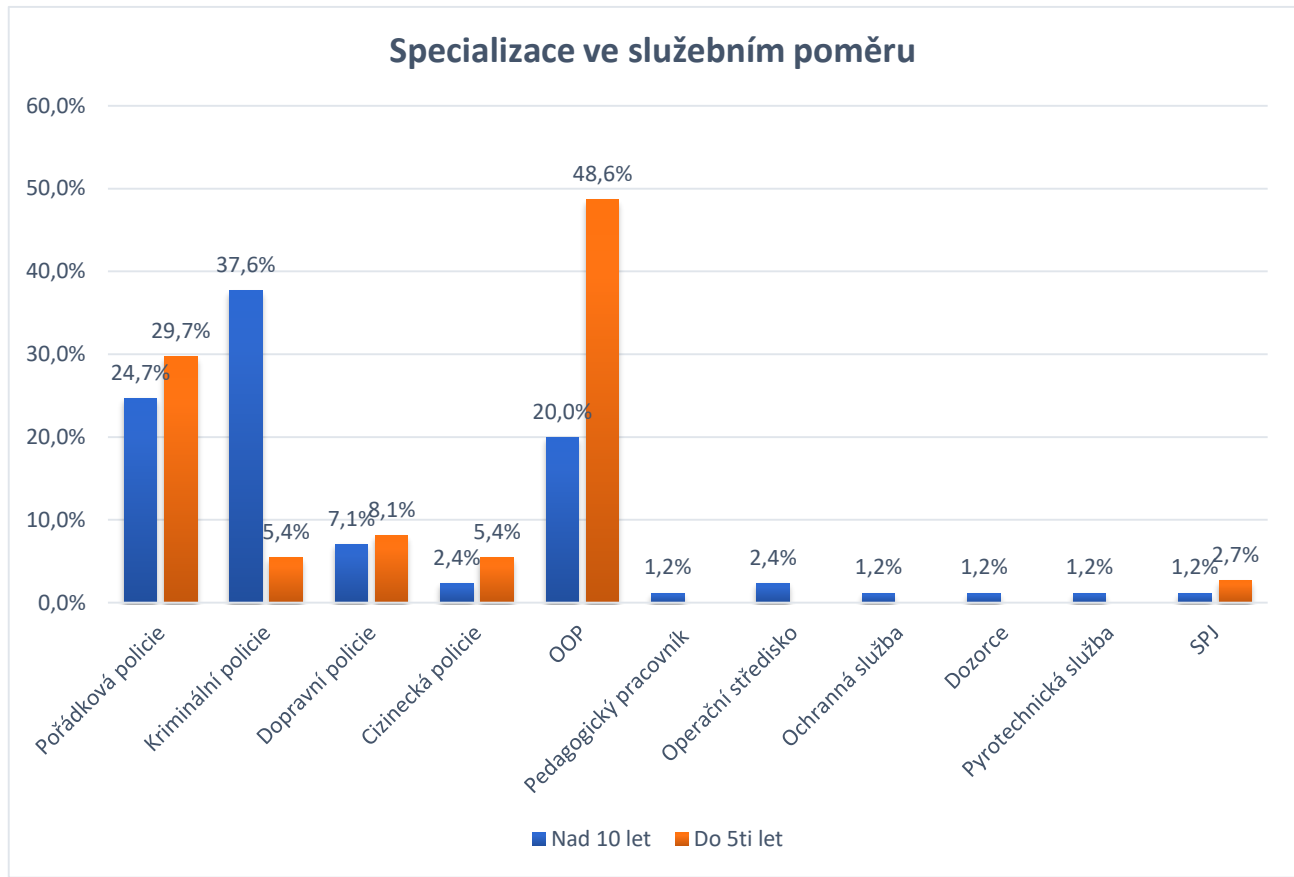
Graf 3 – Věk respondentů – déle sloužící policisté

Graf 4 – Věk respondentů – začínající policisté

Tento graf ukazuje procentuální a hodnotové zastoupení v jednotlivých věkových kategoriích. Je zde patrné, že nejvíce respondentů, kteří se účastnili výzkumu, byli ve věkovém rozmezí mezi 36-45 lety (36) u déle sloužících policistů a v rozmezí mezi 20-25 (17) lety u začínajících policistů.

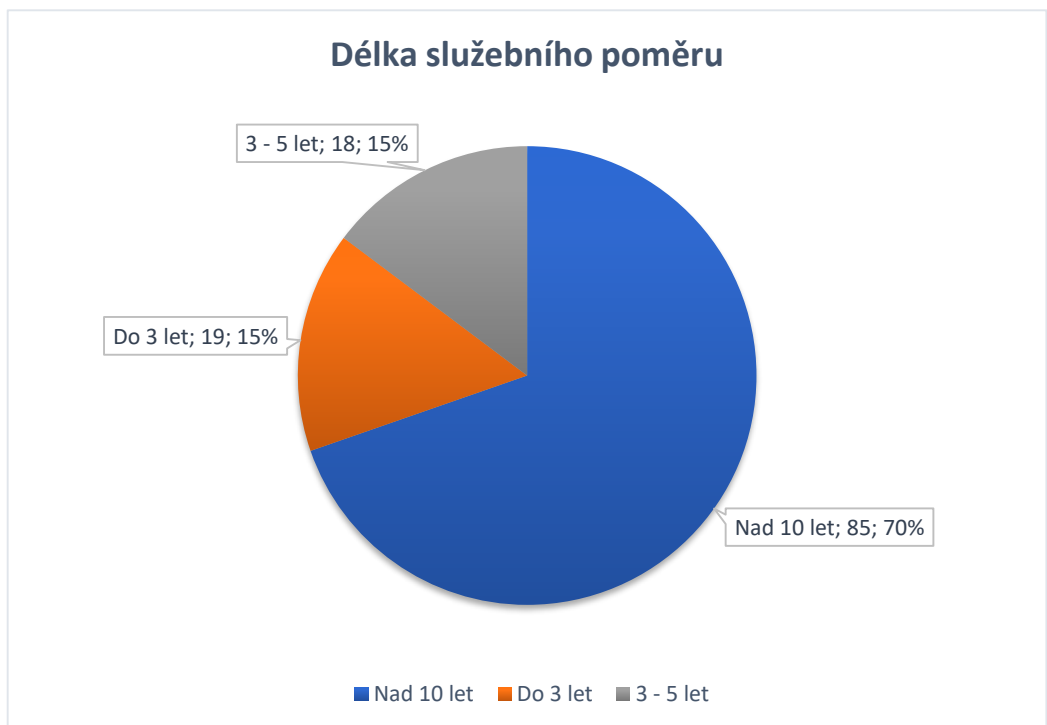
3. Jsem specialista na ...

Graf 5 – Specializace policistů jednotlivých útvarů

V tomto grafu můžeme vidět procentuální zastoupení jednotlivých specialistů na určitou oblast. Ačkoliv patří do pořádkové policie i OOP, patří sem i PEO. Jak je patrné z grafu, nejvíce déle sloužících policistů bylo z kriminální policie, hodnotově to odpovídá 32 respondentům, dále pořádková policie (21) a policistů na OOP (17). Začínající policisté byli v nejvyšším zastoupení z OOP (18), následně z PEO (11) a z oddělení dopravní policie (3).

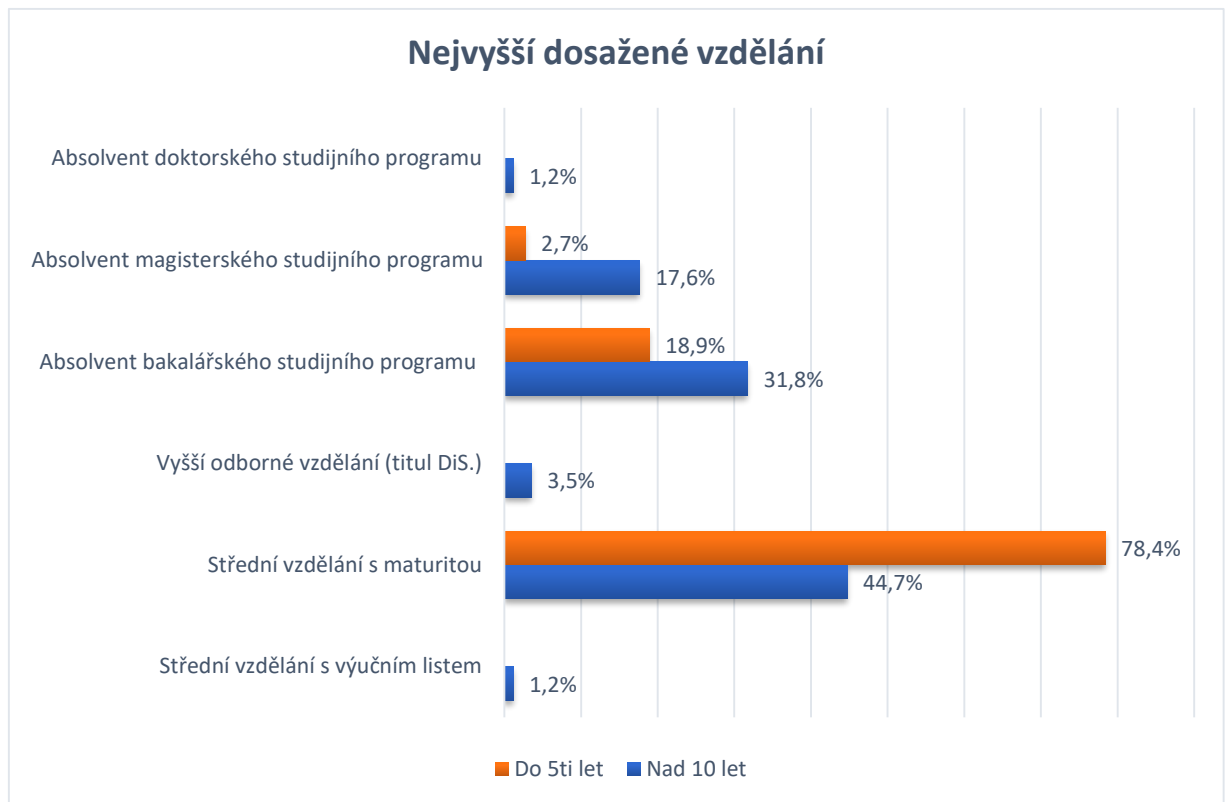
4. Jak dlouho jste ve služebním poměru?

Graf 6 – Délka služebního poměru

Tento graf znázorňuje délku služebního poměru celého výzkumného vzorku. Je evidentní, že nejvyšší zastoupení mají déle sloužící policisté, kteří jsou ve služebním poměru déle než 10 let (85). Ostatní dva výsledky jsou téměř totožné. Policistů, kteří jsou ve služebním poměru v rozmezí od tří do pěti let, je 18, policistů, kteří jsou ve služebním poměru do tří let, je 19.

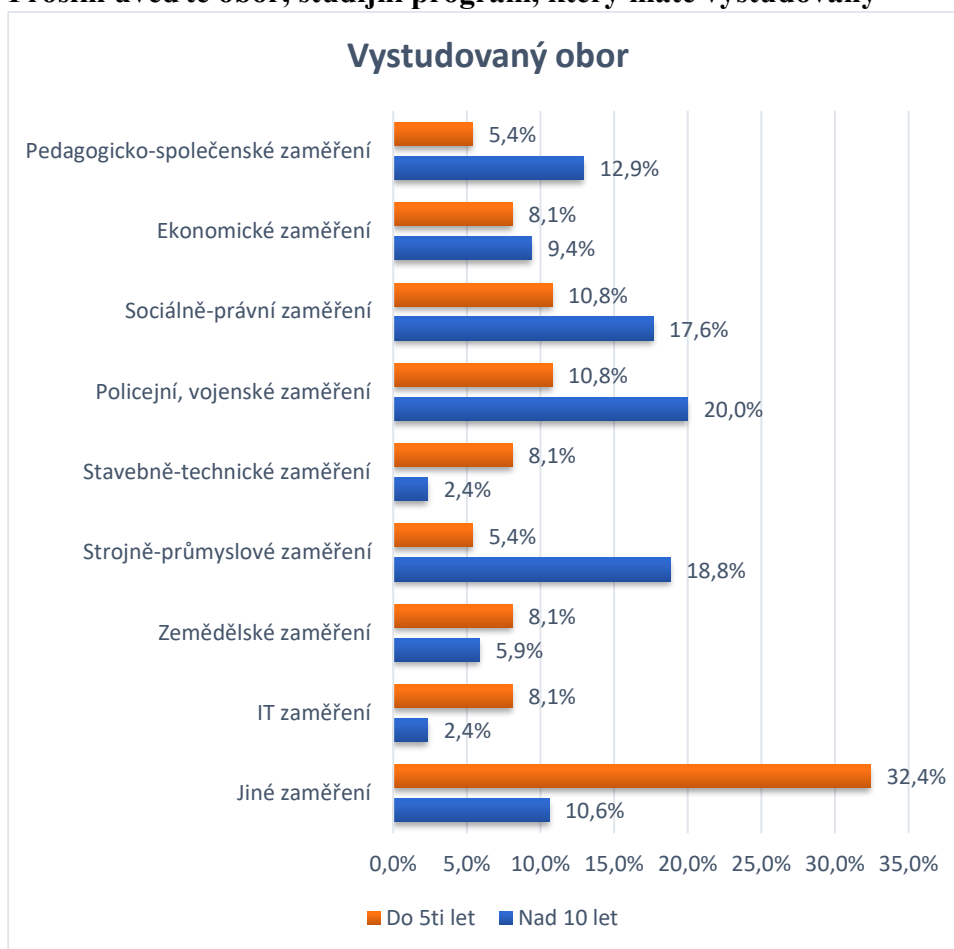
5. Nejvyšší dosažené vzdělání

Graf 7 – Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

V tomto grafu je znázorněno nejvyšší dosažené vzdělání respondentů. Je zde evidentní, že největší zastoupení u tohoto výzkumného vzorku má střední vzdělání zakončené maturitou. U déle sloužících policistů uvedlo, že má střední vzdělání s maturitou 38 respondentů, u začínajících policistů to je 29 respondentů. Druhým nejvýše zastoupeným nevyšším dosaženým vzděláním je u déle sloužících policistů vysokoškolské vzdělání ukončeno titulem Bc. (27) a u začínajících policistů také vysokoškolské vzdělání ukončeno titulem Bc. (7). Je zde tedy evidentní, že déle sloužící policisté mají vyšší zastoupení v oblasti vysokoškolského vzdělání (43), oproti začínajícím policistům (8).

6. Prosím uveďte obor, studijní program, který máte vystudovaný

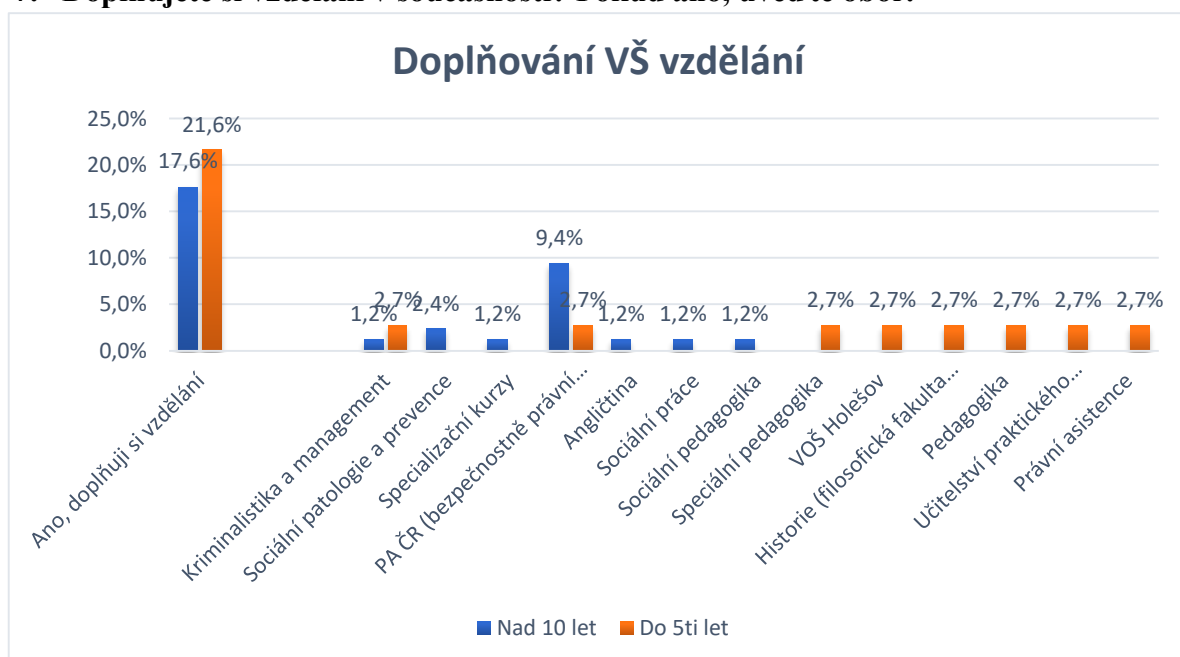
Graf 8 – Vystudovaný obor na střední nebo vysoké škole

Graf, znázorňující vystudovaný obor respondentů ukazuje, že nejvyšší zastoupení u déle sloužících policistů má **policejní a vojenské zaměření** (17), kam spadají obory: *PA ČR, bezpečnostně právní studia, železniční doprava, policejní činnosti, krizové řízení, bezpečnostně právní činnost, kriminalistika a management, důstojnická škola, přípravná trestní řízení, bezpečnostní management, bezpečnostní systémy, techniky a management, bezpečnostně právní studia*; druhým nejvyšším zastoupením jsou pak obory spadající do kategorie **sociálně-právního zaměření** (15), kam spadají obory: *Sociální práce, sociálně právní, veřejně právní činnost, peniterciární péče, právo, evropská studia a veřejná správa, veřejná správa, právo v podnikání*.

U začínajících policistů je nejvíce zastoupena kategorie **jiná zaměření** (12), kam spadají obory: *Kožená galanterie, podnikání, veterinární prevence, elektrikář, automechanik, ISS automobilní, všeobecné gymnázium, gastronomie, přírodovědecké lyceum, zdravotní lyceum, dřevařská a nábytkářská výroba*,

geodezie, užitá fotografie a média. Druhou nejvíce zastoupenou kategorií jsou **policejní a vojenské zaměření** (4) a **sociálně právní** (4). Ostatní, méně zastoupené kategorie jsou **pedagogicko-společenské zaměření**, kam spadají obory: *Pedagogika, speciální pedagogika, sociální pedagogika, pedagogické poradenství, andragogika, sociologie, předškolní a mimoškolní pedagogika*; **ekonomické zaměření**, kam spadají obory: *Ekonomie, ekonomie a management, regionální rozvoj, obchodní akademie*; **stavebně-technické zaměření - stavitelství, pozemní stavitelství**; **strojně-průmyslové zaměření - Strojní průmyslová škola, mechanik, strojírenství, provozuschopnost výrobních zařízení, elektrotechnika**, **zemědělské zaměření - SZeŠ, zemědělská technická škola, pěstitel – chovatel, ekologie, SŠ rybářská**; a **IT zaměření - IT, automatizace, mechanik počítačových systémů**.

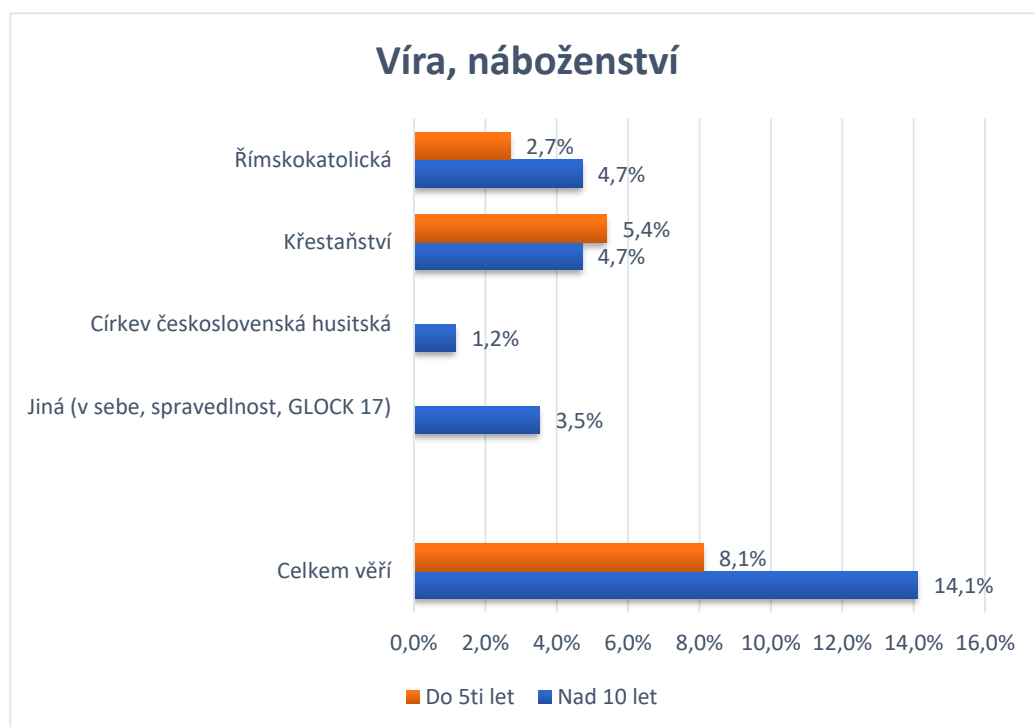
7. Doplnujete si vzdělání v současnosti? Pokud ano, uveďte obor.

Graf 9 – Doplnování vzdělávání

Tento graf znázorňuje, kolik respondentů si doplňuje vysokoškolské vzdělání. U déle sloužících policistů je to 15 respondentů, u začínajících policistů je to 8 respondentů. Nejvíce krát zvolenou možností, kde si doplňují vysokoškolské vzdělání déle sloužící (8) a jeden začínající policista je PA ČR, kde si doplňují vzdělání v oborech *policejní činnosti a bezpečnostně právní studia*.

8. Vyznáváte nějakou víru? Pokud ano, uveďte jakou.

Graf 10 – Víra, náboženství

Tento graf znázorňuje počet věřících policistů. U déle sloužících policistů věří celkem 12 respondentů, z čehož 4 respondenti vyznávají římskokatolickou církev a 4 církev křesťanskou. U začínajících policistů jsou věřící 3 respondenti, z čehož 2 vyznávají římskokatolickou církev a 2 církev křesťanskou.

H1:

„Hlavním zájmem pro začínajících policisty je nadstandartní finanční ohodnocení a materiální hodnoty oproti déle sloužícím policistům.

Tato hypotéza byla ověřována v otázkách č. 30 (graf č. 11), č. 34 (graf č. 12) a č. 38 (graf č. 13). V otázce č. 30 zvolil pouze **1 (3%) začínající policista** jako nejdůležitější hodnotu v jeho životě odpověď *peníze, finance*, oproti **déle sloužícím policistům**, kde tuto odpověď uvedli **3 policisté (4%)**. Velmi příjemným zjištěním je, pouze 4 (7%) policistů považuje majetek a finance za nejdůležitější hodnotu v jejich životě. Ačkoliv jsou finance a peníze velmi důležitým aspektem pro udržování kvality života, je evidentní, že policisté jsou spíše zaměřeni na jejich fyzické a psychické zdraví, rodinu, partnera/partnerku a děti.

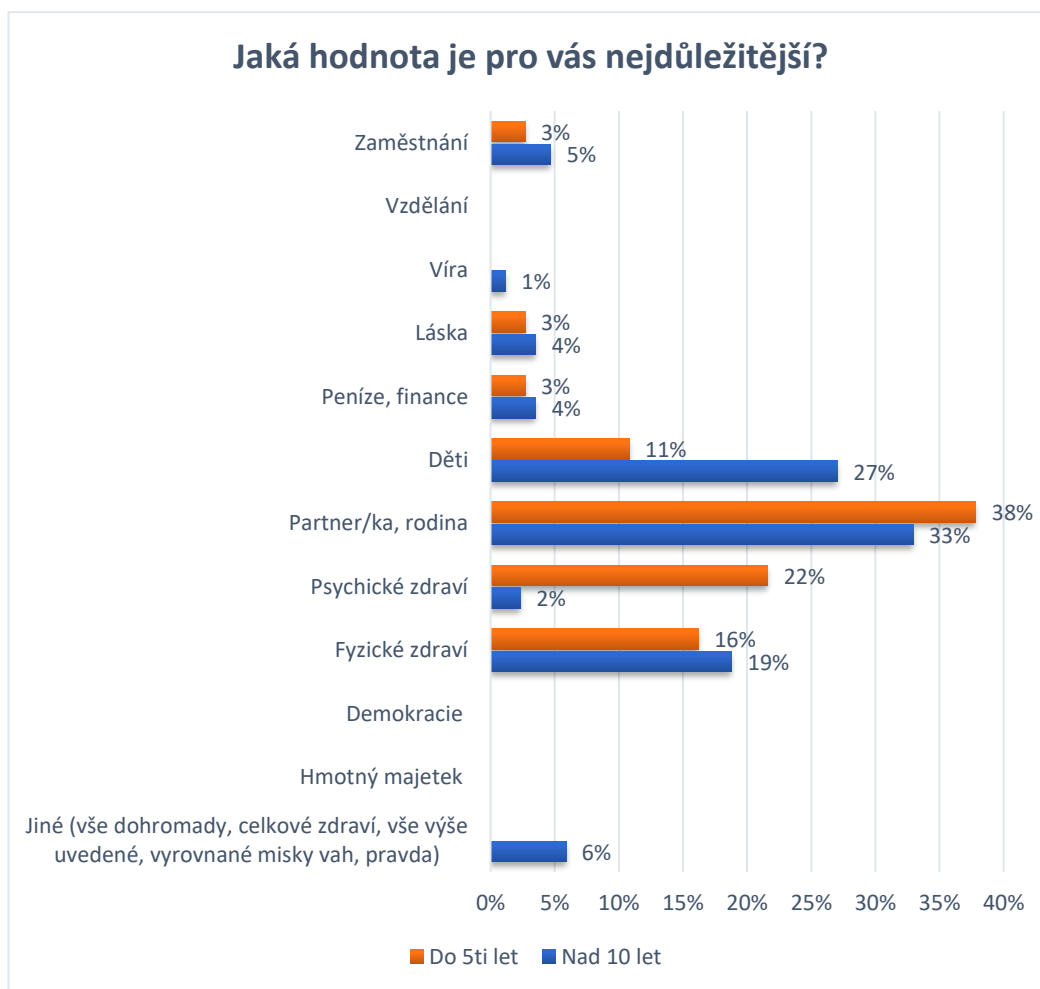
Graf č. 44 znázorňuje, kam by policisté investovali 2 000 000 Kč, kdyby je nějakým způsobem vyhráli. Nejvyšší zastoupení u obou dvou skupin má kategorie **nemovitost**, kam spadají odpovědi *koupě nemovitosti, rekonstrukce domu, bytu nebo oprava rodinného domu*. Tuto odpověď napsalo celkem 71 respondentů, z toho 48 déle sloužících policistů a 23 začínajících policistů. Druhou nejvíce zastoupenou odpovědí byla jak u déle sloužících, tak i začínajících policistů odpověď *děti, rodina, přítel/kyně* (30 déle sloužících policistů a 11 začínajících policistů). Další vcelku početně zastoupenou možností byla u déle sloužících policistů *dovolená, cestování* (28) a u začínajících policistů odpověď *úspory, uložení do banky* (7).

U otázky č. 38 jsem brala v potaz odpovědi „*Můj příjem je nedostatečný vzhledem k náročnosti mé profese*“ a „*Rozhodně si myslím, že práce policistů je placena vysoce podprůměrně, vzhledem ke stresovým situacím a všem jevům, které při výkonu služby vznikají.*“ **Začínající policisté** si myslí, že jejich příjem není odpovídající pouze v **32%**, zatímco **déle sloužící policisté** více než v dvojnásobku – **67%**.

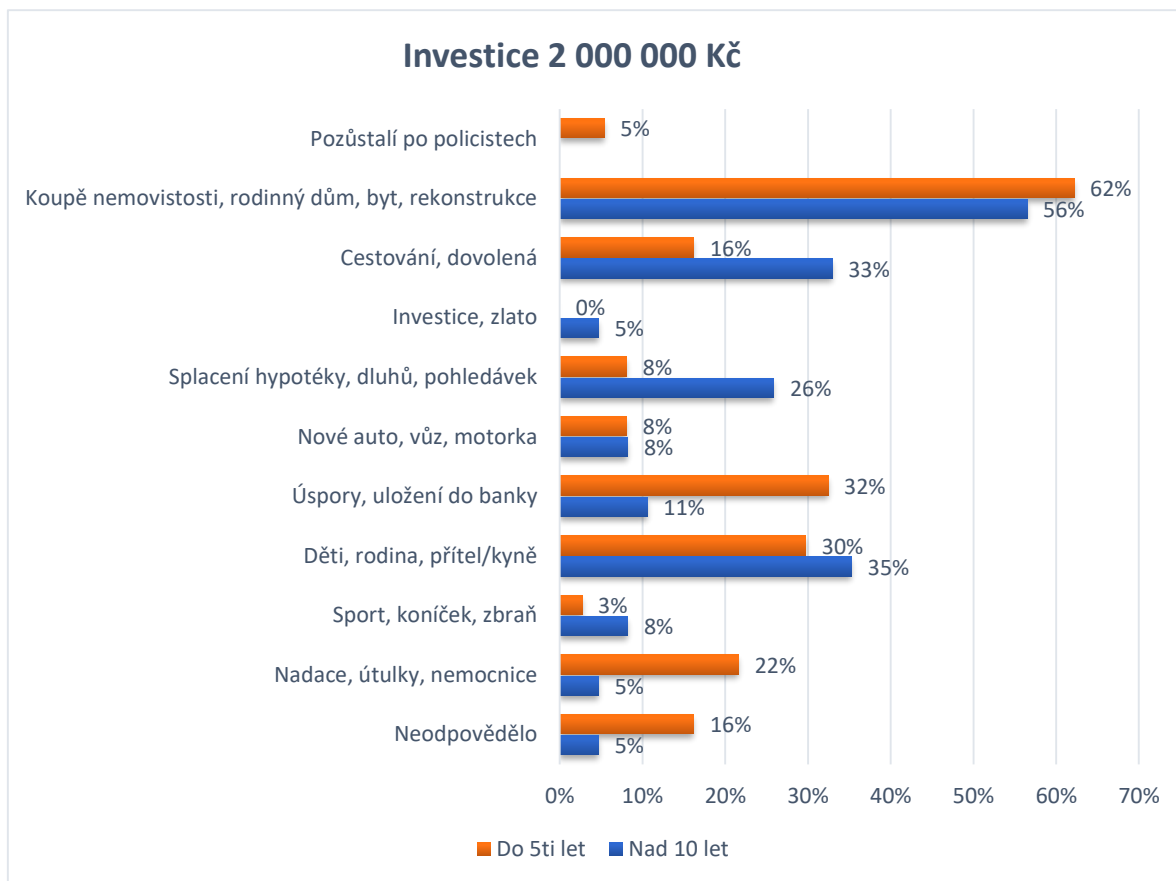
Za zajímavou považuji skutečnost, že ačkoliv policisté jsou na poměry České republiky vcelku dobře placeni, oceňují to právě spíše začínající policisté, u kterých byl předpoklad, že budou více zaměřeni na získání majetku a velkého obnosu financí. V roce 2019 byly tarifní platy příslušníků bezpečnostních složek zvýšeny o 2%, rizikový příplatek pak o 6%. Nově příchozí policisté s praxí do 3 let ta dosáhnou v první tarifní třídě na plat 17 710 Kč. Vzhledem k tomu, že nově příchozí policisté spadají spíše do druhé, či třetí tarifní třídy, dosahují tak platu 18 840 Kč – 20 440 Kč. Čtvrtá až šestá platová tarifní třída (do čtvrté až šesté tarifní třídy patří policisté

s délkou služebního poměru do pěti let, s hodnotí vrchní asistent, inspektor, vrchní inspektor a s odpovídajícím dosaženým vzděláním) pak dosahuje na plat ve výši 22 180 Kč – 26 110 Kč. Je tedy evidentní, že začínající policisté jsou s těmito výši platů spokojeni, minimálně z výsledků našeho výzkumu, ovšem déle sloužící policisté, kteří spadají do různých tarifních tříd, které se vztahují k délce služebního poměru a k nejvyššímu dosaženému vzdělání dosahují na platy až do výše 39 240 Kč v případě, že spadají do jedenácté tarifní třídy. Další příplatky pak policisté dostávají za vedoucí pozici.

Je zřejmé, že policisté jsou vcelku spokojeni s finančním ohodnocením svojí práce, ovšem minimálně ½ respondentů si myslí, že je jejich práce placena vysoce podprůměrně s ohledem na zátěžové a stresové situace vznikající při výkonu služby. Více policistů s touto odpovědí bylo z kategorie déle sloužících policistů, kteří tuto odpověď uvedli v 33%. Je možné, že začínající a déle sloužící policisté považují každý jinak vážnost a míru stresu v jednotlivých situacích. Hypotéza č. 1 se **nepotvrdila**.

Graf 11 – Nejdůležitější hodnota v životě policistů

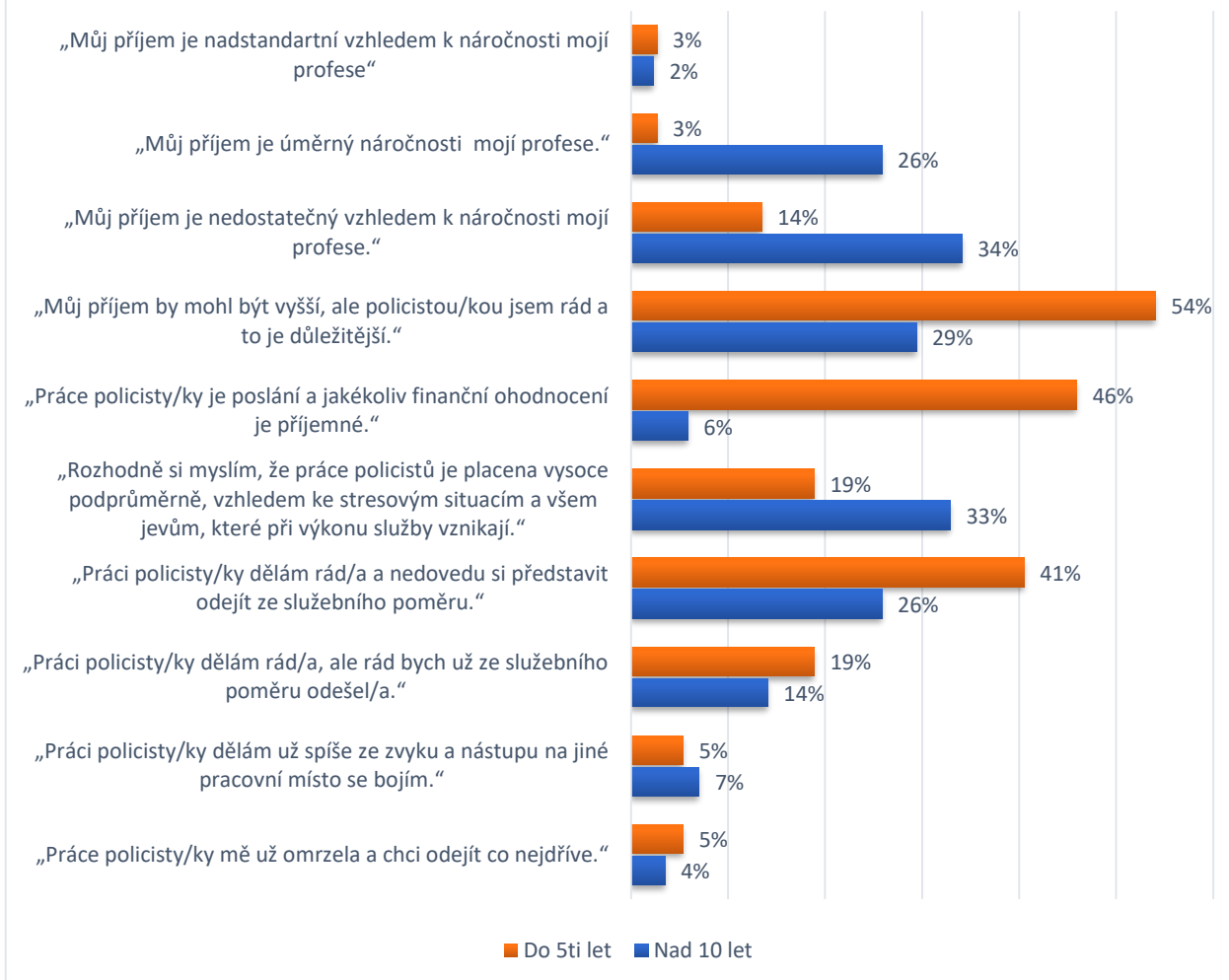
Graf 12 – Investice 2 000 000 Kč

Z grafu č. 12 těžko soudit, zda jsou více zaměřeni na majetek a materiální hodnoty déle sloužící, či začínající policisté. V případě, že by 2 000 000 Kč vyhráli, jak byla otázka původně zamýšlena, investoval by je do majetku zřejmě každý. Z grafu je zřejmé, že většina policistů by investovala vyhrané peníze do nemovitosti, jak je zmíněno již výše.

Pokud bychom se zaměřili spíše na nemateriální hodnoty, vyšší zastoupení investice těchto peněz měli začínající policisté, kteří zmínili odpověď, kdy by se peníze měli věnovat pozůstalým po policistech (5%), do banky by si je uložilo a uspořilo 32% začínajících policistů, oproti 11% déle sloužícím policistům.

Z tohoto je tedy evidentní, že déle sloužící policisté by spíše peníze investovali do materiálních a hmotných věcí, oproti začínajícím policistům, kteří by téměř v 69% uložili, investovali nebo věnovali do nemateriálních věcí.

Osobní vztah k profesi policisty

Graf 13 – Osobní postoj k finančnímu ohodnocení policistů a osobní postoj k práci policisty

H2:

„Déle sloužící policisté vidí vyšší riziko ohrožení společnosti a jejich hodnot ze strany médií, než policisté začínající.“

Byla ověřena v otázce č. 18, č. 19, svým způsobem i v otázce č. 20, č. 22, č. 23 a č. 36, kde byla nejvíce zastoupenou odpovědí vůbec.

V otázce č. 18 (graf č. 14) jsem se snažila získat informace o tom, zdali jsou policisté aktivními uživateli internetu a sociálních sítí. Vzhledem k tomu, že velký podíl policistů vidí sociální sítě jako eventuální ohrožení společnosti a jejich hodnot, očekávala bych výsledek, že déle sloužící policisté budou nejvíce označovat odpověď *„Ne, internet ani sociální sítě nevyhledávám, počítač používám pouze ke služebním účelům v práci“*, následně pak u začínajících policistů jsem předpokládala nejčastější odpověď *„Ano, jsem aktivním uživatelem internetu, ale ne sociálních sítí. Internet používám především např. ke čtení zpráv, zjišťování informací, apod.“* Obě skupiny policistů odpovídali v nejvyšším zastoupení odpovědí *„Ano, jsem aktivním uživatelem internetu a sociálních sítí a denně strávím na internetu a sociálních sítích 1-3 hodiny.“* Je tedy velmi příjemným zjištěním, že policisté tráví na internetu a sociálních sítích přiměřenou dobu a snižují tedy možné riziko ohrožení společnosti médií. Tato otázka přímo souvisí s **otázkou č. 20** (graf 16, graf 17) – kolik času denně respondenti tráví na internetu a sociálních sítích. Nejvíce respondentů (56) odpovědělo, že na internetu tráví 1-2 hodiny. Ve výsledcích těchto grafů jsou již vidět patrné rozdíly, protože například u odpovědi *„Jsem neustále online“* vidíme, že pouze 8 z 85 déle sloužících policistů označilo tuto odpověď jako platnou, to vyjadřuje tedy poměr 9%, oproti tomu začínající policisté volili tuto možnost čteněji a platně ji označilo téměř ¼ dotazovaných. Velký rozdíl je vidět i u odpovědi *„Méně, než hodinu“*, kterou zvolilo 40% - tedy 34 déle sloužících policistů, ze začínajících policistů to bylo pouze 5 z nich, tedy 14%.

V otázce č. 19 (graf č. 15) byla otázka položena tak, zdali si policisté myslí, že jsou média ohrožujícím jevem pro společnost a její hodnoty. Odpověď, která je nosná pro potvrzení, či vyvrácení hypotézy je odpověď *„Ano, médií je ovlivněná celá společnost a považuji to za velmi rizikový jev dnešní společnosti“*, kterou označilo 57 déle sloužících policistů (67%) a pouze 10 začínajících policistů (27%). Dalo by se předpokládat, že začínající policisté ohrožení společnosti a jejich hodnot médií, nebudou považovat za příliš aktuální, protože většina ze začínajících policistů jsou

policisté ve věkovém průměru od 20 – 30 let. Vzhledem k tomu, že dnešní generaci (resp. Generaci Z) dle mého názoru nepřijdou média příliš ohrožující, je překvapivé, kolik respondentů ze začínajících policistů uvedlo média jako ohrožující faktor celé společnosti a tudíž i jejich hodnot.

Rizika, která vyplývají z odpovědí na **otázku č. 22 (graf č. 18)**, jsou uvedeny v grafu č. ... Nejvíce zastoupenou odpovědí u obou skupin policistů byla odpověď, která se týkala *neschopnosti komunikace tváří v tvář* – odpověď, která byla kategorizována do této skupiny, zvolilo 35 děle sloužících a 12 začínajících policistů. Nejméně zastoupenou kategorií opět u obou skupin je *riziko ztráty motivace k učení, pohybu, koníčkům a zájmům*, z děle sloužících policistů zvolilo tuto možnost pouze 8 respondentů, ze začínajících policistů neuvedl odpověď spadající do této kategorie nikdo. Poté by byla nejméně zastoupenou kategorií u začínajících policistů kategorie, do které spadá riziko *negativního vlivu na psychiku* (1), ale i riziko, že se uživatel soc. sítě stane *obětí trestného činu* (1), např. pedofilie. Zajímavé je zjištění, že „pouze“ 13% děle sloužících policistů považuje jako riziko nadužívání internetu a sociálních sítí *zneužití osobních informací, údajů, fotografií, ...*, které je momentálně vcelku negativním jevem právě sociálních sítí, oproti začínajícím policistům, kde tuto odpověď uvedlo celkem 30% respondentů.

Otázka č. 23 (graf č. 19) také vcelku úzce souvisí s tématem ohrožení společnosti ze strany médií. Ptala jsem se na míru ochrany soukromí policistů na internetu a sociálních sítí. Ani jeden z respondentů neuvedl, že by měl veřejný profil, což je výborný ukazatel toho, že policisté jsou na svoje soukromí velmi opatrní a na údaje, které o sobě sdílí, jsou velmi citliví a sdílí je jen s lidmi, které opravdu dobře znají. Odpověď, že jsou na sociálních sítích vcelku otevření, zvolilo u děle sloužících policistů 15 respondentů, začínající policisté označili tuto odpověď jen 2x. Nejvyšší zastoupení má odpověď, že jsou policisté na svoje soukromí velmi opatrní, neposkytují žádné důvěrné informace, na sociálních sítích mají jen osoby, které znají osobně a že např. heslo si mění podle určitých pravidel. Tuto odpověď zvolilo 80% (68) děle sloužících policistů a 70,3% (26) začínajících policistů.

U **otázky č. 36 (graf č. 20)** byla otázka koncipována na jevy ohrožující společnost, jako celek, tudíž i její hodnoty. Celkem odpověď *média, kyberprostor, ...* označilo 93 respondentů, z čehož bylo **65 děle sloužících (76%) a 27 začínajících (73%)**. Graf č. 46 zobrazuje názor policistů na celosvětové problémy, které ohrožují nebo jinak ovlivňují společnost a v tom případě i její hodnoty. Respondenti měli

označit pět, dle nich, nejvíce ovlivňujících jevů. U děle sloužících bylo prvních pět nejvíce ovlivňujících jevů: *Média, kyberprostor, sociální síť, umělá inteligence* (65), *migrace* (62), *drogy a drogová závislost* (51), *kriminalita* (25) a *extremistické skupiny ohrožující společnost* (25).

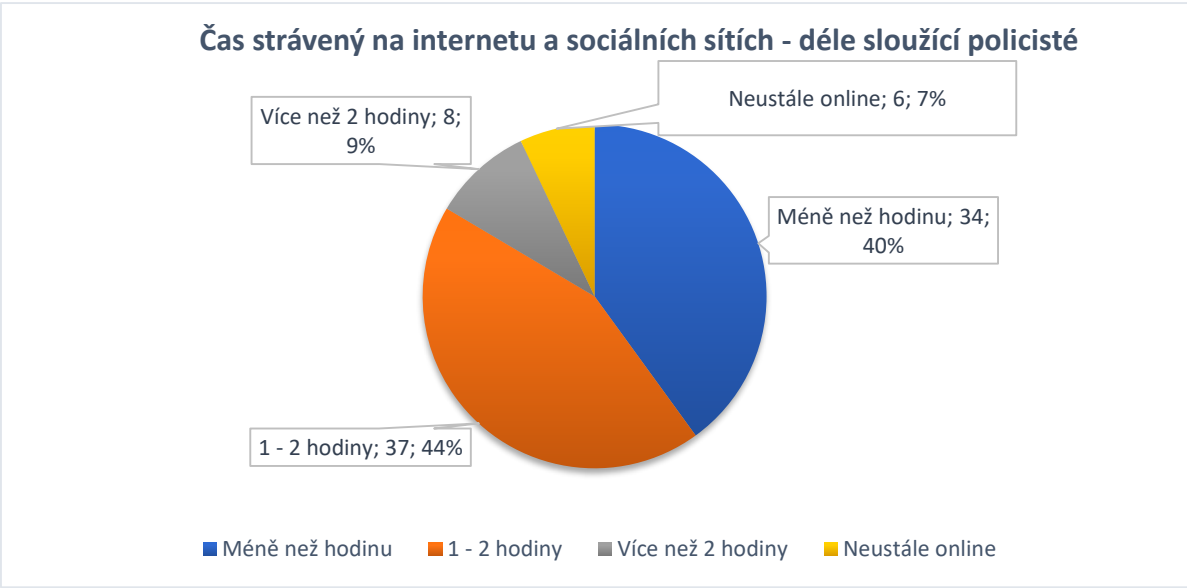
U začínajících policistů je prvních pět nejvíce označovaných odpovědí: *drogy a drogová závislost* (29), *média, kyberprostor, sociální síť, umělá inteligence* (27), *migrace* (17), *extremistické skupiny ohrožující společnost* (16), *kriminalita* (15) a *rostoucí agrese a agresivita* (15). U obou skupin policistů je tedy evidentní, že média, kyberprostor, sociální síť a umělou inteligenci považují za velmi ohrožující jev pro společnost a její hodnoty. Hypotéza č. 2 se **potvrdila**.

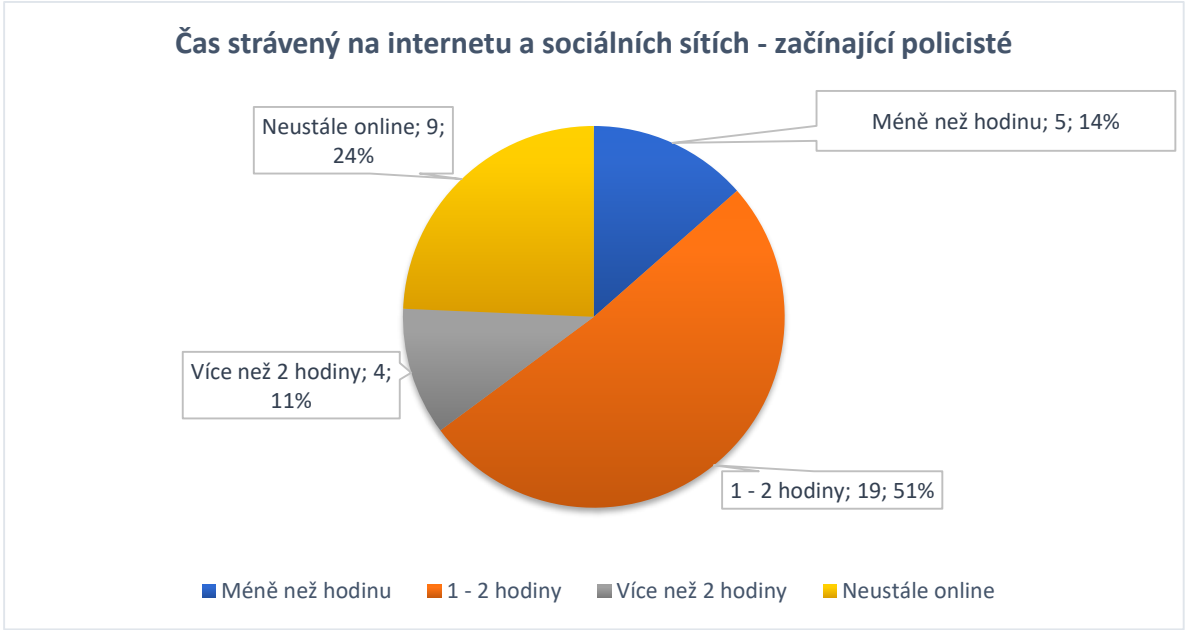
Graf 14 - Aktivita na internetu a sociálních sítích v osobním životě

Graf 15 - Média jako ohrožující faktor hodnotové orientace člověka

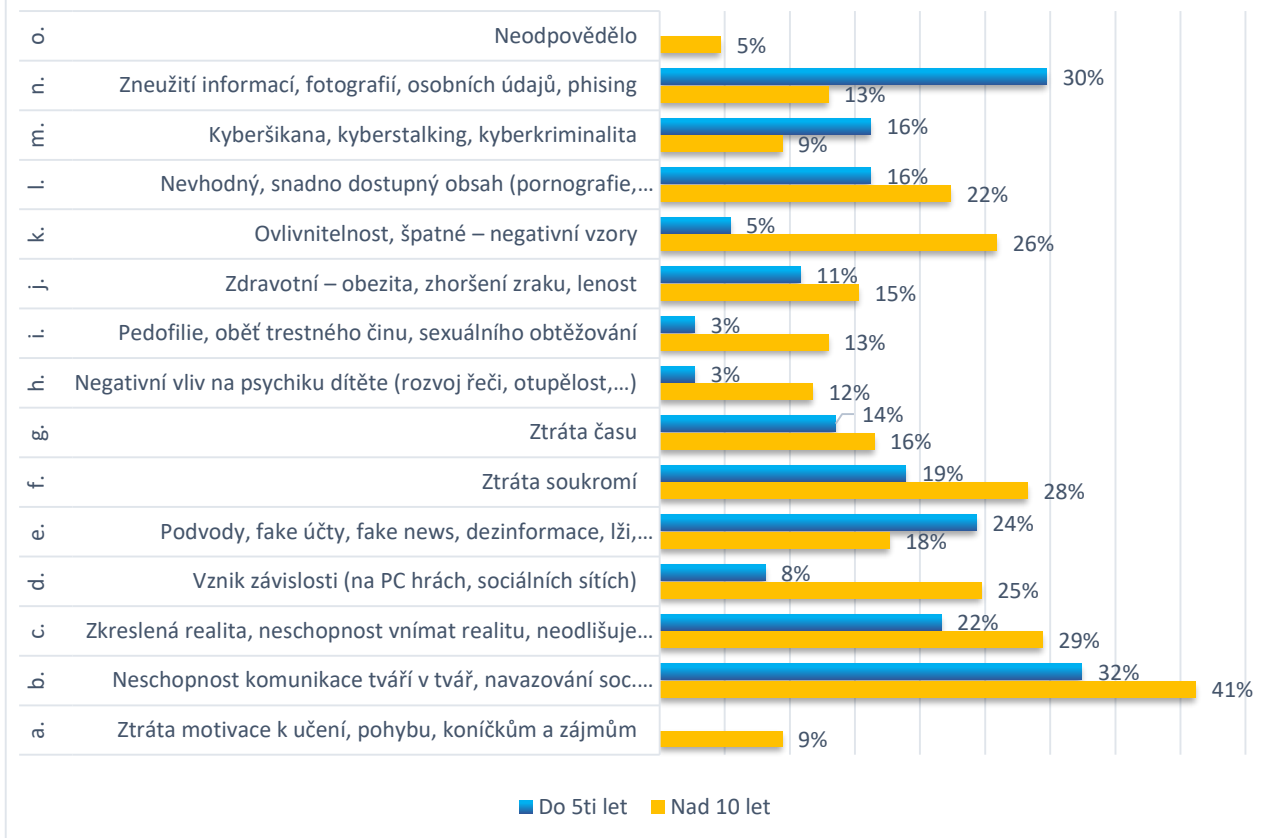

Graf 16 - Čas strávený na internetu a sociálních sítích mimo pracovní dobu – děle sloužící policisté

Graf 17 - Čas strávený na internetu a sociálních sítích mimo pracovní dobu – začínající policisté

Rizika sociálních sítí

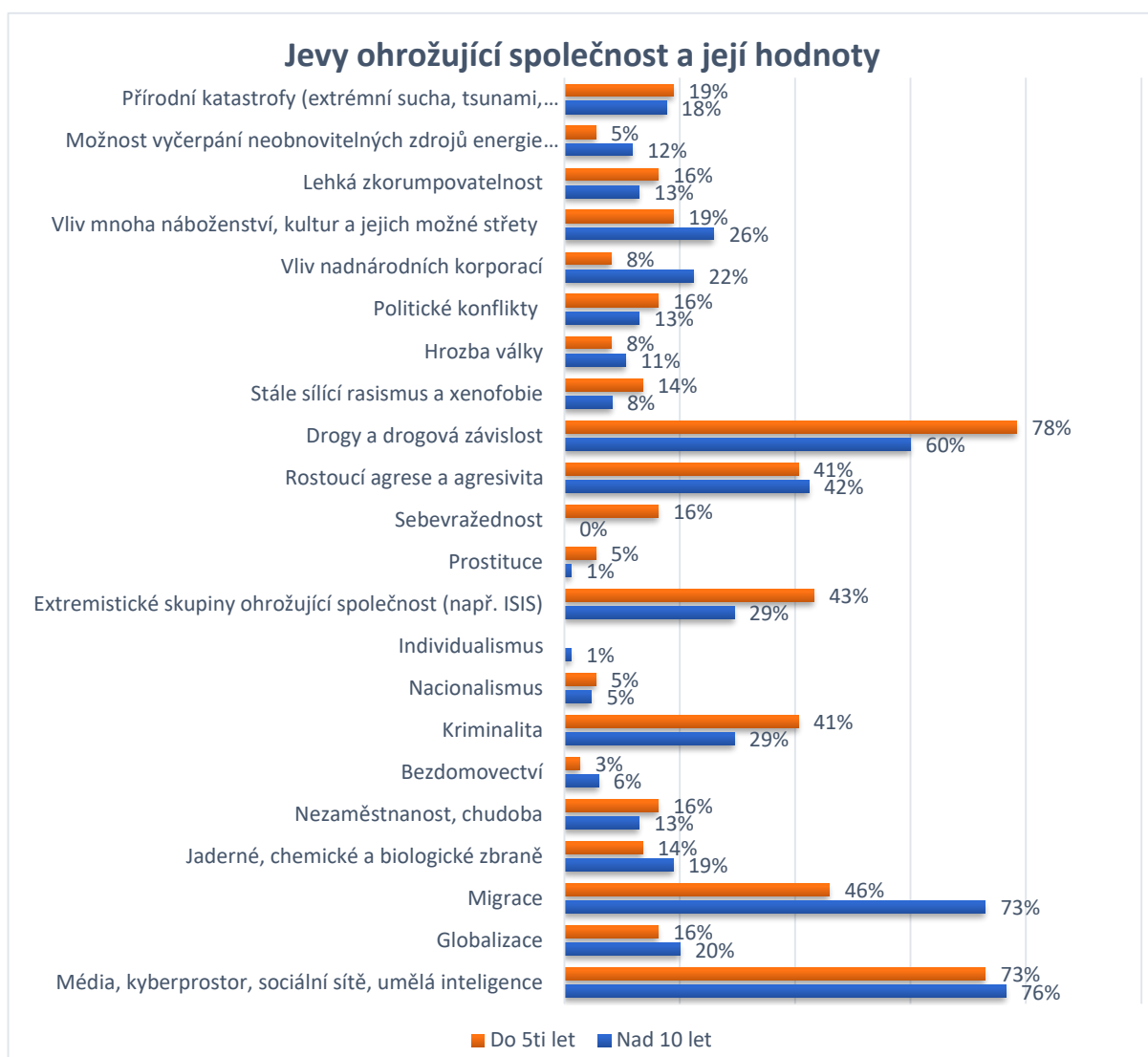

Graf 18 - Rizika sociálních sítí očima policistů

Míra soukromí na internetu a sociálních sítích

Graf 19 - Míra ochrany osobních údajů a soukromí na internetu a sociálních sítích

Graf 20 – Rizikové jevy ohrožující společnost a její hodnoty očima policistů

H3:

„Začínající policisté jsou více tolerantnější vůči tématu „homosexuální páry“ než déle sloužící policisté.“

Tato hypotéza byla ověřována v otázkách č. 31, č. 32, č. 33 a č. 34, kde byla zkoumána míra tolerance vůči homosexuálním párům a zvažování možnosti adopce dítěte homosexuálním párem, včetně jejich možný rizik, nebo „výhod“. **V otázce č. 31 (graf č. 21 a č. 22)**, kde jsem se ptala na postoj vůči homosexuálním párům, označilo odpověď *spíše pozitivní* či *pozitivní* celkem **22% začínajících policistů**, oproti **18% déle sloužících policistů**. Což dle mého názoru není příliš překvapující vzhledem k tomu, že v 21. století je vysoký nárůst výskytu homosexuálních párů na veřejnosti. V minulosti, dle mého názoru třeba ještě před 10ti lety nebyl tento „trend“ tak rozšířený, resp. Spíš se o něm nemluvalo a za homosexualitu se spousta lidí stydělo. Dnes je to obrat o 180 stupňů. Mladí lidé se veřejně přiznávají k homosexualitě, na internetu vychází jeden „coming out“ za druhým a k homosexualitě se hlásí čím dál víc lidí, včetně lidí, kteří homosexualitu podporují. **V grafu č. 21 a č. 22** můžeme vidět míru tolerance vůči homosexuálním párům. Většina respondentů (69) uvádí, že k homosexuálním párům má neutrální vztah. Z těchto 69 policistů bylo 48 déle sloužících a 21 začínajících policistů. Spíše negativní postoj vůči homosexuálním párům má dohromady 16 respondentů (10 déle sloužících a 6 začínajících policistů), oproti odpovědi *spíše pozitivní*, kterou uvedlo respondentů 14 (10 déle sloužících a 4 začínající policisté). Čistě *pozitivní* postoj zaujímá vůči homosexuálům 9 respondentů – 5 déle sloužících a 4 začínající policisté a naopak čistě *negativní* postoj zaujímá 14 respondentů – z toho 12 déle sloužících policistů a pouze 2 začínající policisté. Z výsledků je tedy evidentní, že o malé % jsou více tolerantní vůči homosexuálním párům začínající policisté, kdy volilo možnost *pozitivní* či *spíše pozitivní* 22%, oproti déle sloužícím policistům, kde mají tyto možnosti zastoupení pouze v 18%.

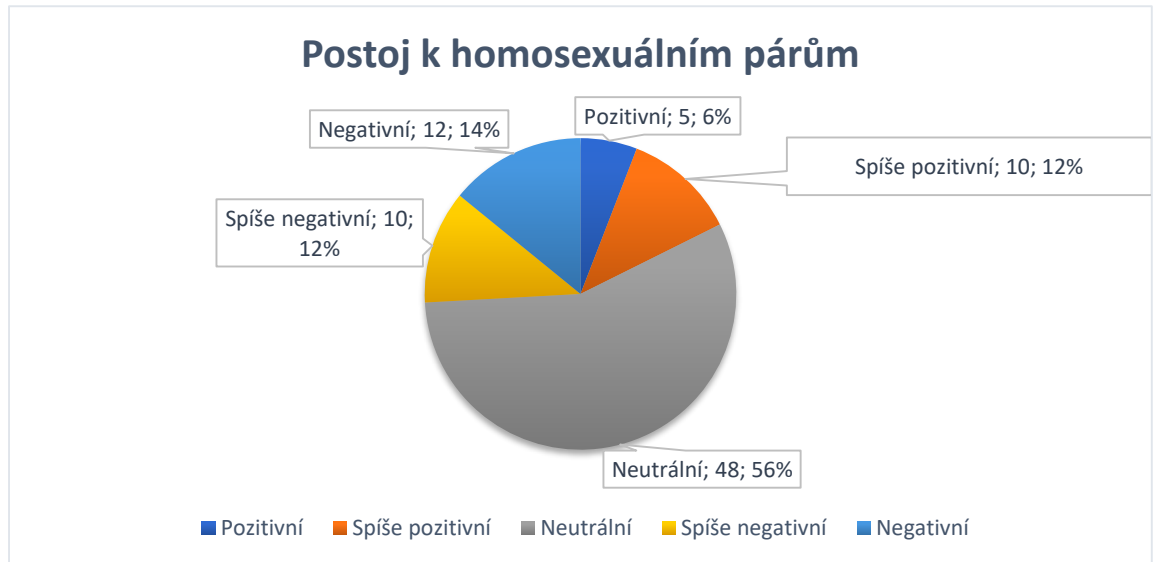
Co se týče **otázky č. 32 (graf č. 23)**, tedy otázky, jejíž výsledek vyjadřuje postoj policistů k jednotlivým zastoupením homosexuálních párů. Jedná se tedy o otázku, zda jsou více tolerantní k párům, kde tvoří pár dvě ženy (lesbičky) nebo k párům, kde tvoří pár dva muži (gayové). Třetí možností bylo, že s homosexuálními páry zásadně nesouhlasí. Tuto možnost zvolilo pouze 14 z

celkových 122 respondentů, což je vcelku vysoká míra tolerance. Nejvíce tolerantní jsou ale policisté – muži, k párům, kde tvoří pár dvě ženy, naopak ženy častěji uváděly možnost, že jsou více tolerantní k párům, kde tvoří pár dva muži, což může souviset s genderovou problematikou. Tuto možnost uvedlo celkem 92 policistů (63 děle sloužících, 29 začínajících policistů). K párům, kde tvoří pár dva muži, jsou policisté méně tolerantní. Tuto možnost uvedlo 9 děle sloužících policistů a 7 začínajících policistů, což vyjadřuje i ten fakt, že začínající policisté jsou celkově více tolerantní k homosexuálním párům a to včetně párů, kde tvoří pár dva muži, oproti děle sloužícím policistům, jak již bylo prokázáno v otázce č. 31. Odpověď - *zásadně nesouhlasím* - s homosexuálními páry zvolilo 14 respondentů, z nichž 13 respondentů bylo ze skupiny děle sloužících policistů. To zřejmě souvisí i s výše uvedenými faktory.

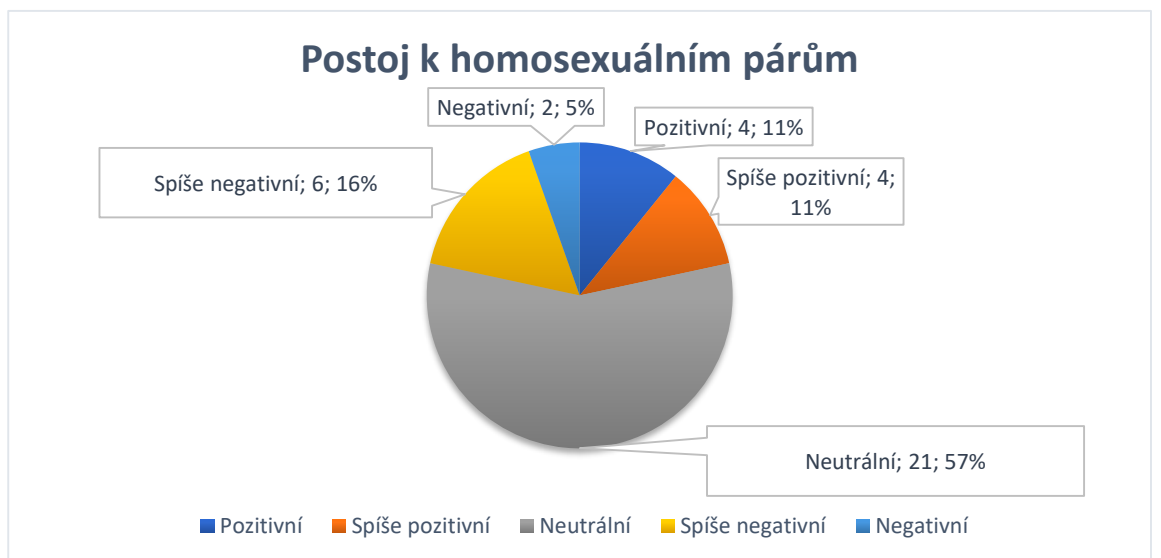
K možnosti adopce, v otázce č. 33 (graf č. 24) se pozitivně vyjádřilo **70% začínajících policistů**, oproti tomu pouze **52% děle sloužících policistů**. Nejvyšší zastoupení u obou skupin má možnost, že homosexuální páry by měly mít možnost dítě adoptovat za určitých podmínek, které by pár splňoval (děle sloužících policistů zvolilo tuto možnost 34x, začínající policisté 20x). Bohužel druhou nejvíce zastoupenou možností je, že by homosexuální páry tuto možnost mít vůbec neměly s odůvodněním, že by děti měly vyrůstat v rodině, kterou tvoří muž a žena. To bohužel vypovídá o tom, že ačkoliv jsou policisté vůči homosexuálním párům tolerantní, nejsou tolerantní někteří natolik, aby homosexuální pár měl stejná práva na adopci dítěte, jako páry heterosexuální.

V otázce č. 34 (graf č. 25) jsem se policistů ptala na jejich postoj k adopci v rámci rizik, ale i „výhod“, která v adopci dítěte homosexuálními páry vidí. **Graf č. 25** znázorňuje možná rizika, která z adopce dětí homosexuálními páry souvisí, ale vyjadřuje i „obhajování“ názoru, že by právo mít tyto páry měly. Nejvíce zastoupenou odpovědí, co se týče rizik, u děle sloužících policistů byla šikana, posměch dítěti (10) a u začínajících policistů to byly odpovědi např. „*Není to normální.*“; „*Je to nepřirozené.*“; „*Nemám na to co říct.*“ apod., které byly sjednoceny do jedné kategorie, která má zastoupení u 3 policistů. Mezi „obhajobami“ zazněly odpovědi např. „*Lepší, než ústavní výchova.*“; „*Lepší než dysfunkční/afunkční rodina.*“; „*Lepší než rodiny s patologickým zatížením.*“ - tuto odpověď zvolili celkem 4 policisté, z toho 3 děle sloužící a 1 začínající policista. Druhou nejvíce zastoupenou odpovědí u rizik je u děle sloužících

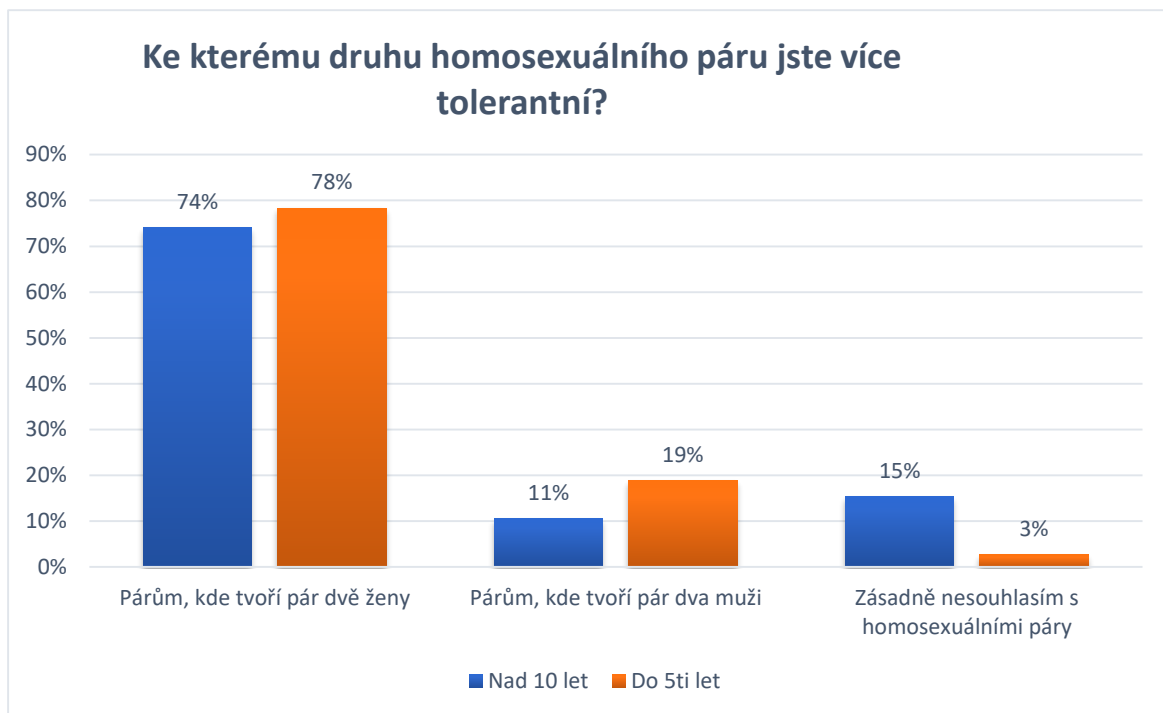
policistů „Uznávání tradiční rodiny, kterou tvoří muž a žena“ (9) a u začínajících policistů to bylo riziko dalšího „vzniku“ homosexuála (2); uznávání tradiční rodiny (2) a chybějící vzor jednoho pohlaví (2). Je zde tedy evidentní, že ačkoliv nedopovídali všichni respondenti, že začínající policisté vidí nižší množství rizik u adopce homosexuálními páry, než policisté déle sloužící. Hypotéza č. 3 se **potvrdila**.

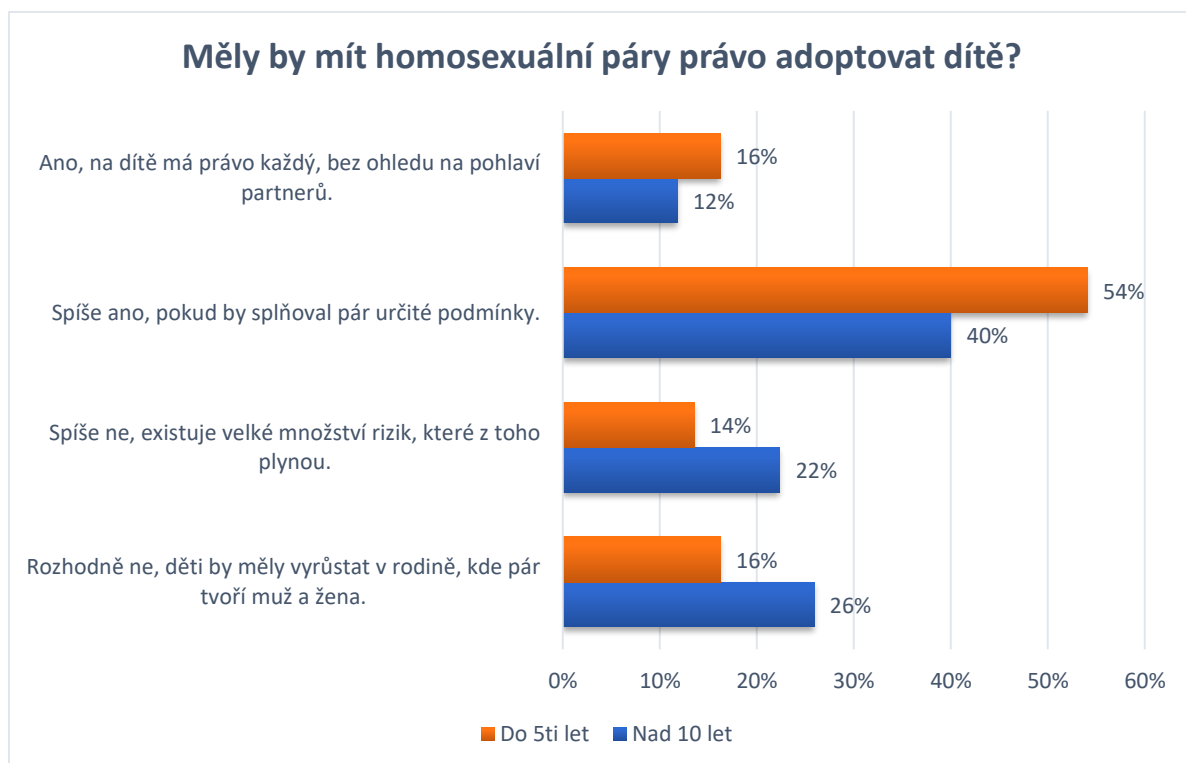
Graf 21 – Postoj policistů k homosexuálním párům – déle sloužící policisté

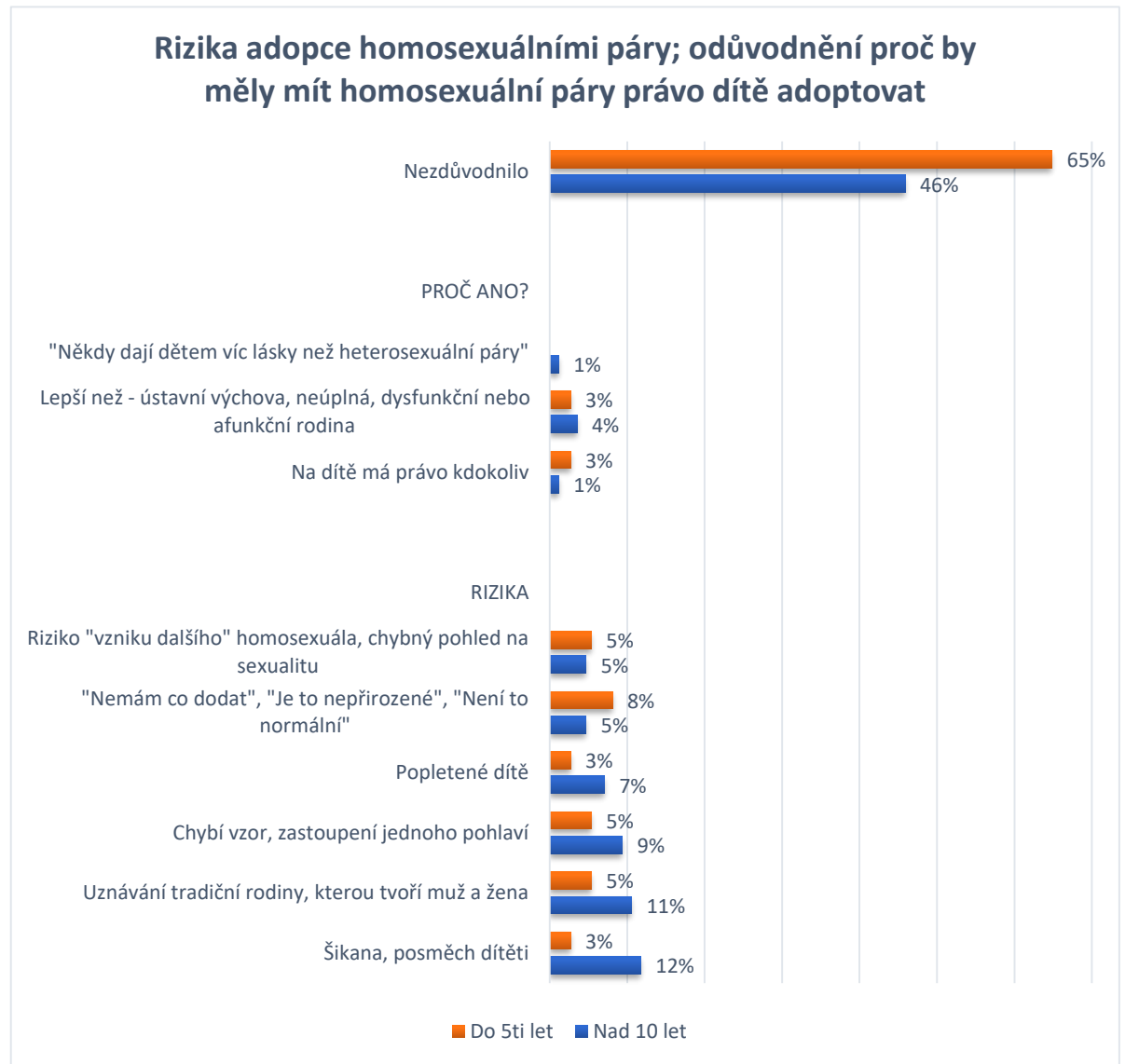
Graf 22 – Postoj policistů k homosexuálním párům – začínající policisté

Graf 23 - Tolerance policistů vůči partnerství dvou lidí stejného pohlaví

Graf 24 – Postoj policistů k adopci dítěte homosexuálními páry

Graf 25 - Proč by měly mít homosexuální páry možnost mít adoptovat děti / rizika adopce

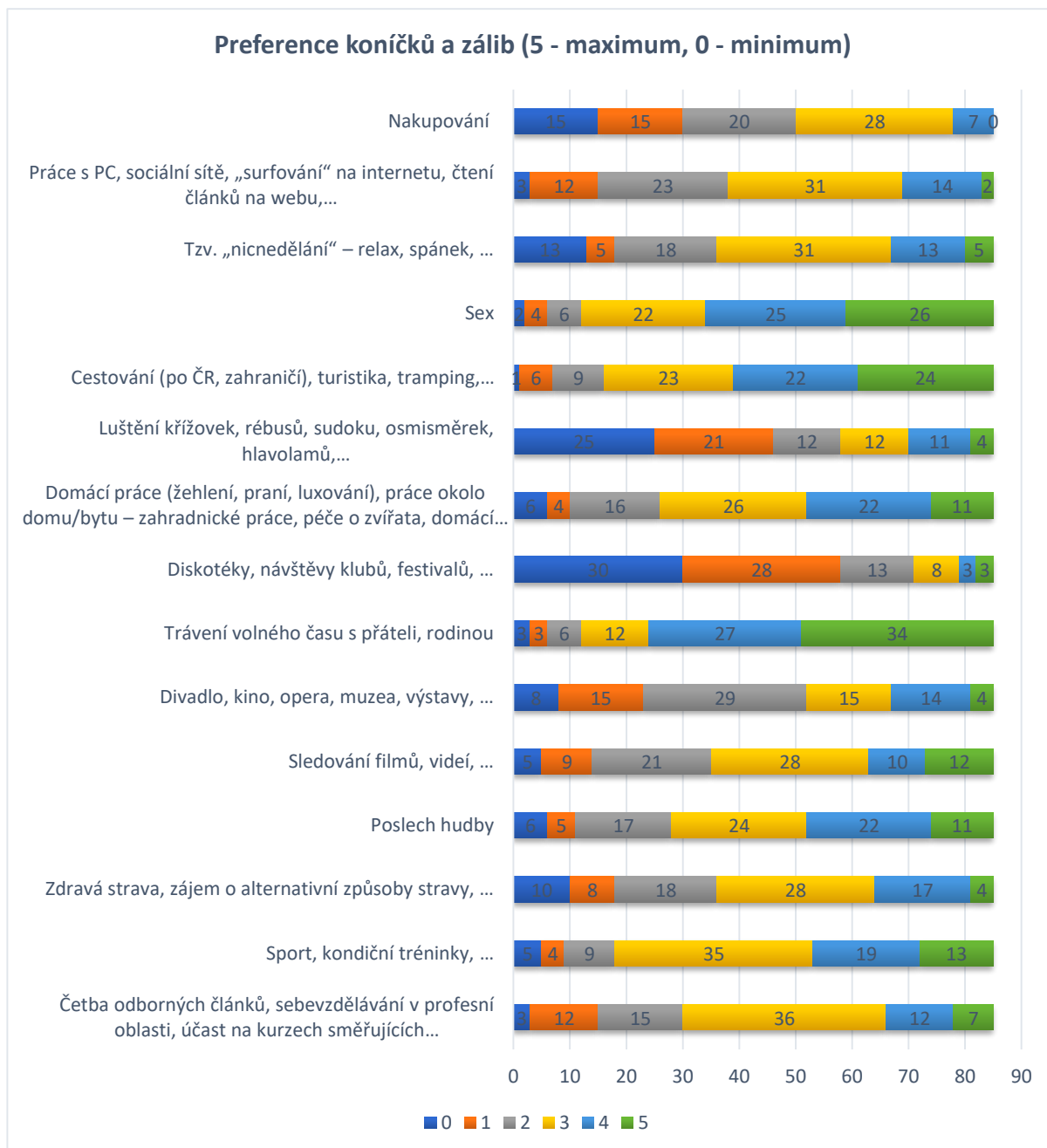
H4:

„Začínající policisté preferují spíše koníčky odpovídajícím bohémskému stylu života, než déle sloužící policisté.“

Ověřována byla v otázce č. 27 a č. 29.

Pokud bereme v **otázce č. 27 (graf č. 26, graf č. 27)** v potaz pořadí nejvíce a nejméně preferovaných koníčků, které probíhalo součinem a následným součtem všech četností jednotlivých odpovědí, vychází, že na posledním místě v oblíbenosti koníčků, které policisté preferují, se u obou skupin vyskytuje právě odpověď *diskotéky, návštěvy klubů, festivalů, ...*, což by eventuálně mohlo odpovídat bohémskému stylu života. Pokud by se bral v potaz poměr odpovědí 0 a 5 (tudíž nejnížší a nejvyšší možné odpovědi), možnost 0 (nejnížší možná) **zvolilo 36% déle sloužících policistů, 29% začínajících policistů**. Možnost 5 (nejvyšší možná) zvolily **3% déle sloužících policistů**, oproti začínajícím policistům, kde nezvolil tuto možnost **nikdo**. Je to překvapivý výsledek, protože jsem předpokládala, že začínající policisté v tomto věkovém rozpětí budou spíše orientovaní na zábavu a bohémský styl života. Pokud bychom se zaměřili na odpověď – *sex* –, která taktéž souvisí s bohémským životním stylem, ale ne nutně, obě skupiny policistů označili tuto aktivitu jako svojí druhou nejoblíbenější a nejpreferovanější. Zde možnost 0 zvolilo **2,4% déle sloužících policistů, nikdo** ze začínajících policistů. Možnost 5 uvedlo **31% déle sloužících policistů a 22% začínajících policistů**.

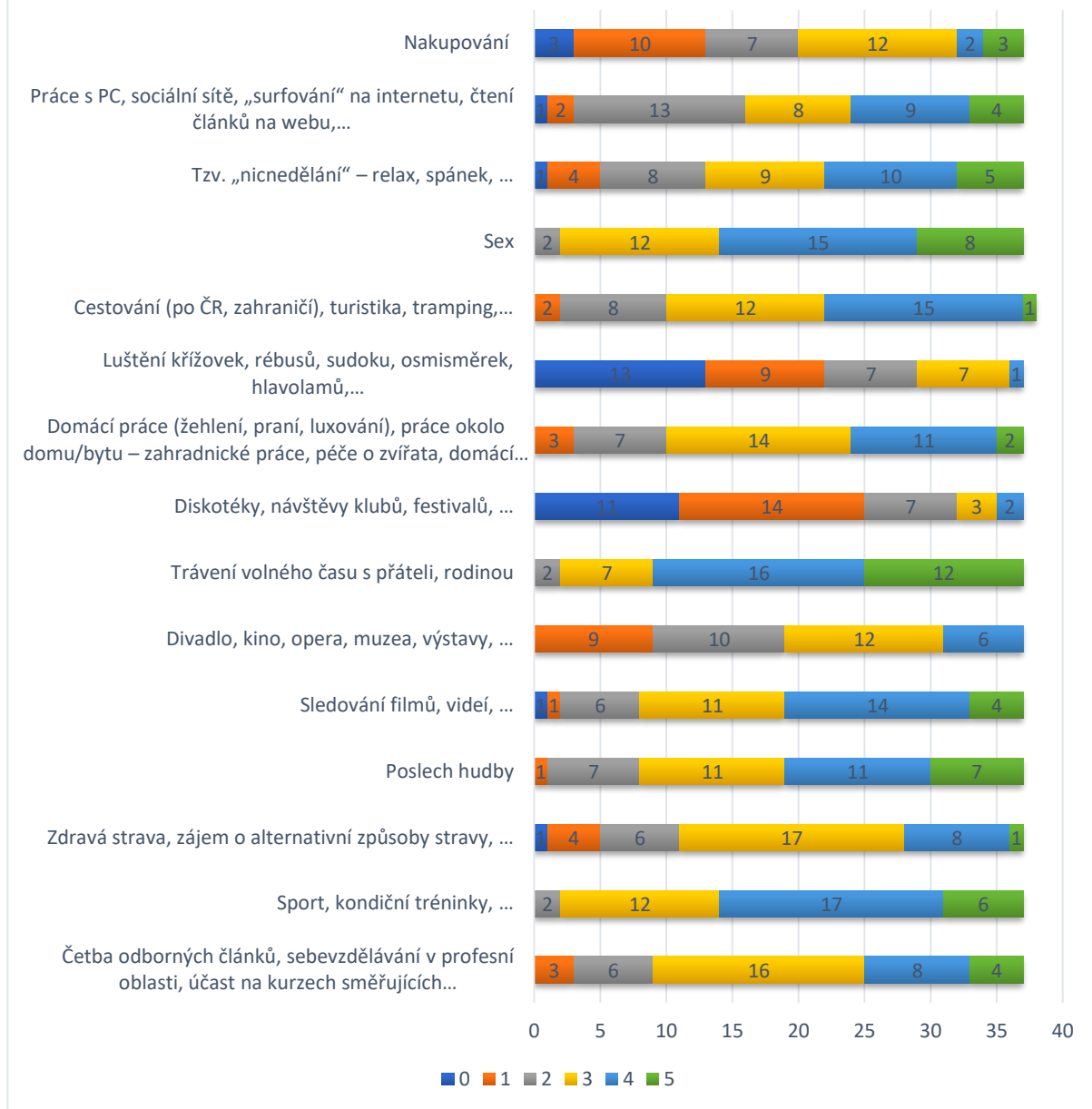
V **otázce č. 29 (graf č. 28)**, která znázorňuje způsob trávení volného času, nikdo neuvedl možnost *diskotéky, party, apod.; sex* uvedli **3 déle sloužící policisté (4%) a 1 začínající policista (3%)**. V grafu č. 28 vidíme, jak policisté tráví nejradyji svůj volný čas. Největší zastoupení a nevíce opakovanou odpovědí byla odpověď *s rodinou nebo s přáteli*, kterou uvedlo dohromady 66 respondentů, z toho 51 déle sloužících a 15 začínajících policistů. Dalším oblíbeným způsobem trávení volného času byl jakýkoliv druh *sportu*, který uvedlo celkem 37 respondentů, z toho 29 déle sloužících a 8 začínajících policistů, což odpovídá profesi policisty, který v dobré fyzické kondici být musí. U začínajících policistů je také oblíbeným způsobem trávení volného času *četba, hudba, kino, návštěva divadla, ...*, kterou zvolilo celkem 8 policistů, stejně jako *trávení volného času v přírodě, na procházkách, ...* Hypotéza č. 4 se **nepotvrdila**.

Graf 26 - Oblíbenost a preference koníčků – déle sloužící policisté

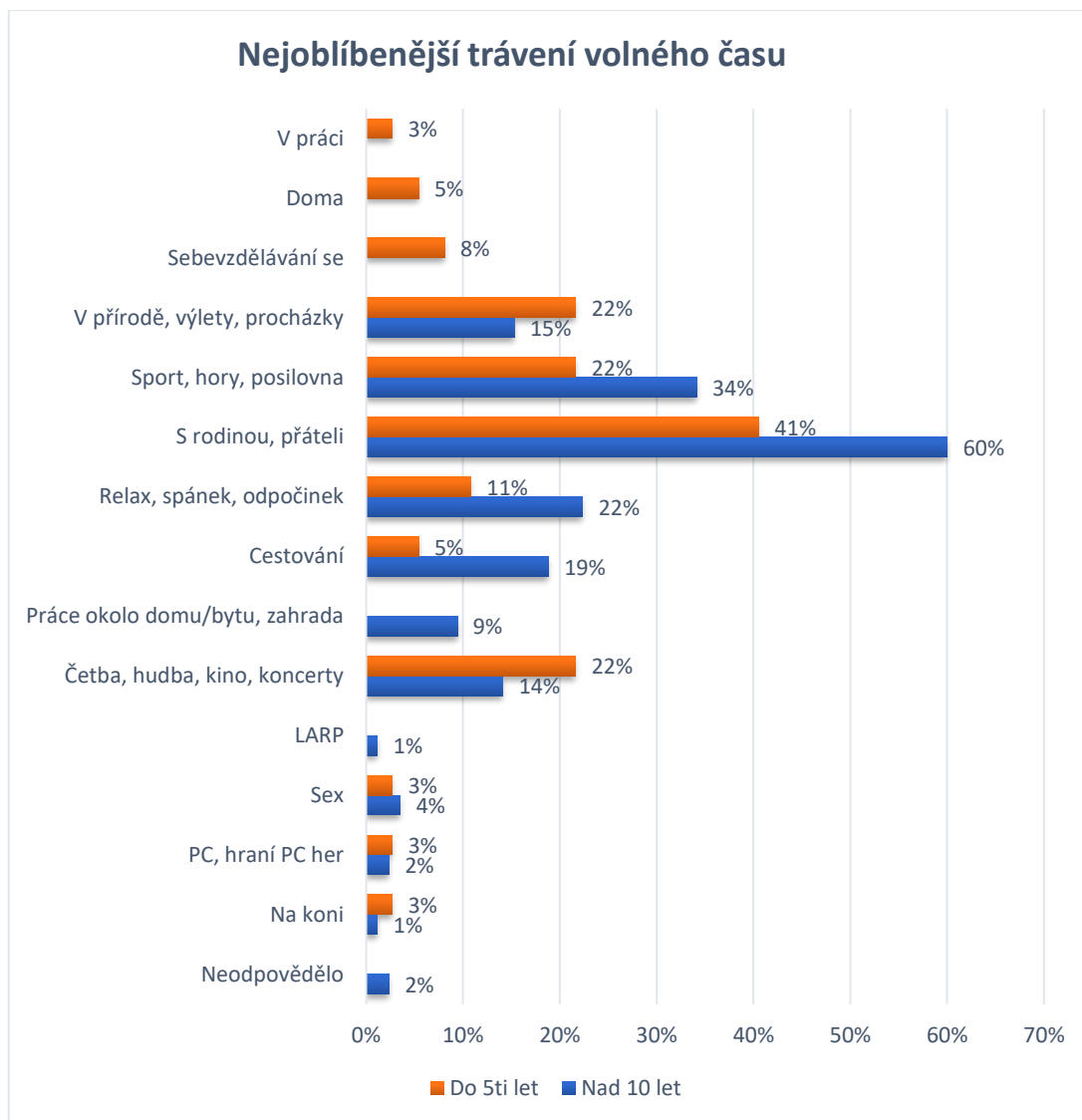
Graf č. 26 znázorňuje, jak je který koníček a záliba u déle sloužících policistů oblíbená. Nejoblíbenějším koníček, který je nejvíce zastoupený ve stupnici, je *trávení volného času s přáteli a rodinou*; následuje *sex* a *cestování*. Nejméně oblíbenými a preferovanými zájmy a koničky jsou *nakupování*; *luštění křížovek, ...* a *diskotéky, návštěvy klubů, festivalů, apod.*

Preference koníčků a zálib (5 - maximum, 0 - minimum)

Graf 27 - Oblíbenost a preference koníčků – začínající policisté

Graf č. 27 je stejný, jako předchozí, samozřejmě s rozdílem, o kterou skupinu se jedná. U začínajících policistů je nejvýše zastoupeným koníčkem, který je nejvíce preferovaný také *trávení volného času s rodinou, přáteli*. Druhým nejvíce preferovaným koníčkem je taktéž *sex* a třetí pozici zvolili začínající policisté *sport, kondiční tréninky*. Nejméně oblíbené koníčky a zájmy jsou u začínajících policistů stejné jako u děle sloužících policistů. Jedná se tedy o možnosti *nakupování, luštění křížovek, ...* a *diskotéky, návštěvy klubů, festivalů, ...*

Graf 28 - Oblíbený způsob trávení volného času

H5:

„Začínající policisté žijí ve vyšší míře zdravým životním stylem, než policisté déle sloužící.“

Hypotéza č. 5 se **potvrdila**. Byla ověřena v otázce č. 24, č. 25 a č. 26, kde jsem se ptala respondentů na otázky, ohledně zdravého životního stylu.

V otázce č. 24 (graf č. 29) jsem se respondentů ptala, dle čeho by měl člověk usuzovat, že žije zdravým životním stylem. **Graf č. 29** znázorňuje zastoupení, v jakém policisté považují důležitost aspektů pro to, aby člověk o sobě mohl říct, že žije zdravým životním stylem.

Nejvyšší zastoupení u déle sloužících policistů (62) má *správná výživa a strava*, u začínajících policistů je to odpověď *dostatečný odpočinek a čas na spánek*. Pokud bychom pak vyhodnocovali 5 nejdůležitějších aspektů podle déle sloužících policistů, byly by to odpovědi v tomto pořadí - *správná výživa a strava, dostatečný odpočinek a čas na spánek, pravidelně cvičit, sportovat, hýbat se, ..., rozvíjet se jak po fyzické, tak psychické stránce a myslet pozitivně a optimisticky*.

Pokud bychom se zaměřili na policisty začínající a jejich pět nejvíce zastoupených odpovědí, pořadí by bylo následovné – *dostatečný odpočinek a čas na spánek, udržování radostných vztahů (sám se sebou i s ostatními), správná výživa a strava, rozvíjet se jak po fyzické, tak psychické stránce a pravidelně cvičit, sportovat, hýbat se, ...*

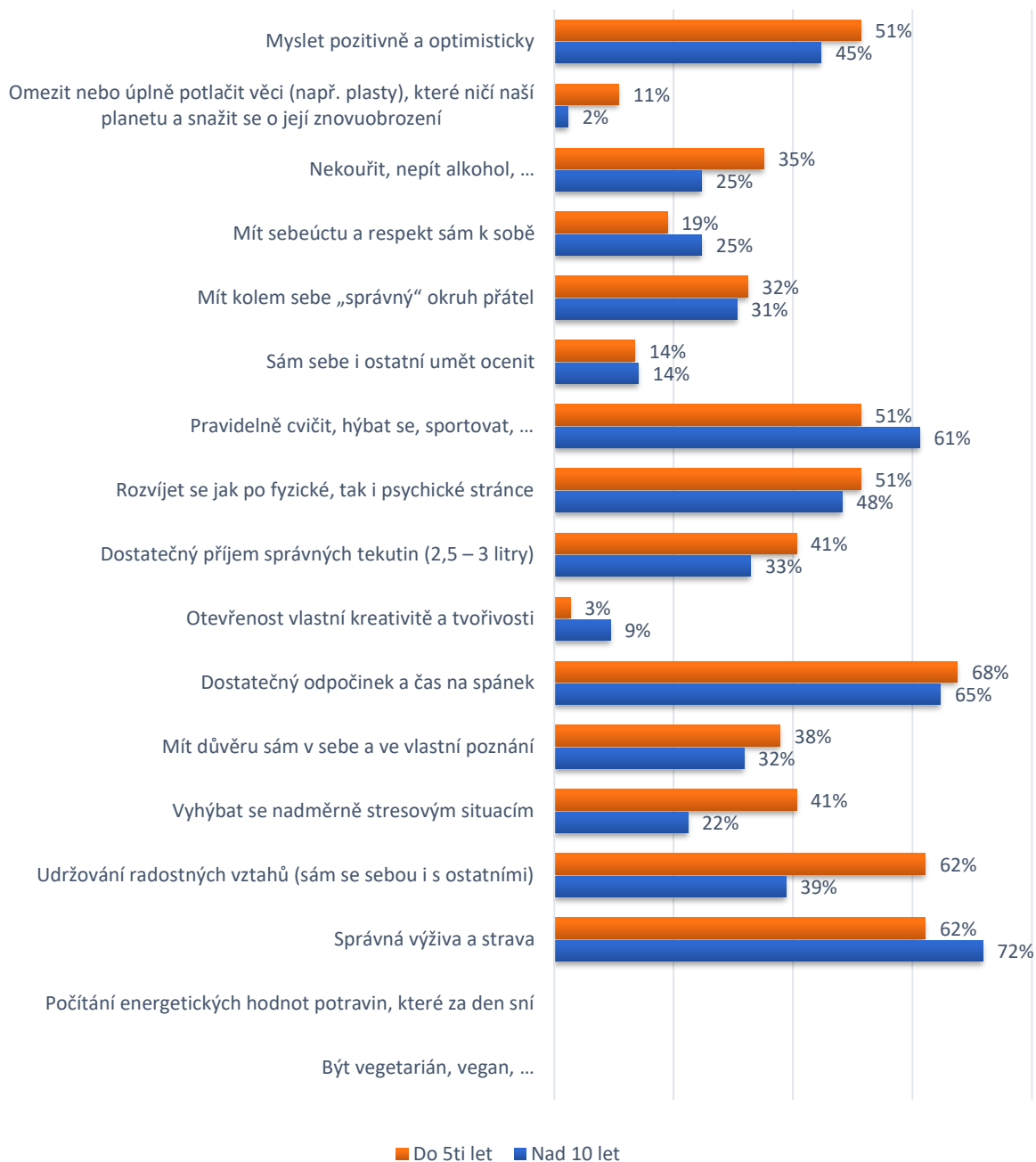
Je zajímavé, jaké hodnoty u této otázky vyšly. Vyšly téměř totožné, akorát s rozdílným „žebříčkem“ důležitosti. U začínajících policistů byla nejvíce zastoupenou odpovědí *dostatečný odpočinek a čas na spánek* (68%) a u déle sloužících policistů vyšla jako nejvíce označovaná odpověď *správná výživa a strava* (72%). Předpokládala jsem právě u začínajících policistů, že nejvíce zastoupenou odpovědí bude odpověď *správná výživa a strava* nebo *rozvíjet se jak po fyzické, tak psychické stránce*. Dostatečný odpočinek a čas na spánek je dle mého názoru jedním z nejdůležitějších aspektů, který je potřeba dodržovat proti syndromu vyhoření. Proto je velmi uspokojujícím výsledkem právě odpověď začínajících policistů, kteří volí tuto možnost právě možná jako znak zdravého životního stylu, ale možná i jako dobrou prevenci před syndromem vyhoření.

U otázky č. 25 (graf č. 30 a č. 31) jsem se respondentů ptala, v jaké míře dle nich oni sami žijí zdravým životním stylem. Ačkoliv se výsledky liší jen o 1%, pokud bereme v potaz odpovědi - *rozhodně platí* a *spíše platí* - začínající policisté žijí v 76% zdravým životním stylem, déle sloužící policisté pak v 75%.

Pokud by se brala v potaz pouze odpověď - *rozhodně platí* – hypotéza by se **potvrdila**, protože pouze 3 respondenti z déle sloužících policistů uvedli, že *rozhodně platí*, že žije zdravým životním stylem, oproti začínajícím policistům, kde tuto odpověď uvedlo 5 policistů. Zatímco odpověď *rozhodně platí*, byla u déle sloužících policistů pouze 3%, u začínajících policistů 14%, z čehož můžeme usoudit, že začínající policisté považují ve vyšší míře svůj životní styl za zdravý a dodržují body z otázky č. 24.

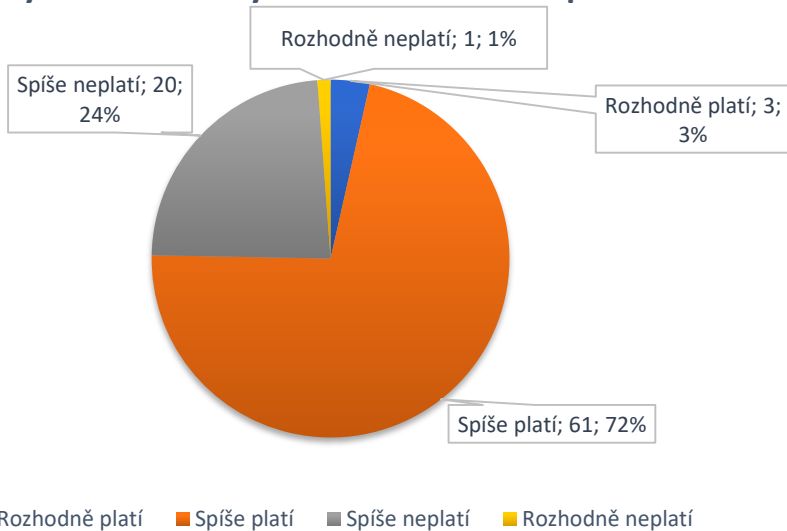
Tyto výsledky jsou vcelku překvapivé. Očekávala bych, že právě začínající policisté budou přesvědčeni o vlastním zdravém životním stylu minimálně v 30%, vzhledem k odpovědím v **otázce č. 26 (graf č. 32)**, který reflektuje názory, kterými respondenti argumentují v prospěch tvrzení, že právě oni žijí zdravým životním stylem. U déle sloužících policistů je v nejvyšším zastoupení odpověď „*Dle mého zdravotního stavu*“, kterou uvedlo 28 respondentů (33%), u začínajících policistů bylo nejčastější odpovědí, že *pravidelně, často sportuji*, kterou uvedlo 12 respondentů (32%), těsně za odpovědí, která se týkala sportu, byla odpověď od 11 respondentů a to odpověď *zdravě jím, hodně piji* (30%).

Jaké jsou nejdůležitější aspekty pro to, aby člověk žil zdravým životním stylem?

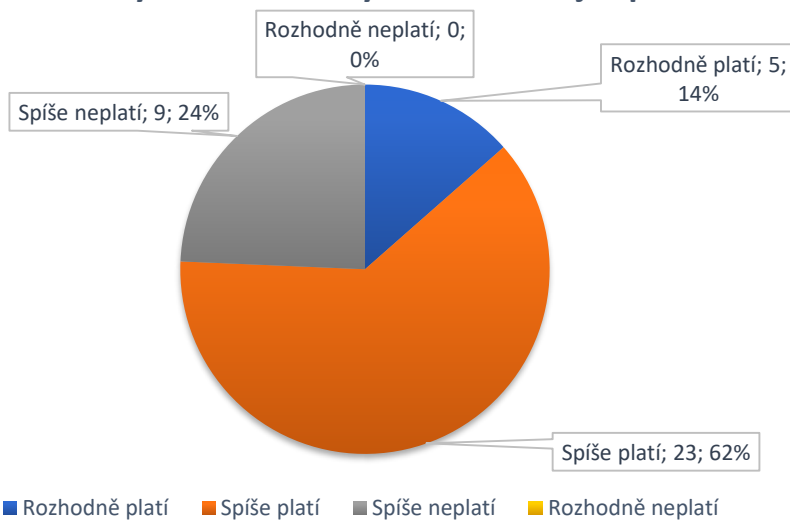
Graf 29 - Aspekty určující, zda člověk žije zdravým životním stylem, očima policistů

Žijete zdravým životním stylem? - déle sloužící policisté

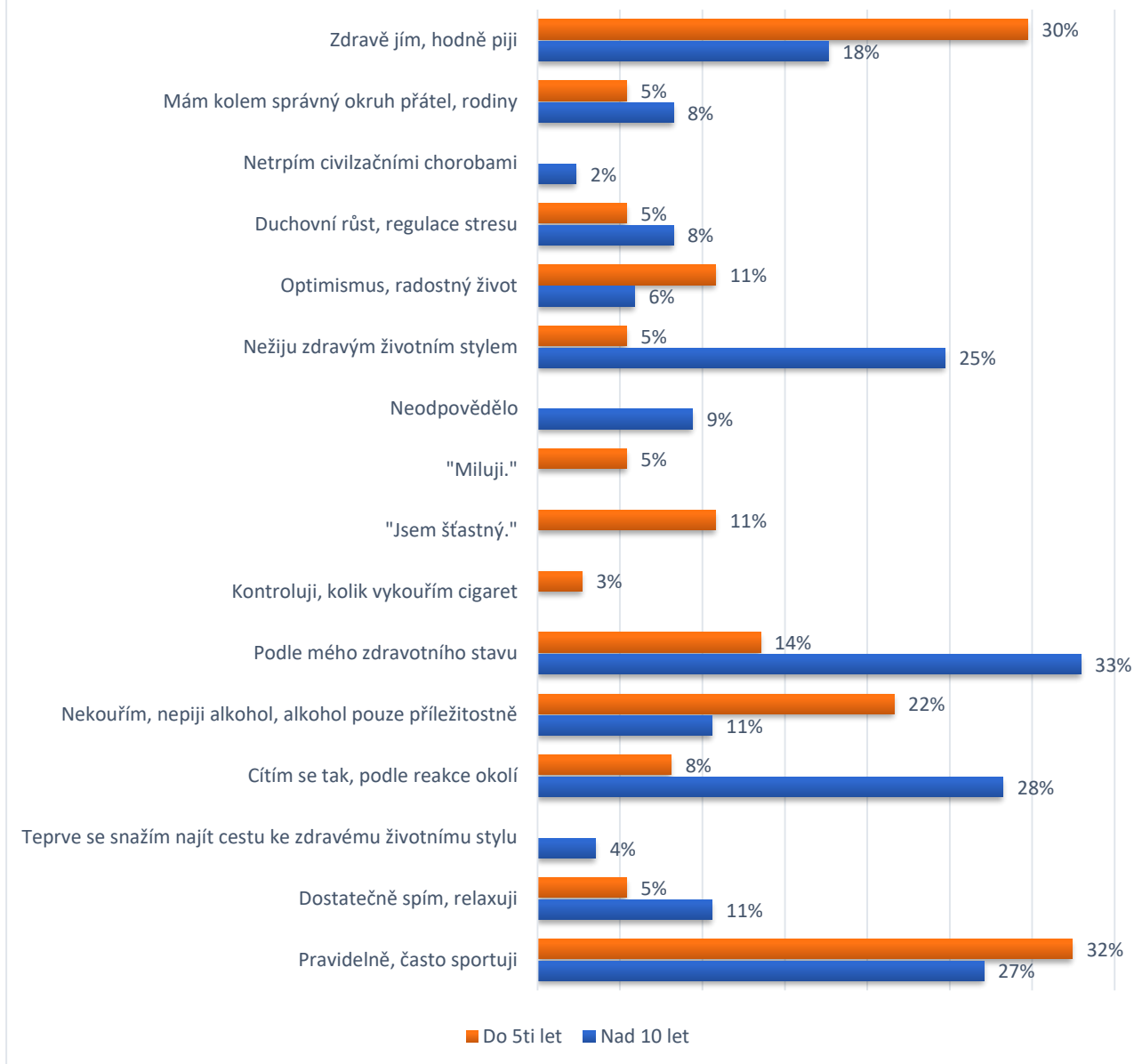
Graf 30 - Pohled na vlastní životní styl – déle sloužící policisté

Žijete zdravým životním stylem? - začínající policisté

Graf 31 - Pohled na vlastní životní styl – začínající policisté

Podle čeho usuzujete, že žijete zdravým životním stylem?

Graf 32 - Zdravý životní styl

3.7.1. Výsledky empirického výzkumu

- „Jsou zásadní rozdíly mezi hodnotami začínajících a déle sloužících policistů?“
- „V jaké míře dochází k posunu hodnot v závislosti s délkou služby?“
- „Jaká jsou hlavní úskalí v hodnotové orientaci policistů?“

Z výsledků empirického šetření, které probíhalo mezi 122 respondenty, kterými byli policisté z různých útvarů především ve Středočeském kraji, vyplynula následující tvrzení.

Zásadní rozdíly, které můžeme sledovat výše v grafech, nejsou. Dalo by se říct, že výsledky výzkumu vypovídají o tom, že začínající policisté mají podobné hodnoty jako policisté déle sloužící. Zásadní rozdíl se neobjevil ani u jedné z otázek (viz. Příloha – grafy), kde se většina policistů, jak začínajících, tak déle sloužících ve výsledcích shodují.

K posunu hodnot vlivem závislosti k délce služby žádné výrazné diferenciace nebyly z výsledků zřejmé.

Pokud se zaměříme na otázku, jaká jsou **hlavní úskalí v hodnotové orientaci** policistů, můžeme například uvést to, že policisté nepovažují vzdělání za aspekt (**Příloha 1 - otázka č. 17, č. 9 – graf č. 1, č. 2**), který by nějak razantně ovlivňoval hodnotovou orientaci, což je myslím, z mého hlediska, velmi problematický výsledek. Dle mého názoru je vzdělání jedním z nejdůležitějších aspektů při utváření hodnotové orientace, ačkoliv nejdůležitějším aspektem je rodina, kterou i sami policisté z obou skupin uvádějí jako nejdůležitější aspekt. Dalším problematickým jevem v hodnotové orientaci policistů považuji já osobně to, že v otázce č. 36 (graf č. 20) uvedlo pouze 6% policistů jako rizikový jev ohrožující společnost a její hodnoty *prostituci*, 16% (pouze začínající policisté) pak jev *sebevražednosti*. Dle mého názoru jsou zrovna tyto dvě témata vcelku velkým „strašákem“ dnešní společnosti, včetně toho, že jsou to témata velmi diskutovaná (viz. Legalizace a zdanění prostituce v ČR). *Migraci* pak uvedlo „pouhých“ 43% začínajících policistů, což je dle mého názoru vcelku nízké číslo oproti déle sloužícím policistům, kteří tento jev uvedli v 76%, jako ohrožující.

Pokud bychom se pak zaměřili na **otázku č. 37 (Příloha 1 - graf č. 3, č. 4)**, tedy na otázku, která reflektuje spokojenost policistů se stavem dnešní společnosti, je

evidentní, že výsledky jsou opět téměř totožné, krom toho, že déle sloužící policisté zvolili možnost *bezpečnostní situace*, na které se sami podílí, až na nižším, než třetím místě, oproti začínajícím policistům, kteří tuto možnost měli na druhém nejvyšším místě.

Otázka č. 39 (Příloha 1 - graf č. 5) poukazuje na to, co policisté považují za největší benefit této profese. Zatímco pro déle sloužící policisty je to *zajištěný stálý příjem* (49), což se nepřímo spojuje s odpovědí *práce ve státní sféře*, začínající policisté považují za největší benefit práce policisty *schopnost bránit společnost a zajišťovat její bezpečí* (14). Velmi zajímavé je zjištění, že žádný respondent z celého vzorku 122 policistů, nepovažuje za největší benefit profese policisty *spoluutváření demokratické společnosti*, ačkoliv se k tomu nepřímo vztahuje jedna z odpovědí v otázce č. 37, *svoboda slova a lidská práva*, která si v žebříčku spokojenosti u obou skupin vedla vcelku vysoko. Další zajímavé zjištění je, že nikdo ze začínajících policistů neuvedl *ekonomický status*, ačkoliv v předchozí otázce odpovídali, že se svým příjmem jsou spokojeni. Pozitivní je zjištění, že nikdo nepovažuje za největší benefit práce policisty *mocenský status*, tudíž je vcelku malá pravděpodobnost (alespoň z našeho vzorku), že by někdo svojí funkce policisty v tomto směru zneužil.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo s oporou v odborné literatuře klasifikovat a popsat celkovou hodnotovou orientaci policistů a její proměny v závislosti na věku, postavení, rodinném prostředí, výchově, motivaci k profesi a především délce vykonávané služby policistů.

Hlavním vědecko-výzkumným problémem je tedy otázka, zdali je zásadní rozdíl mezi hodnotami v hodnotové orientaci začínajících a již déle sloužících policistů. Ústřední hypotézou, kterou jsem ověřovala je, že *„Hlavním zájmem pro začínajících policisty je nadstandartní finanční ohodnocení a materiální hodnoty oproti déle sloužícím policistům.“* Ústřední hypotéza byla analyzována a ověřována po celou dobu výzkumu několika výzkumnými otázkami. Ústřední hypotéza potvrzena nebyla. A to především z důvodu, že výsledky začínajících a déle sloužících policistů se v této oblasti nelišily. Celkovým výzkumným problémem celé práce bylo zjistit, zdali jsou zásadní rozdíly mezi hodnotovou orientací začínajících a déle sloužících policistů. I to bylo spíše vyvráceno. Jak je patrné z výsledků jednotlivých otázek a celkové komparace těchto výsledků, nějaké rozdíly tam jsou, nicméně ne zásadní. V empirickém šetření byl kladen velký důraz na ověření či vyvrácení předem stanovených hypotéz, což bylo dílčím cílem práce. Tím tedy považuji tento cíl za splněný.

Teoretická část práce se skládala ze dvou obsáhlých kapitol, z nichž jedna se věnovala hodnotám a hodnotové orientaci v obecném pohledu a druhá se věnovala proměně policejní služby.

Je velmi důležité si uvědomit, že v mojí práci bylo hlavním cílem zanalyzovat a komparovat hodnoty a hodnotovou orientaci policistů. Celkovým výzkumným vzorkem bylo 122 respondentů, což není málo, nicméně pro hlubší a komplexnější analýzu by byl potřeba dle mého názoru minimálně 500 respondentů ve zhruba stejném zastoupení obou skupin. Zatímco jsem v mém výzkumu měla „pouze“ 37 začínajících policistů, déle sloužících policistů bylo 85.

Na základě provedené analýzy lze tedy říci, že ačkoliv si velká část společnosti myslí, že policisté zřejmě smýšlí jinak, než civilní občané, bylo by vhodné zvažovat, co vše stojí za tímto názorem. Z daných výsledků je evidentní, že práce policisty je psychicky náročná práce, která vyžaduje notnou dávku empatie a jistou míru „arogance“, jinak by mohlo lehce

dojít k syndromu vyhoření. Důležité je toto tolerovat a při práci policistů si uvědomit, že ačkoliv na ně velká část společnosti nahlíží jako na „státní zaměstnance, kteří nic nemusí“, opravdu pomáhají a chrání. Zmapována byla skutečná situace u policistů déle sloužících a u policistů začínajících tak, jak ji skutečně vnímají oni.

Rozhodně by bylo vhodné, aby větší část policistů měla minimálně vysokoškolské vzdělání bakalářského stupně v oboru. Je důležité, aby ve státních složkách byli lidé vzdělaní a to bez ohledu na to, zda je to policista na OOP, vedoucí oddělení nebo policejní prezident. Dozajisté by měly být využívány schopnosti a zkušenosti policistů pro jejich službu a nadále by se měli všichni policisté sami dál sebevzdělávat.

Za aktuální problémy hodnotové orientace začínajících policistů považují:

- Nepřílišná informovanost o důležitosti vzdělávání jako aspektu pro utváření hodnotové orientace.
- Nevhodné smýšlení o některých jevech ohrožujících společnost, které policisté uvedli jako téměř bezrizikové (prostituce, sebevraždy, migrace).
- Negativní vnímání dnešní doby – rozdíly ve výchově, úskalí dnešních dětí a mládeže

Za aktuální problémy hodnotové orientace déle sloužících policistů považují:

- Nepřílišná míra tolerance k něčemu novému (viz. Téma homosexuality)
- Nedostatečná informovanost o důležitosti vzdělávání jako aspektu pro utváření hodnotové orientace.
- Negativní vnímání dnešní doby – rozdíly ve výchově, úskalí dnešních dětí a mládeže

Za přínos pro policisty v oblasti hodnotové orientace považují:

- Větší míra benevolence a tolerance vůči změnám ve společnosti
- Považovat vzdělání za velmi důležitý aspekt při utváření hodnotové orientace dítěte, mladistvého, ale i adolescentů

Za úskalí pro zpracování mé bakalářské práce považují především málo odborných publikací, které by se zabývaly hodnotovou orientací policistů. Při provádění empirického šetření pak bylo hlavní úskalí spočívající v obavách policistů, zdali budou přímo jejich výsledky interpretovány. Za další úskalí jsem považovala to, že jsem si z počátku sama

neuvědomovala, do jaké míry musí a nemusí být dotazník obsáhlý. Jinak jsem vcelku nespatovala problémy u zpracování teoretické, ani empirické části. To mi zajistili především vedoucí jednotlivých oddělení, kteří mi dali možnost rozdat dotazníky na jejich pracovištích.

Tato bakalářská práce by eventuálně mohla pomoci vedoucím policejních oddělení ve způsobu vedení a motivace policistů k jejich práci, včetně pozitivního ovlivňování hodnotové orientace po nástupu do služebního poměru. Proto se následně s vedoucími příslušníky osobně setkám a seznámím je s výsledky výzkumu, kam by měli své podřízené a kolegy orientovat. Hodnotová orientace by například mohla být pozitivně ovlivňována důležitostí doplňování si vzdělávání. Vhodné by bylo zvážit i možnosti kurzů a sezení zaměřených na jednotlivé aspekty hodnotové orientace, např. vyšší tolerance, vyšší schopnosti seberealizace, apod.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. BOKOROVÁ, Věra. *Motivace a civilizační proměny*. Praha: Svoboda, 1971. 280 s.
2. CAKIRPALOGLU, Panajotis. *Psychologie hodnot*. Olomouc: Votobia, 2004. ISBN 80-7220-195-6.
3. CAKIRPALOGLU, Panajotis. *Psychologie hodnot*. 2. dopl. a přeprac. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, 376 s. ISBN 978-80-244-2295-4.
4. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, 318 s. ISBN 978-80-7380-581-4.
5. DUFKOVÁ, Ivana a Jiří ZLÁMAL. *Police a profesní etika se zaměřením na etický kodex Policie České republiky*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra, 2005, 67 s.
6. HERZOGO VÁ, Zuzana. *Policejní etika v dokumentech*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2000, 122 s. ISBN 80-7251-041-X.
7. HORÁK, J. *Škola a hodnotová orientace dětí a mládeže*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita, 1997. 81 s. ISBN 80-7083-257-6.
8. HRUDKA, Josef a Zdeněk KOVAŘÍK. *Integrita policistů a zaměstnanců policie ČR v kontextu jejich hodnotové orientace*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2014. ISBN 978-80-7251-424-3.
9. GREGOR, Milan. *Historie a současnost služby pořádkové policie od roku 1918*. Praha: Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky, 2017. ISBN 978-80-270-1521-4.

10. KOVAŘÍK, Zdeněk, KREJČÍ, Pavel, MED František a SEMRÁD Jiří, *Spolupráce Policie ČR s veřejností. Závěrečná zpráva z výzkumu grantového projektu*, Praha, PA ČR, 2000, s. 111
11. KOHOUTEK, R. *Základy užití psychologie*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2002. ISBN 80-214-2203-3.
12. KOHOUTEK, Rudolf. *Psychologie v teorii a praxi: Zájmy, potřeby a hodnotové orientace člověka* [online]. 2009 [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/0912/zajmy-a-hodnotove-orientace-cloveka>
13. KUČEROVÁ, Stanislava. *Člověk, hodnoty, výchova: kapitoly z filosofie výchovy*. 1. vyd. Prešov: ManaCon, 1996, 231 s. ISBN 8085668343
14. KULHÁNEK, Jan. *Svět hustejch týpků*. Psychologie.cz [online]. 2015 [cit. 2019-01-10]. Dostupné z: <https://psychologie.cz/svet-hustejch-typku/> (fenomén YouTube)
15. KRAUS, Blahoslav. *Utváření hodnotové orientace mládeže v průběhu posledních třiceti let. Paidagogos*, (2), str. 30-46, 2012
16. *Mládež a hodnoty 2018. Výchova k hodnotám v kontextu pluralitní a multikulturní společnosti*. Křížkovského 8, 771 47 Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018. ISBN 978-80-244-5408-5.
17. NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 315 s. ISBN 978-80-7380-195-3.
18. NESTÁVALOVÁ, Simona. *Hodnotová orientace zdravé a tělesně hendikepované mládeže s přihlédnutím k životním hodnotám rodičů*. České Budějovice, 2014. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí práce Mgr. Miroslav Procházka, Ph. D.

19. PELIKÁN, Jiří. *Výchova jako teoretický problém*. Ostrava: Amosium Servis, 1995. Dědictví Komenského (Amosium servis). ISBN 80-85498-27-8.
20. PRUDKÝ, Libor. *Inventura hodnot: výsledky sociologických výzkumů hodnot ve společnosti České republiky*. 1. vyd. Praha: Academia, 2009a, 341 s. ISBN 978-80-200-1751-2.
21. PRUDKÝ, Libor. *Hodnoty a normy v české společnosti – stav a vývoj v posledních letech*. Praha: UK, 2004. 32 s. ISBN 80-7204-358-7.
22. PRUDKÝ, Libor. *Studie o hodnotách*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-266-0.
23. *Reforma Policie České republiky aneb Pomáhat a chránit*. Praha: CEVRO Institut, 2012, 309 s. ISBN 978-80-87125-15-1.
24. SALVET, Leo. *Kriminalita policistů České republiky*. Praha: Linde, 2011, 256 s. ISBN 978-80-7201-849-9.
25. SAK, Petr. *Proměny české mládeže*. Praha: Petrklíč, 2000. ISBN 80-7229-042-8.
26. SAK, Petr a Jiří SEMRÁD. *Profil studenta policejní akademie: Zpráva z empirického komparativního výzkumu*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1996. ISBN 80-85981-27-0.
27. SEMRÁD, Jiří a ŠKRABAL Milan. *Pozdní modernita a vysokoškolské vzdělávání*. In: DANEK, CSc., prof. PaedDr. Ján a Mgr. Martin DROŠČÁK, PhD. *Pedagogica actualis VI: Súčastnosť a perspektívy vysokoškolského vzdelávania*. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 2014, s. 302-319. ISBN 978-80-8105-552-2.

28. SEMRÁD, Jiří. *Globalizace a její odraz ve výchovně vzdělávacím prostředí a procesu*. In: Danek, J. (ed.) a Droščák M. (ed.). *Pedagogica Actualis VII. Edukačné prostredie a kultura*. Trnava: Univerzita Sv. Cyrila a Metoda v Trnave a Slovenská pedagogická spoločnosť pri SAV, 2015. 424 s. Strana 321-327. ISBN 978-80-8105-709-0
29. SEMRÁD, Jiří. *Kapitoly z profesní pedagogiky*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997. ISBN 80-85981-72-6.
30. SMRŽ, Jiří. *Youtube v ČR – nejpoblárnější video platforma v číslech*. Dotekomanie.cz [online]. 2017 [cit. 2019-01-10]. Dostupné z: <https://dotekomanie.cz/2017/06/youtube-cr-nejpopularejsi-video-platforma-cislech/>
31. SILLAMY, N. *Psychologický slovník*. Vyd. 1 Olomouc. Univerzita Palackého, 2001, ISBN 80-244-0249-1
32. SMÉKAL, Vladimír. *Pozvání do psychologie osobnosti: člověk v zrcadle vědomí a jednání*. 2. oprav. vyd. Brno: Barrister, 2004, 523 s.. ISBN 80-8659865-9.
33. SPOUSTA, Vladimír. *Krize současné společnosti a proměny hodnot na přelomu tisíciletí*. *Pedagogika: časopis pro pedagogickou teorii a praxi*. Praha: Státní nakladatelství učebnic 1951-, 2008, 2008, 58(3), 241-252. ISSN 0031-3815.
34. ŠKANDEROVÁ, Ivona, Jana JANTSCHOVÁ a Ivo T. BUDIL, ed. *Transformace české a slovenské společnosti na prahu nového milénia a její úloha v současném globálním světě: sborník vybraných příspěvků 21. světového kongresu Společnosti pro vědy a umění: 24.- 30. června 2002, Plzeň*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2002. ISBN 80-86473-39-2.
35. VELEHRADSKÝ, Antonín. *Hodnocení a hodnoty v činnosti člověka*. Praha: Svoboda, 1978.

36. VOKUŠ, Jiří. *Policie České republiky: Police of the Czech Republic : pomáhat a chránit*. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2010. ISBN 978-80-254-6098-6.

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ přímo se vztahujícím k empirickému výzkumu

Tabulka č. 1 – Společenské uspořádání hodnot (Vladimír Spousta)

Tabulka č. 2 – Osobní, privátní život (Vladimír Spousta)

Graf 1 – Pohlaví respondentů – déle sloužící policisté

Graf 2 – Pohlaví respondentů – začínající policisté

Graf 3 – Věk respondentů – déle sloužící policisté

Graf 4 – Věk respondentů – začínající policisté

Graf 5 – Specializace policistů jednotlivých útvarů

Graf 6 – Délka služebního poměru

Graf 7 – Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Graf 8 – Vystudovaný obor na střední nebo vysoké škole

Graf 9 – Doplnování vzdělávání

Graf 10 – Víra, náboženství

Graf 11 – Nejdůležitější hodnota v životě policistů

Graf 12 – Investice 2 000 000 Kč

Graf 13 – Osobní postoj k finančnímu ohodnocení policistů a osobní postoj k práci policisty

- Graf 14 - Aktivita na internetu a sociálních sítích v osobním životě
- Graf 15 - Média jako ohrožující faktor hodnotové orientace člověka
- Graf 16 - Čas strávený na internetu a sociálních sítích mimo pracovní dobu – déle sloužící policisté
- Graf 17 - Čas strávený na internetu a sociálních sítích mimo pracovní dobu – začínající policisté
- Graf 18 - Rizika sociálních sítí očima policistů
- Graf 19 - Míra ochrany osobních údajů a soukromí na internetu a sociálních sítích
- Graf 20 – Rizikové jevy ohrožující společnost a její hodnoty očima policistů
- Graf 21 – Postoj policistů k homosexuálním párům – déle sloužící policisté
- Graf 22 – Postoj policistů k homosexuálním párům – začínající policisté
- Graf 23 - Tolerance policistů vůči partnerství dvou lidí stejného pohlaví
- Graf 24 – Postoj policistů k adopci dítěte homosexuálními páry
- Graf 25 - Proč by měly mít homosexuální páry možnost mít adoptovat děti / rizika adopte
- Graf 26 - Oblíbenost a preference koníčků – déle sloužící policisté
- Graf 27 - Oblíbenost a preference koníčků – začínající policisté
- Graf 28 - Oblíbený způsob trávení volného času
- Graf 29 - Aspekty určující, zda člověk žije zdravým životním stylem, očima policistů
- Graf 30 - Pohled na vlastní životní styl – déle sloužící policisté
- Graf 31 - Pohled na vlastní životní styl – začínající policisté
- Graf 32 - Zdravý životní styl

SEZNAM ZKRATEK

IOS – Integrované operační středisko

NCPCR - Národní centrum pro vztahy mezi policií a veřejností

OHS – Oddělení hlídkové služby

OM – Oddělení metro

OOP - Obvodní oddělení policie

OSVČ – Osoba samostatně výdělečně činná

PMJ – Pohotovostní motorizovaná jednotka

PČR – Policie České republiky

ZJ – Zásahová jednotka

ZOP - Základní odborná příprava

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA 1 – grafy nepřímě se vztahující k empirické části bakalářské práce

Graf 1 – V jaké míře ovlivňuje vzdělání hodnotovou orientaci?

Graf 2 – Aspekty ovlivňující hodnotovou orientaci

Graf 3 – Spokojenost děle sloužících policistů se stavem společnosti

Graf 4- Spokojenost začínajících policistů se stavem společnosti

Graf 5 - Největší benefit práce policisty/ky

Graf 6 - Konfrontace hodnot z dětství

Graf 7 – Rozdíly ve výchově dnešních dětí oproti výchově v dětství u respondentů

Graf 8 - Vliv výchovy na volbu profese policisty – děle sloužící policisté

Graf 9 - Vliv výchovy na volbu profese policisty – začínající policisté

Graf 10 – Udržené hodnoty z dětství

Graf 11 – Volba střední školy vzhledem k profesi policisty

Graf 12 – Víra jako nosný pilíř pro vznik hodnot

Graf 13 – Sociální sítě, na kterých jsou policisté aktivní

Graf 14 – Odlišnost zájmů a koníčků před nástupem do služebního poměru oproti současnosti

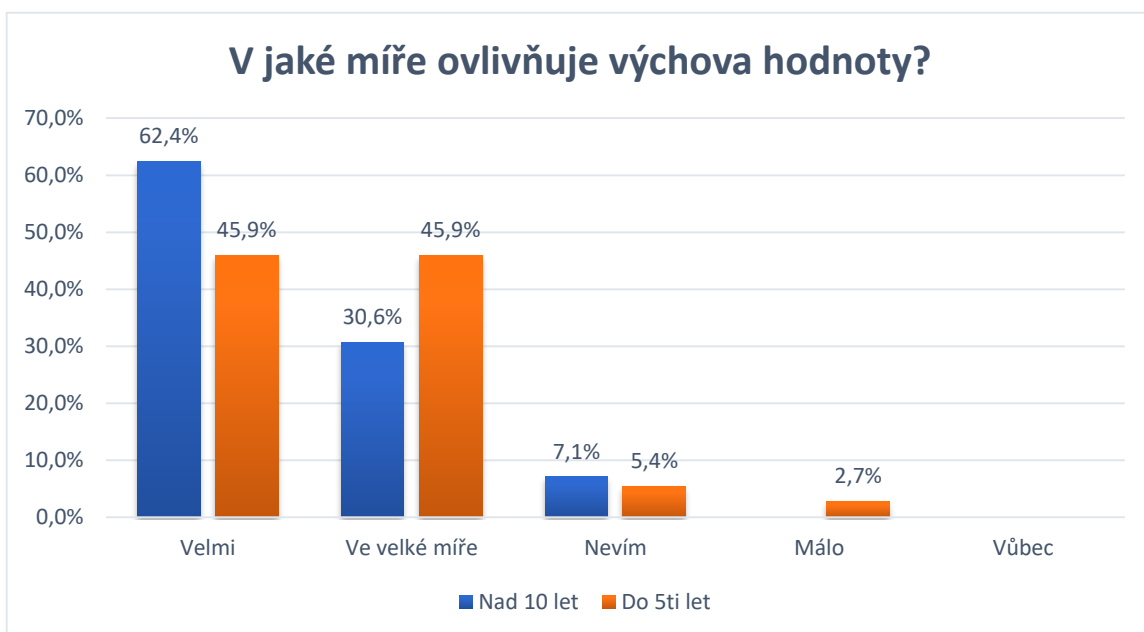
Graf 15 – Aspekty dobrého policisty

Graf 16 – Úskalí dnešních dětí a mládeže

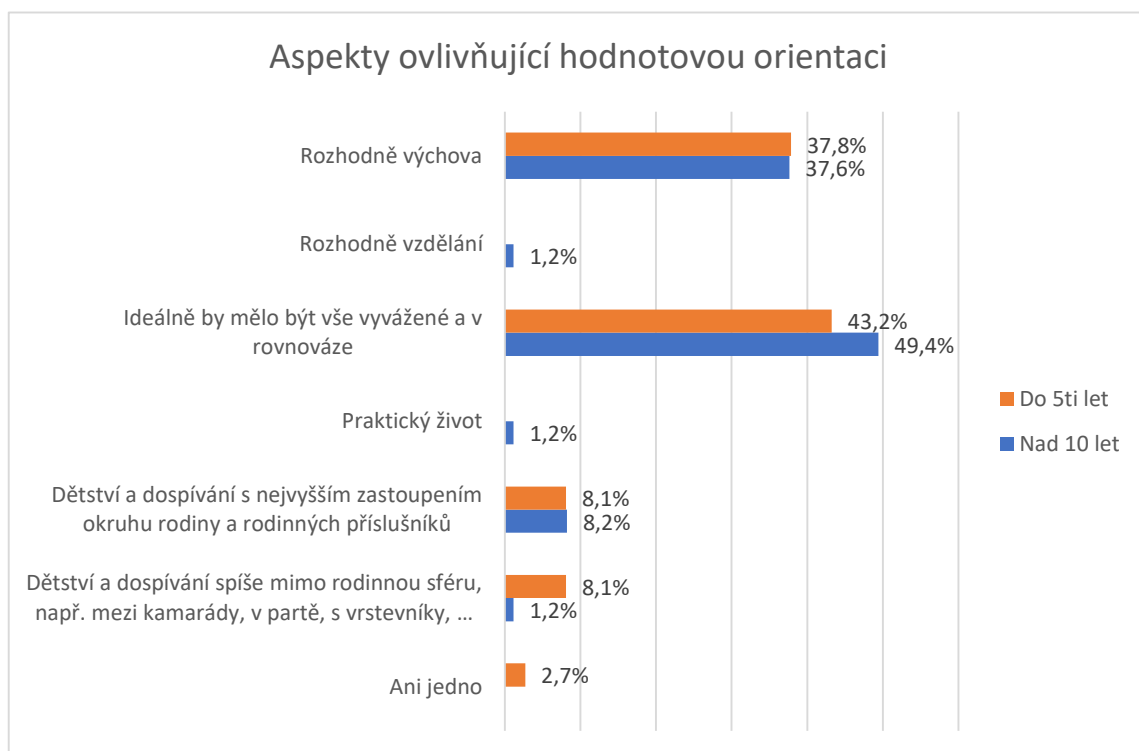
Graf 17 – Výhody dnešních dětí a mládeže

PŘÍLOHA A

Příloha 1 – graf č. 1 – č. 17

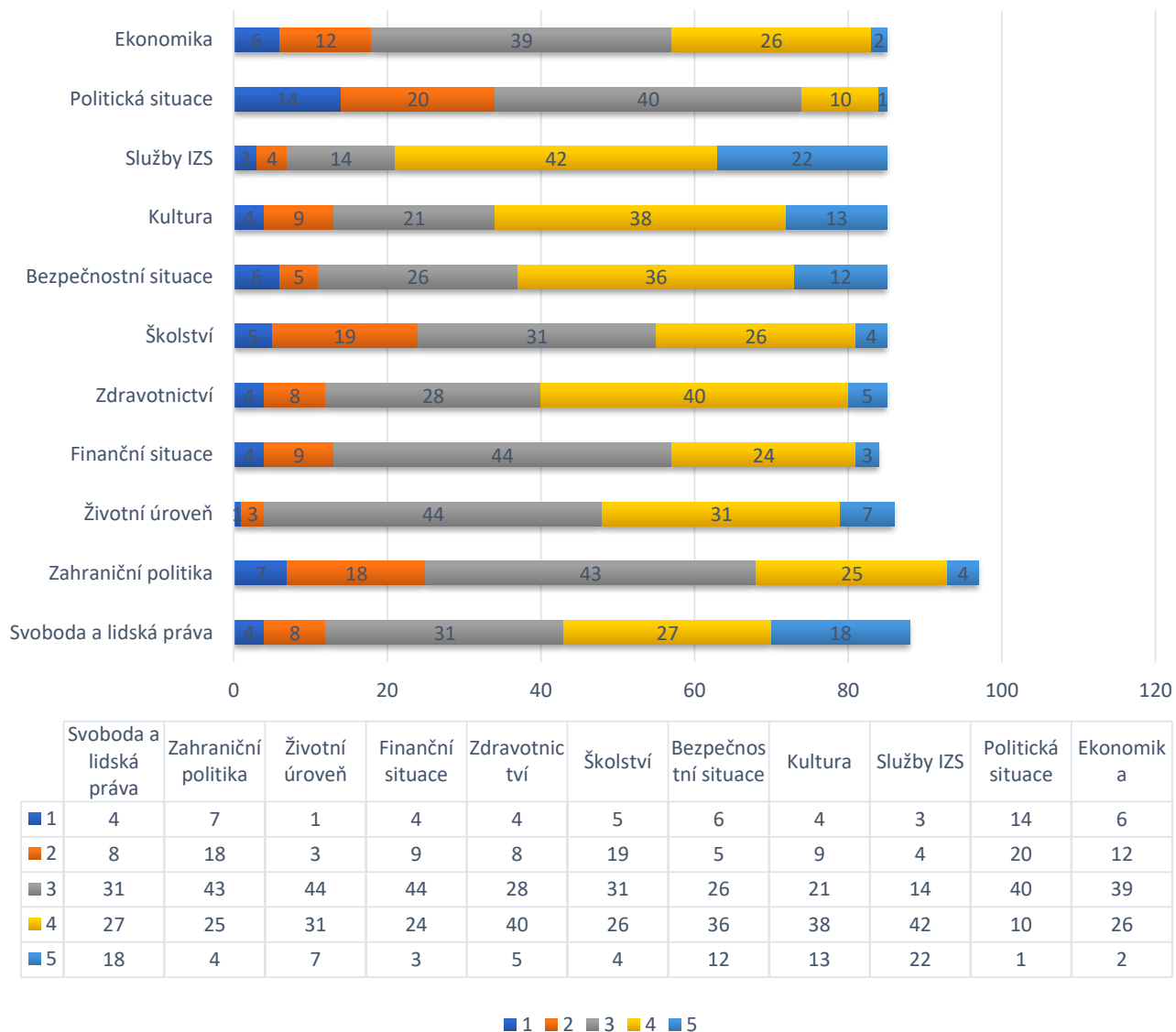

Graf 1 – V jaké míře ovlivňuje vzdělání hodnotovou orientaci?

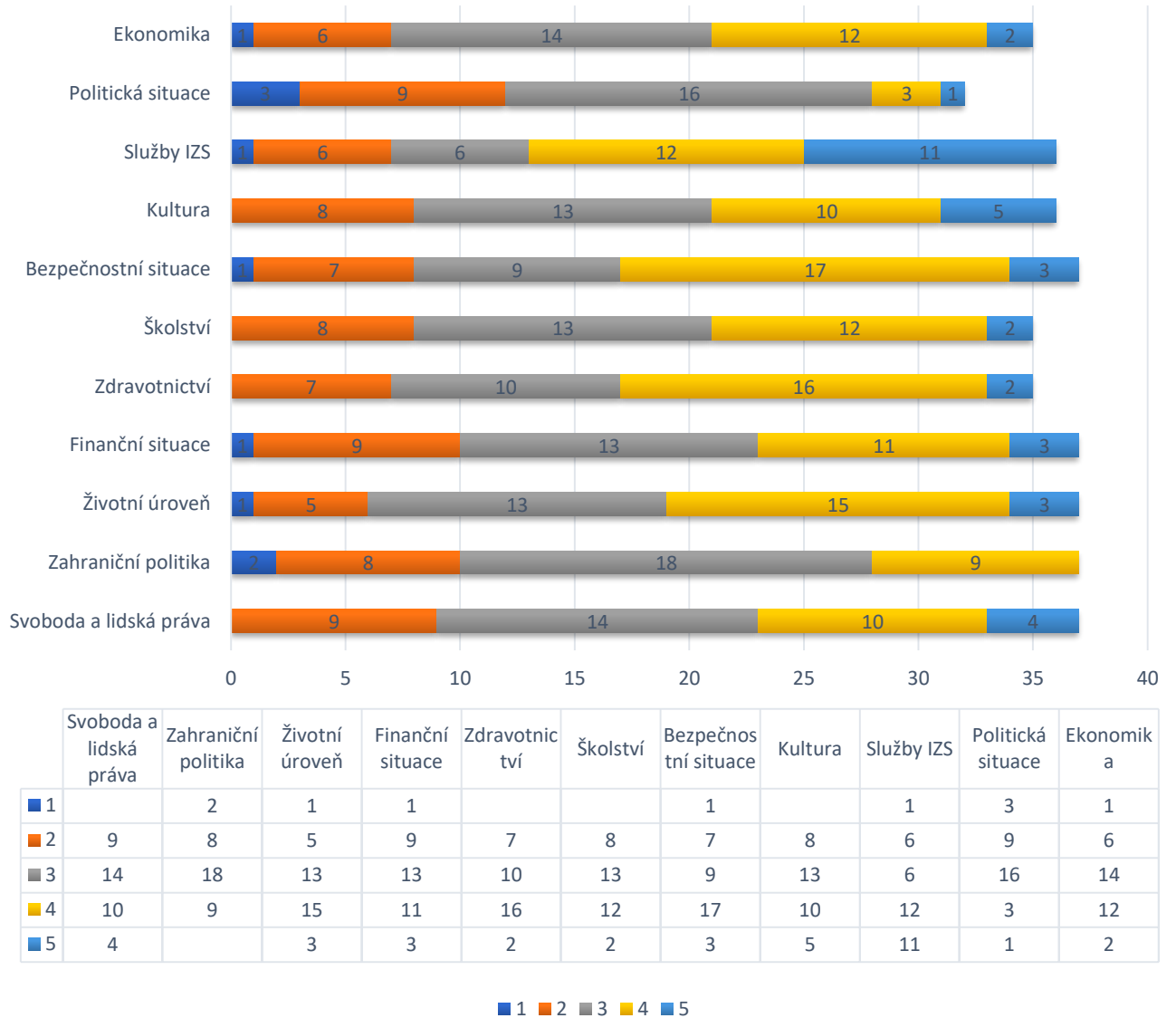
Graf 2 – Aspekty ovlivňující hodnotovou orientaci

Spokojenost se stavem společnosti - déle sloužící policisté

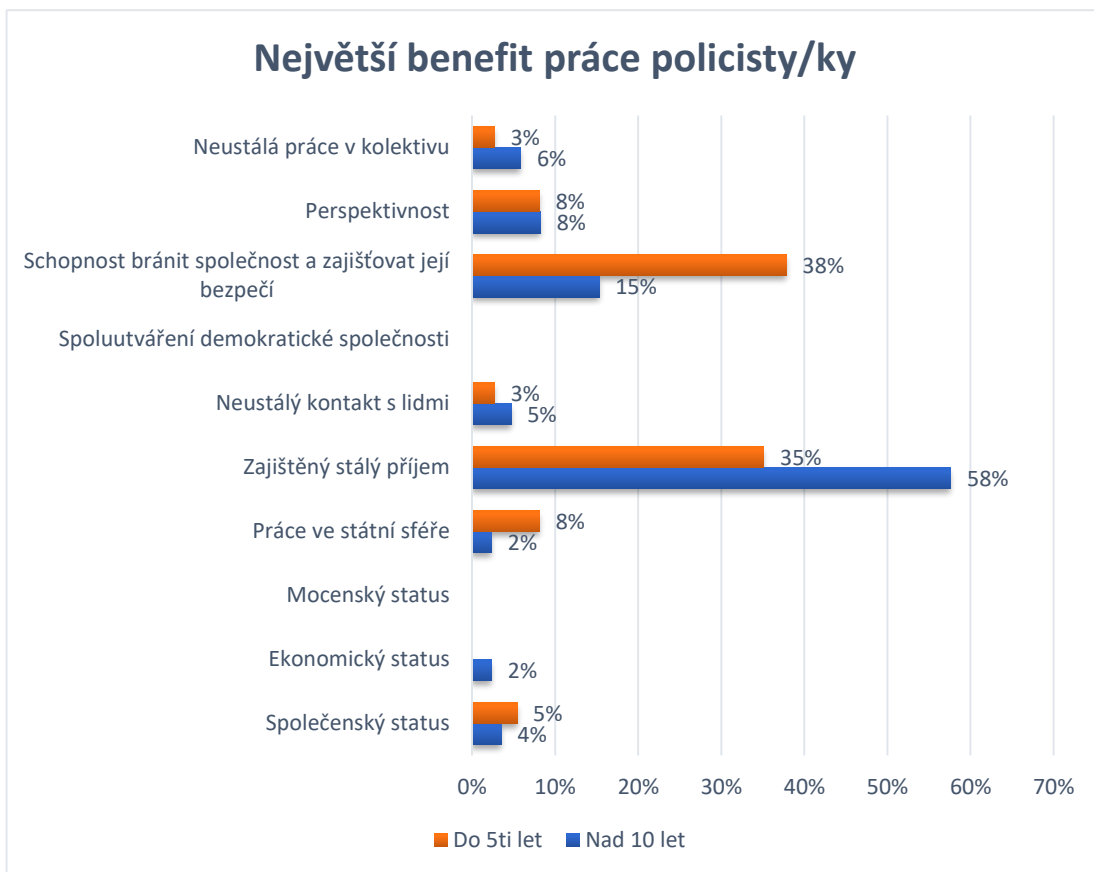

Graf 3 – Spokojenost déle sloužících policistů se stavem společnosti

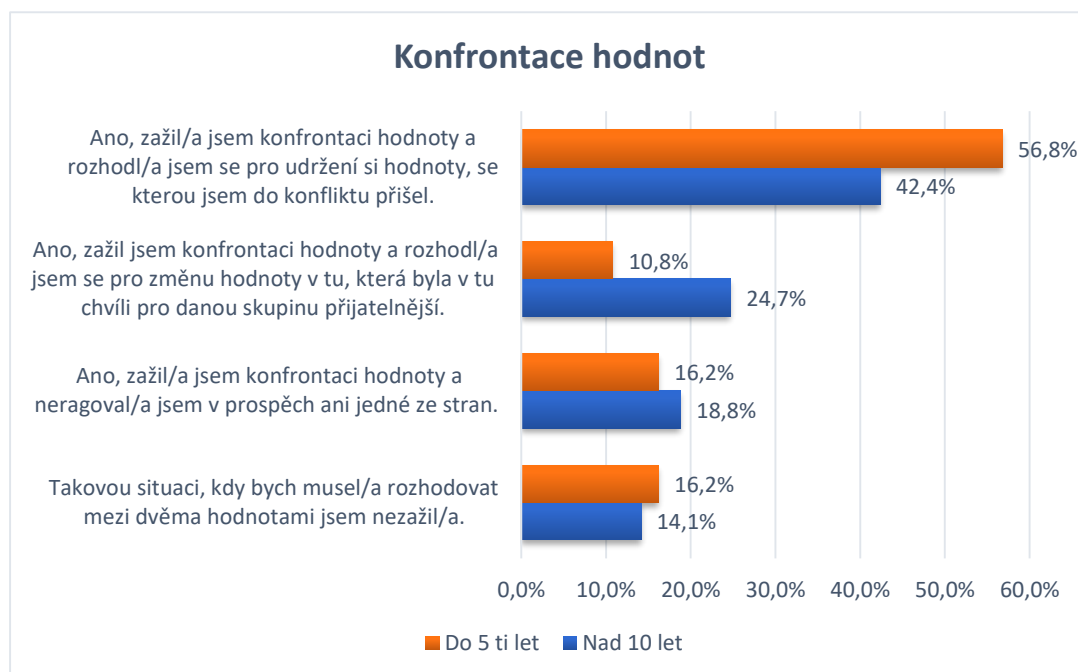
Spokojenost se stavem společnosti - začínající policisté

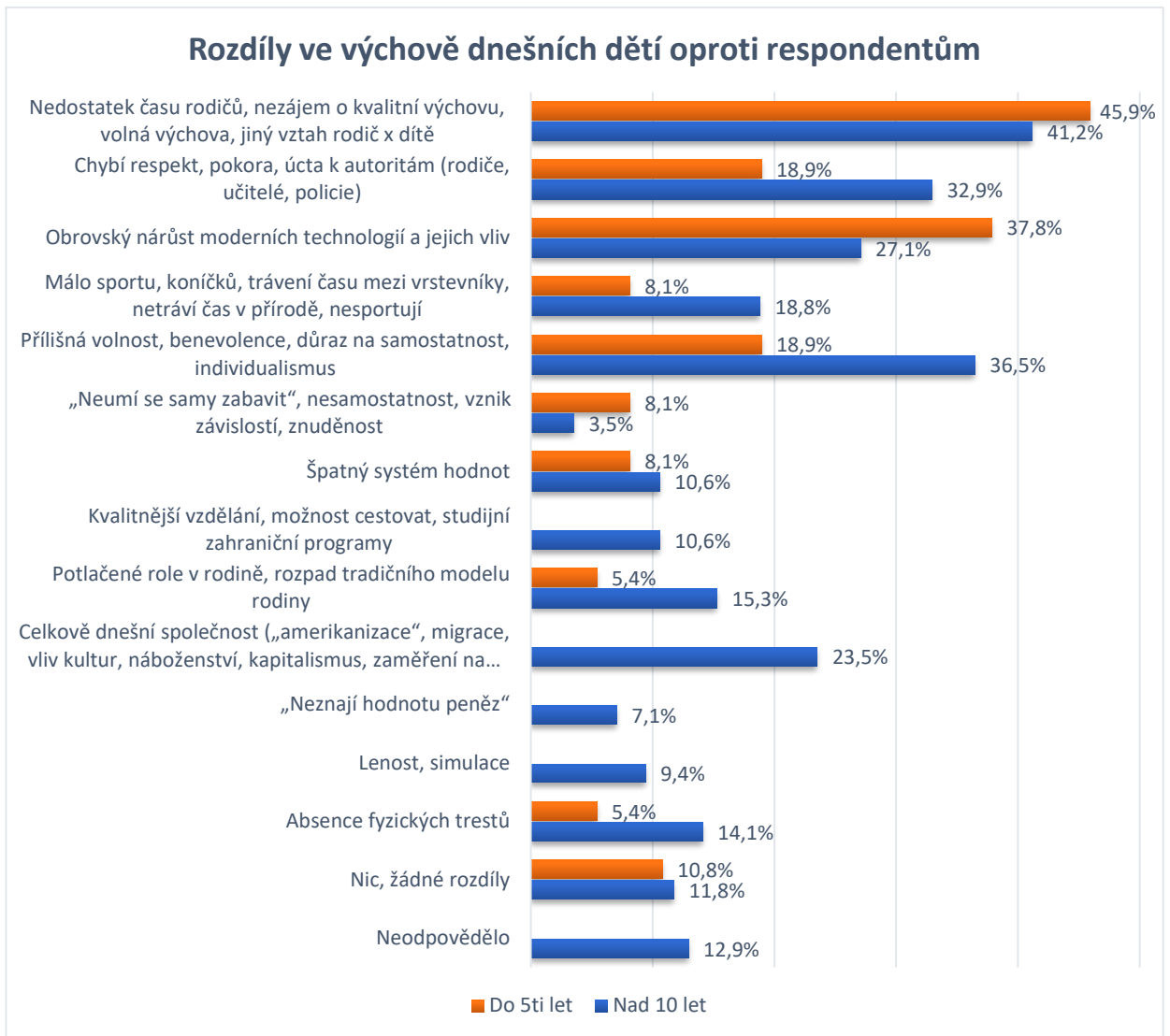
Graf 4 - Spokojenost začínajících policistů se stavem společnosti

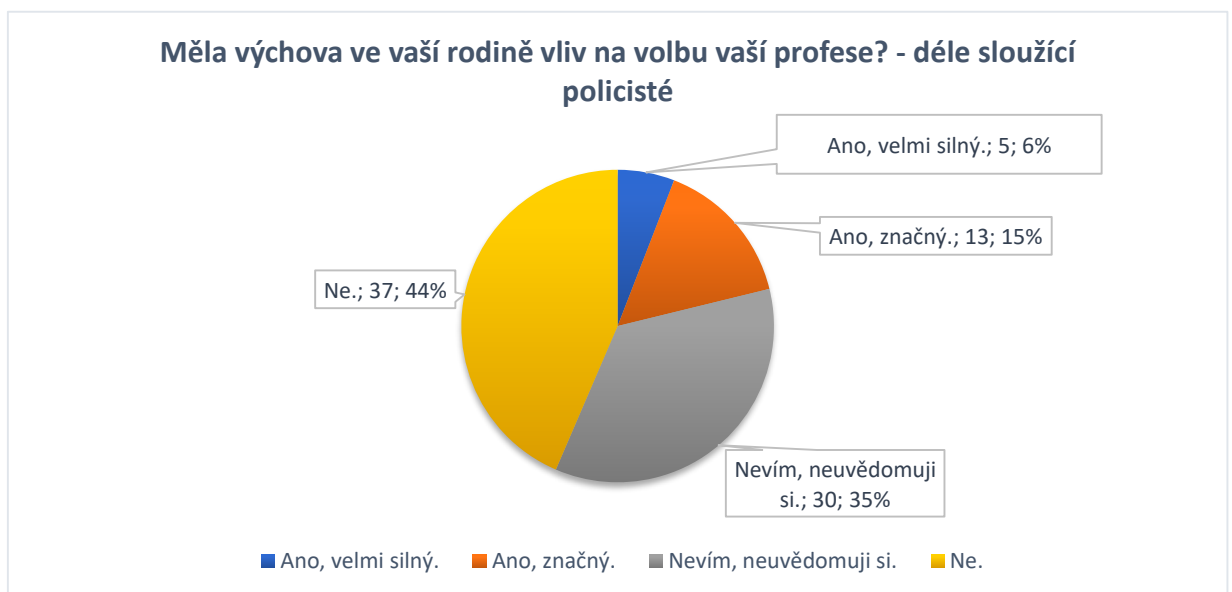
Graf 5 - Největší benefit práce policisty/ky

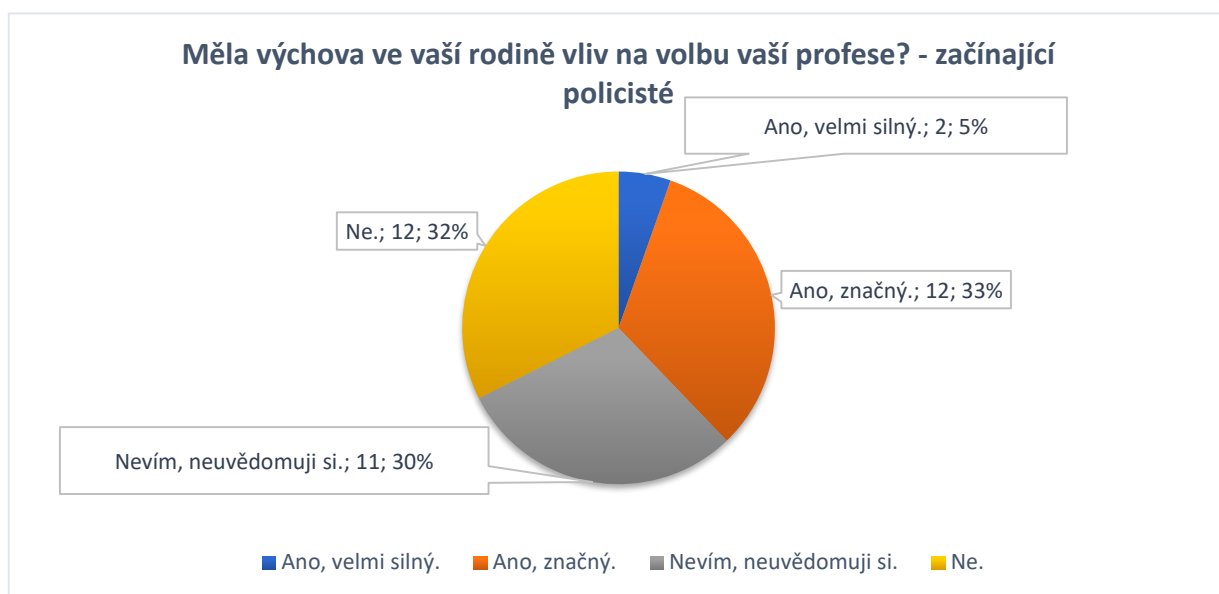
Graf 6 - Konfrontace hodnot z dětství

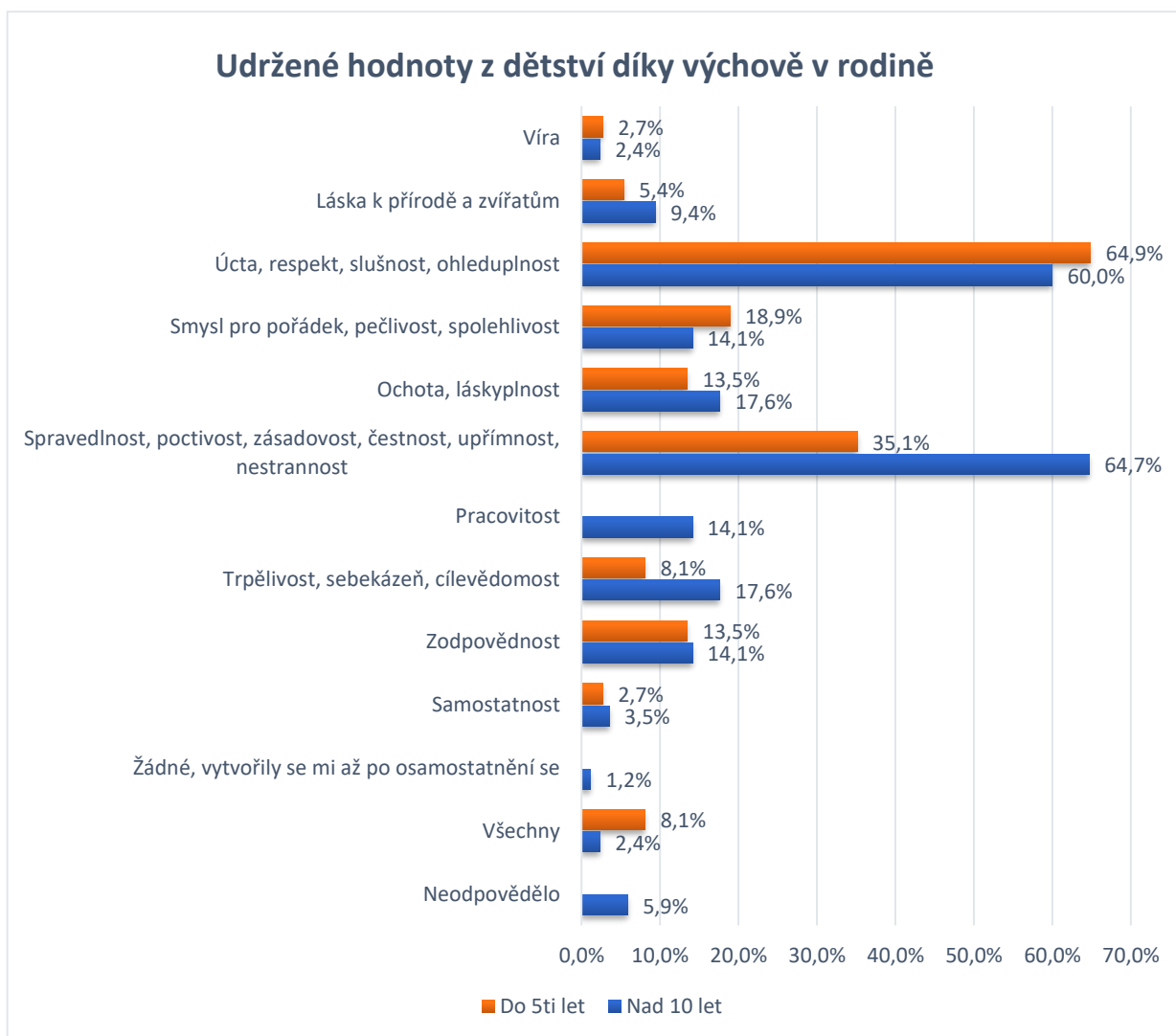
Graf 7 – Rozdíly ve výchově dnešních dětí oproti výchově v dětství u respondentů

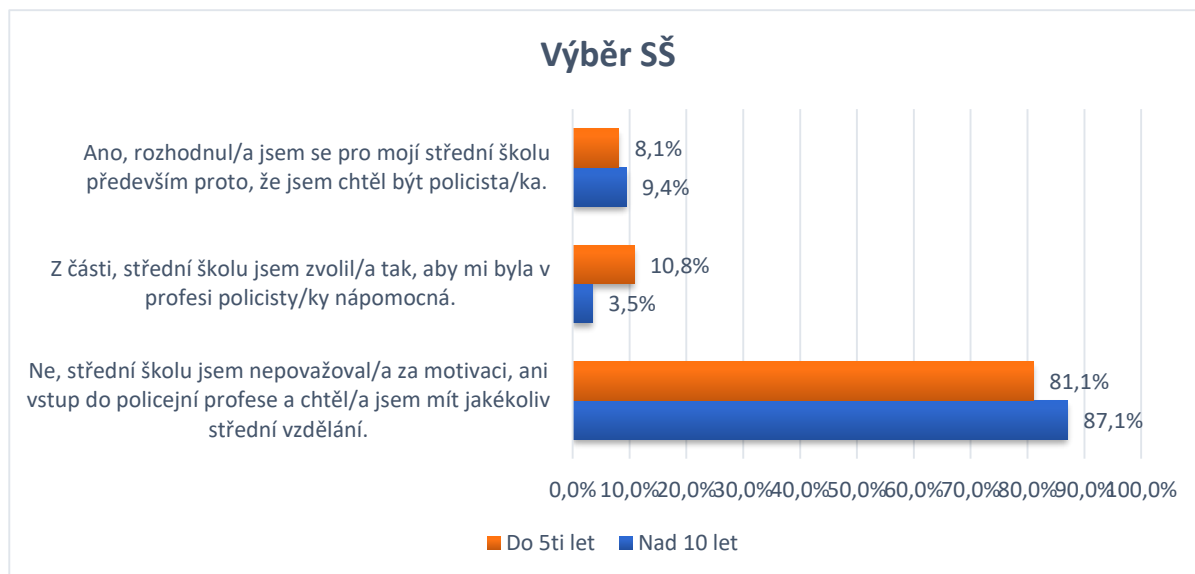
Graf 8 - Vliv výchovy na volbu profese policisty – děle sloužící policisté

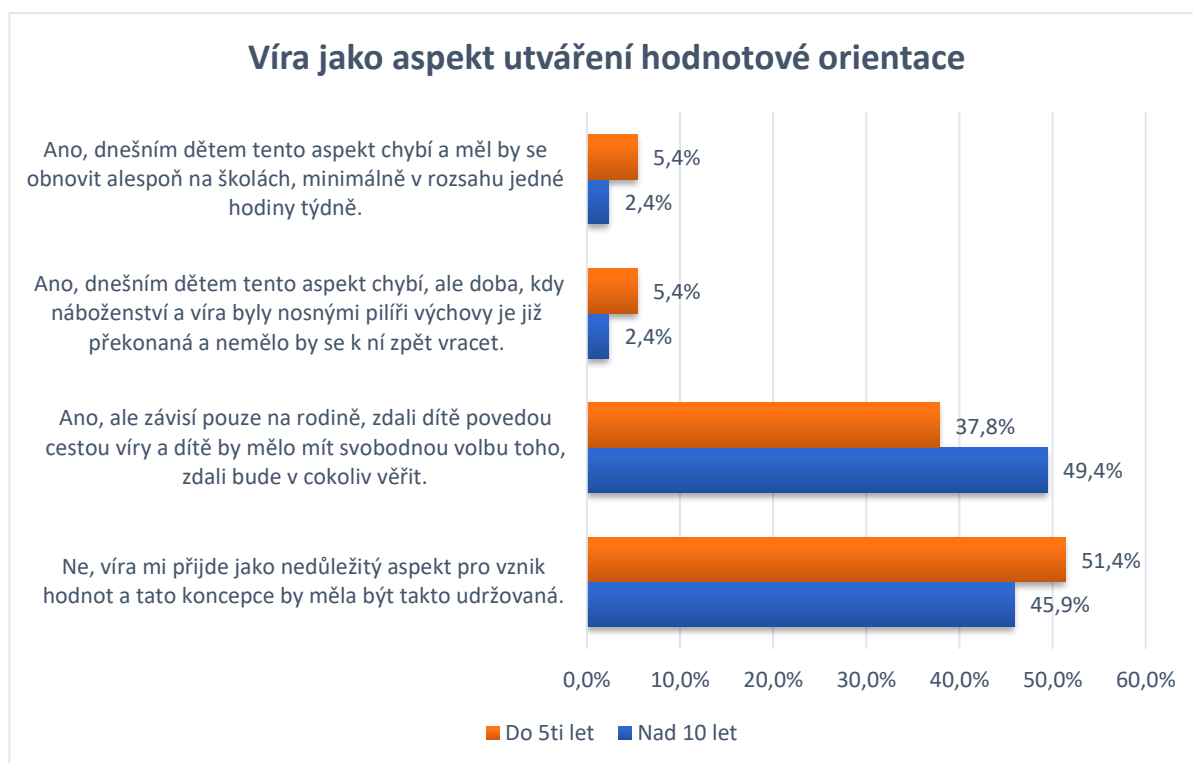
Graf 9 - Vliv výchovy na volbu profese policisty – začínající policisté

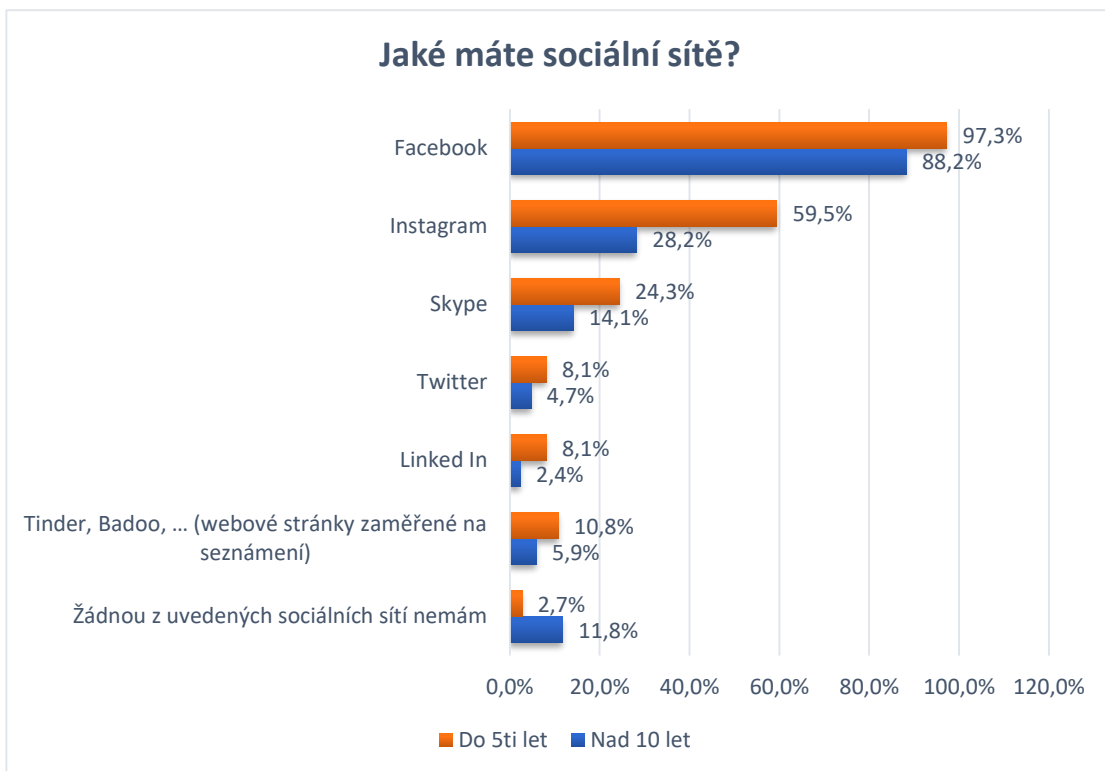
Graf 10 – Udržené hodnoty z dětství

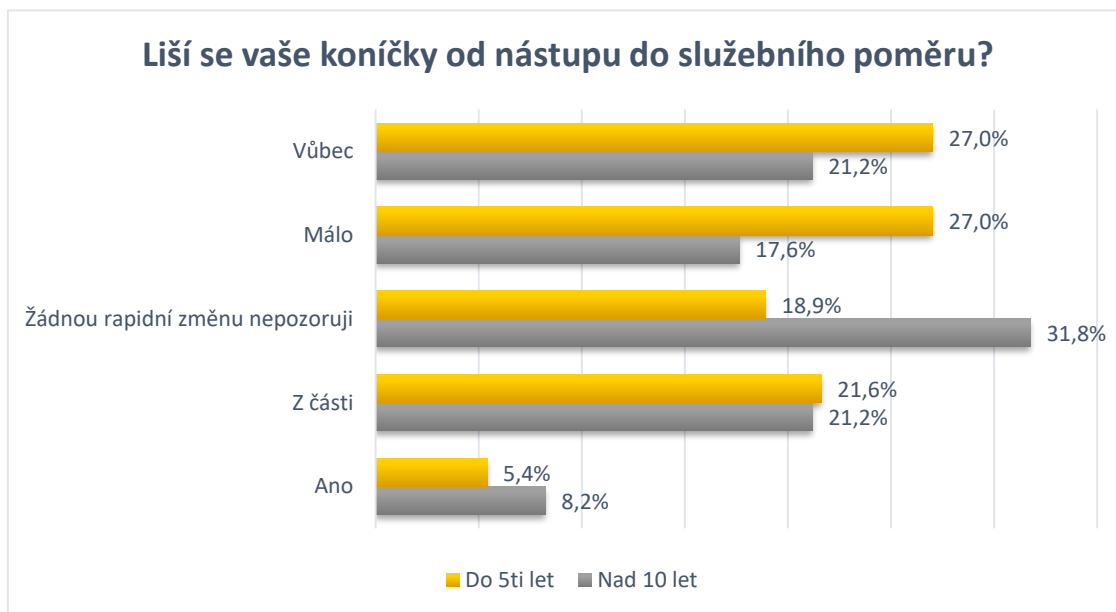
Graf 11 – Volba střední školy vzhledem k profesi policisty

Graf 12 – Víra jako nosný pilíř pro vznik hodnot

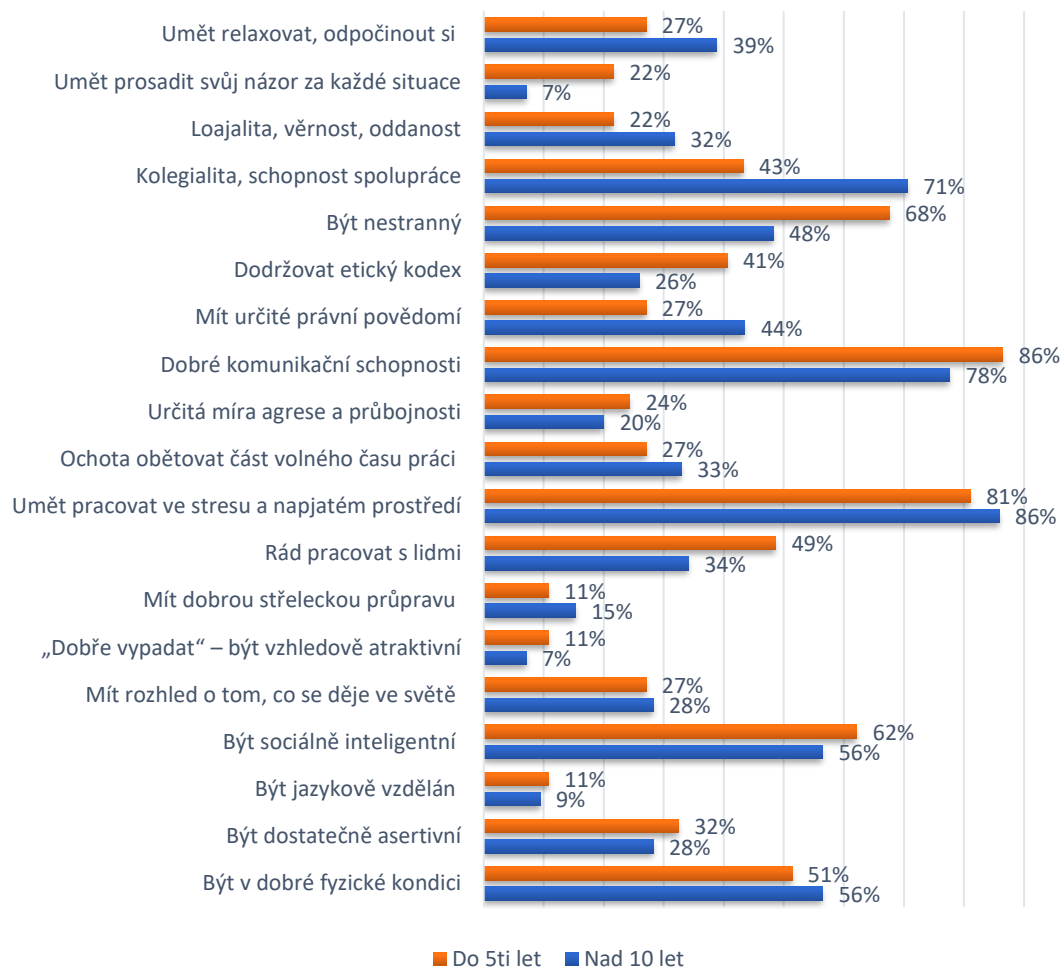

Graf 13 – Sociální sítě, na kterých jsou policisté aktivní

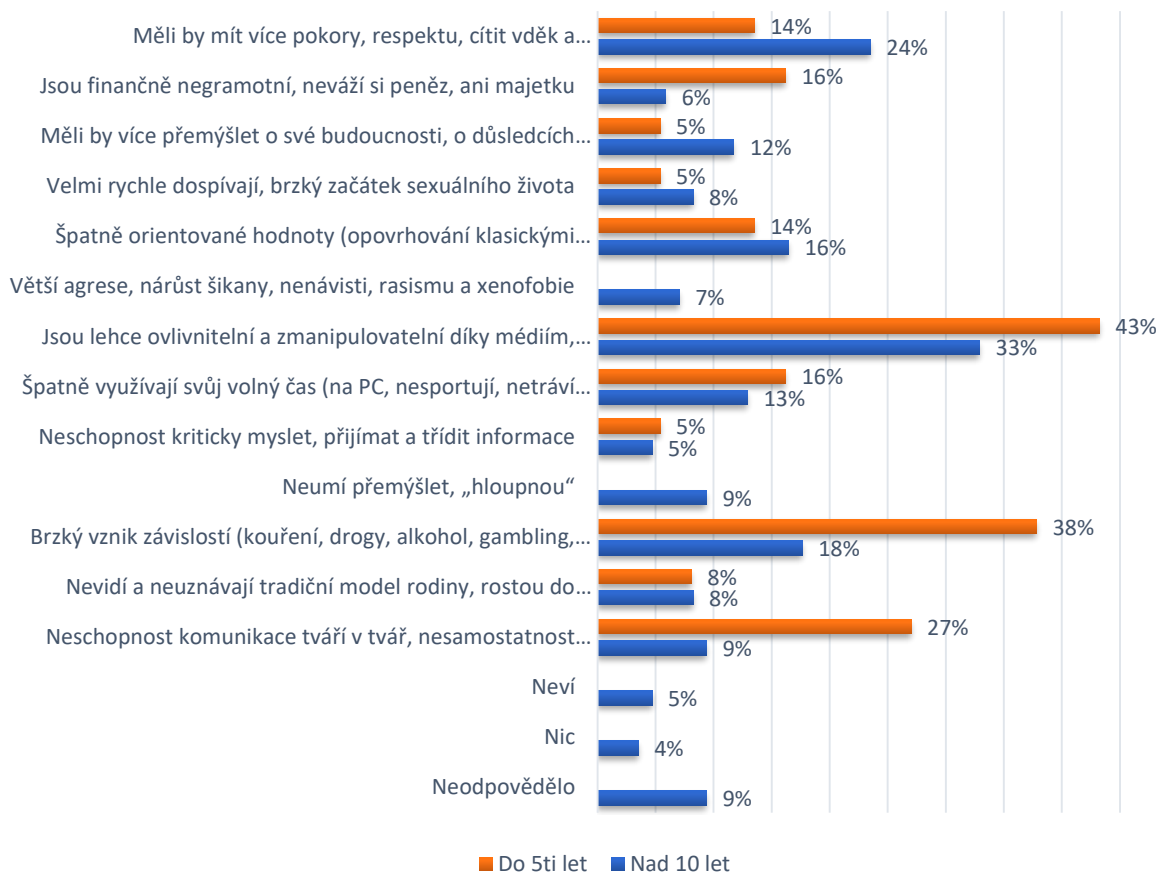
Graf 14 – Odlišnost zájmů a koníčků před nástupem do služebního poměru oproti současnosti

Znaky "dobrého policisty"

Graf 15 – Aspekty dobrého policisty

Úskalí dnešních dětí a mládeže

Graf 16 – Úskalí dnešních dětí a mládeže

Výhody dnešních dětí a mládeže

Graf 17 – Výhody dnešních dětí a mládeže

PŘÍLOHA B - DOTAZNÍK PRO POLICISTY

Vážené policistky, vážení policisté.

Obračím se na vás s žádostí o vyplnění uvedeného dotazníku, který je nástrojem empirického šetření k mé bakalářské práci s názvem „*Hodnotová orientace začínajících a děle sloužících policistů*“.

Ráda bych vás poprosila o co nejpřesnější a pravdivé údaje, které budou nosným pilířem pro empirickou část mé práce.

Účast ve výzkumu je zcela anonymní a data budou sloužit pouze k analýze a komparaci – nikde nebudou přesně uvedeny výčty vašich odpovědí.

Po vyplnění vašeho dotazníku prosím uložte dotazník do obálky a obálku, aby bylo dodrženo uchování vašich údajů, které jste do dotazníku vyplnili.

Vyplněný dotazník

- 1) **Odevzdejte do kanceláře ...** – dotazníky si osobně vyzvednu.
- 2) **Zašlete a níže uvedenou adresu** – v případě, kdybyste chtěli odeslat vyplněný dotazník poštou.
- 3) **Oskenujte a zašlete na níže uvedený e-mail.**

Pokyny pro vyplnění

- V případě, že je otázka **uzavřená** – prosím pouze o označení jedné odpovědi.
- V případě, že je otázka **otevřená** – prosím o co nejpřesnější a pravdivou odpověď.
- V případě, že je odpověď požadována formou **škály** – zanechte bod na škálu, co nejbližší vaší odpovědi.

V případě jakýchkoliv dotazů jsem k dispozici na e-mailu novakma6@uhk.cz, nebo telefonním čísle +420 728 338 492.

Předem Vám všem mnohokrát děkuji za spolupráci!

Studentka oboru *Sociální pedagogika se zaměřením na výchovnou práci v etopedických zařízeních* – UHK, PF, Hradec Králové

Markéta Nováková
Štrampouch 22
286 01
Čáslav

DOTAZNÍK

Uved'te prosím

1. Jsem ...

- a. Muž
- b. Žena

2. Váš věk

3. Jsem specialista na ... (např. kriminalista, dopravní policista, ...) – v případě, že tento údaj nechcete uvádět, neuvádějte.

4. Jak dlouho jste ve služebním poměru?

- a. Méně než 3 roky
- b. 3 – 5 let
- c. Déle než 5 let, ale méně než 10 let
- d. Déle než 10 let

5. Nejvyšší dosažené vzdělání

- a. Střední vzdělání s výučním listem
- b. Střední vzdělání s maturitou
- c. Vyšší odborné vzdělání (titul DiS.)
- d. Absolvent bakalářského studijního programu
- e. Absolvent magisterského studijního programu
- f. Absolvent doktorského studijního programu

6. Prosím uveďte obor, studijní program, který máte vystudovaný

7. Doplnujete si vzdělání v současnosti? Pokud ano, uveďte obor.

- a. Ano
- b. Ne

8. Vyznáváte nějakou víru? Pokud ano, uveďte jakou.

- a. Ano
 - b. Ne
-

9. Má podle vás větší váhu při utváření hodnot dítěte / teenagera - výchova, vzdělání nebo jiný z níže uvedených aspektů?

- a. Rozhodně výchova
- b. Rozhodně vzdělání
- c. Ideálně by to mělo být vše vyvážené a v rovnováze
- d. Praktický život
- e. Dětství a dospívání s nejvyšším zastoupením okruhu rodiny a rodinných příslušníků
- f. Dětství a dospívání spíše mimo rodinnou sféru, např. mezi kamarády, v partě, s vrstevníky, ...
- g. Ani jedno

10. Zažil/a jste konfrontaci (rozpor) hodnot v nějakém novém prostředí oproti hodnotám, které jste považovali za platné v dětství?

- a. Ano, zažil/a jsem konfrontaci hodnoty a rozhodl/a jsem se pro udržení si hodnoty, se kterou jsem do konfliktu přišel.
- b. Ano, zažil jsem konfrontaci hodnoty a rozhodl/a jsem se pro změnu hodnoty v tu, která byla v tu chvíli pro danou skupinu přijatelnější.
- c. Ano, zažil/a jsem konfrontaci hodnoty a neragoval/a jsem v prospěch ani jedné ze stran.
- d. Takovou situaci, kdy bych musel/a rozhodovat mezi dvěma hodnotami jsem nezažil/a.

11. V čem si myslíte, že jsou hlavní rozdíly výchovy dnešních dětí oproti vaší výchově? Vypište alespoň 3 rozdíly.

12. Měla výchova ve vaší rodině velký vliv na volbu vaší profese policisty?

- a. Ano, velmi silný.
- b. Ano, značný.
- c. Nevím, neuvědomuji si.
- d. Ne.

13. Jaké hodnoty jste si vy sám/sama udržel/a z dětství a to především díky výchově v rodině?

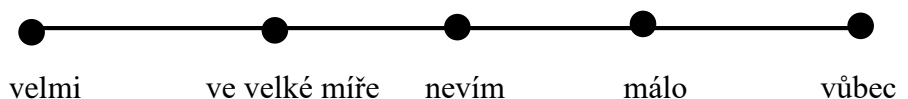
14. Hrál roli při výběru vaší střední školy to, že jste se chtěl/a stát policistou?

- a. Ano, rozhodnul/a jsem se pro moji střední školu především proto, že jsem chtěl být policista/ka.
- b. Z části, střední školu jsem zvolil/a tak, aby mi byla v profesi policisty/ky nápomocná.
- c. Ne, střední školu jsem nepovažoval/a za motivaci, ani vstup do policejní profese a chtěl/a jsem mít jakékoliv střední vzdělání.

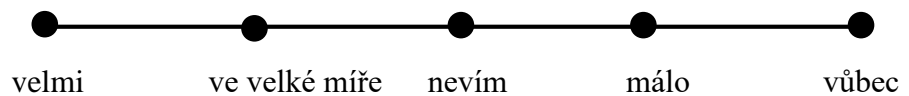
15. Je dle vás víra nebo náboženství nosným pilířem pro vznik hodnot?

- a. Ano, dnešním dětem tento aspekt chybí a měl by se obnovit alespoň na školách, minimálně v rozsahu jedné hodiny týdně.
- b. Ano, dnešním dětem tento aspekt chybí, ale doba, kdy náboženství a víra byly nosnými pilíři výchovy je již překonaná a nemělo by se k ní zpět vracet.
- c. Ano, ale závisí pouze na rodině, zdali dítě povedou cestou víry a dítě by mělo mít svobodnou volbu toho, zdali bude v cokoliv věřit.
- d. Ne, víra mi přijde jako nedůležitý aspekt pro vznik hodnot a tato koncepce by měla být takto udržovaná.

16. V jaké míře si myslíte, že je ovlivněna hodnotová orientace člověka výchovou v rodině?

17. V jaké míře si myslíte, že je ovlivněna hodnotová orientace člověka vzděláním?

18. Jste aktivním uživatelem internetu a sociálních sítí v osobním životě?

- a. Ano, jsem velmi aktivním uživatelem internetu a sociálních sítí a denně strávím na internetu a sociálních sítích více než 5 hodin.
- b. Ano, jsem aktivním uživatelem internetu a sociálních sítí a denně strávím na internetu a sociálních sítích 1-3 hodiny.
- c. Ano, jsem aktivním uživatelem internetu, ale ne sociálních sítí. Internet používám především např. ke čtení zpráv, zjišťování informací, apod.
- d. Ne, internet ani sociální sítě nevyhledávám, počítač používám pouze ke služebním účelům v práci.

19. Jsou dle vás média ohrožujícím faktorem hodnot člověka?

- a. Ano, ale pouze u dětí, které nemají dostatečné informace.
- b. Ano, u dětí a dospívajících, kteří jsou více náchylní k tomu, aby byli ovlivňováni médii.
- c. Ano, médii je ovlivněná celá společnost a považuji to za velmi rizikový jev dnešní společnosti.
- d. Ne, média jsou důležitá a považuji je za nedílnou součást 21. století. Kdo chce být ovlivňován, ovlivňován je, kdo nechce, umí se tomu účinně bránit.

20. Kolik času denně trávíte na internetu/sociálních sítích mimo pracovní dobu?

- a. Méně než hodinu
- b. 1 – 2 hodiny
- c. Více než 2 hodiny
- d. Jsem neustále online (neomezené připojení k internetu)

21. Na jakých sociálních sítích máte založený profil? (označte všechny sociální sítě, na kterých máte založený profil)

- a. Facebook
- b. Instagram
- c. Skype
- d. Twitter
- e. Linked In
- f. Tinder, Badoo, ... (webové stránky zaměřené na seznámení)
- g. Žádnou z uvedených sociálních sítí nemám

22. Jaká vidíte rizika užívání sociálních sítí a nadměrné užívání internetu? Napište alespoň 3 rizika.

23. V jaké míře si chráníte své soukromí na sociálních sítích a internetu?

- a. Na svoje soukromí jsem velmi opatrný/á, neposkytuji nikde důvěrné informace o mně, ani mojí rodině, jsem velmi obezřetný, např. žádosti o přátelství přijímám jen reálným přátelům, které znám osobně. Heslo si měním podle doporučení, na každé platformě mám heslo jiné a nezná ho nikdo.
- b. Svoje soukromí sdílím, ale v takové míře, aby mě nemohl nikdo poškodit a můj profil eventuálně napadnout. Žádosti o přátelství reguluji, ale občas přijmu žádost člověka, kterého osobně neznám. Heslo mám už několik měsíců/let stejné, klidně i na více účtech.
- c. Jsem na sociálních sítích vcelku otevřený/á, informace o mně jsou snadno dostupné a nijak zvlášť je nechráním, nemá mě kdo napadnout, nic špatného ani pohoršujícího nikde nesdílím.
- d. Mám veřejný profil, sledovat mě může, kdo chce, nemám se za co stydět. Žádosti o přátelství přijímám vcelku komukoliv, je mi jedno kdo mě sleduje a kdo navštěvuje můj profil a vidí informace o mně a mé rodině a přátelích.

24. Jakých je podle vás 5 nejdůležitější bodů pro to, aby o sobě člověk mohl říct, že sám sebe považuje za někoho, kdo žije *zdravým životním stylem*?

- a. Dostatečný příjem správných tekutin (2,5 – 3 litry)
- b. Počítání energetických hodnot potravin, které za den sní
- c. Správná výživa a strava
- d. Udržování radostných vztahů (sám se sebou i s ostatními)
- e. Vyhýbat se nadměrně stresovým situacím
- f. Mít důvěru sám v sebe a ve vlastní poznání
- g. Dostatečný odpočinek a čas na spánek
- h. Otevřenost vlastní kreativitě a tvořivosti
- i. Myslet pozitivně a optimisticky
- j. Rozvíjet se jak po fyzické, tak i psychické stránce
- k. Pravidelně cvičit, hýbat se, sportovat, ...
- l. Sám sebe i ostatní umět ocenit
- m. Mít kolem sebe „správné“ okruh přátel
- n. Mít sebeúctu a respekt sám k sobě
- o. Nekouřit, nepít alkohol, ...
- p. Omezit nebo úplně potlačit věci (např. plasty), které ničí naši planetu a snažit se o její znovuoobrození
- q. Být vegetarián, vegan, ...

25. Do jaké míry o vás platí tvrzení: „*Žiju zdravým životním stylem.*“?

- a. Rozhodně platí
- b. Spíše platí
- c. Spíše neplatí
- d. Rozhodně neplatí

26. Podle čeho usuzujete, že právě vy žijete zdravým životním stylem?

27. Ve stupnici 0-5 (5 – maximum, 0 – minimum) označte preferenci vašich zálib a koníčků (pokud máte jiné, doplňte do chybějící kolonky)

Četba odborných článků, sebevzdělávání v profesní oblasti, účast na kurzech směřujících k sebezdokonalování se, studium cizích jazyků, ...	
Sport, kondiční tréninky, ...	
Zdravá strava, zájem o alternativní způsoby stravy, ...	
Poslech hudby	
Sledování filmů, videí, ...	
Divadlo, kino, opera, muzea, výstavy, ...	
Trávení volného času s přáteli, rodinou	
Diskotéky, návštěvy klubů, festivalů, ...	
Domácí práce (žehlení, praní, luxování), práce okolo domu/bytu – zahradnické práce, péče o zvířata, domácí mazlíčky, ...	
Luštění křížovek, rébusů, sudoku, osmisměrek, hlavolamů,...	
Cestování (po ČR, zahraničí), turistika, tramping,...	
Sex	
Tzv. „nicnedělání“ – relax, spánek, ...	
Práce s PC, sociální sítě, „surfování“ na internetu, čtení článků na webu,...	
Nakupování	

28. Liší se vaše záliby, koníčky od doby, než jste nastoupil/a do služebního poměru od doby, kdy jste ve služebním poměru nebyl/a? Jaký koníček nebo zálibu jste eventuálně získal/a nebo naopak ztratil/a? (vypište na příslušný řádek)

●—————●—————●—————●—————●

velmi z části žádnou rapidní změnu nepozoruji málo vůbec

29. Jak nejraději trávíte svůj volný čas?

30. Jakou hodnotu považujete ve vašem životě za *nejdůležitější*? (pokud vám ani jedna z uvedených možností nevyhovuje, doplňte vaši možnost na příslušný řádek)

- a. Fyzické zdraví
- b. Psychické zdraví
- c. Partner/ka, rodina
- d. Děti
- e. Peníze, finance
- f. Láska
- g. Víra
- h. Vzdělání
- i. Zaměstnání
- j. Hmotný majetek
- k. Demokracie
- l. _____

31. Jaký je váš postoj vůči partnerství dvou lidí stejného pohlaví?

- a. Pozitivní
- b. Spíše pozitivní
- c. Neutrální
- d. Spíše negativní
- e. Negativní

32. Jsem více tolerantní k ...

- a. Párům, kde pár tvoří dvě ženy.
- b. Párům, kde pár tvoří dva muži.
- c. Zásadně nesouhlasím s homosexuálními páry.

33. Měly by dle vás mít homosexuální páry možnost adoptovat dítě? (na příslušné řádky vypište prosím možná rizika z vašeho pohledu, event. proč je vaše odpověď *spíše ne* nebo *ne*.)

- a. Ano, na dítě má právo každý, bez ohledu na pohlaví partnerů.
- b. Spíše ano, pokud by splňoval pár určité podmínky.
- c. Spíše ne, existuje velké množství rizik, které z toho plynou.
- d. Rozhodně ne, děti by měly vyrůstat v rodině, kde pár tvoří muž a žena.

34. V případě, že byste vyhrál/a 2 000 000 Kč, kam / do čeho byste je investoval/a? (vypište v bodech, prosím).

35. Jaké jsou podle vás HLAVNÍ aspekty pro to „být dobrým policistou“? (je možné zakroužkovat více odpovědí – max. 7)

- a. Být v dobré fyzické kondici
- b. Být dostatečně asertivní
- c. Být jazykově vzdělán
- d. Být sociálně inteligentní
- e. Mít rozhled o tom, co se děje ve světě
- f. „Dobře vypadat“ – být vzhledově atraktivní
- g. Mít dobrou střeleckou průpravu
- h. Rád pracovat s lidmi
- i. Umět pracovat ve stresu a napjatém prostředí
- j. Ochota obětovat část volného času práci
- k. Určitá míra agrese a průbojnosti
- l. Dobré komunikační schopnosti
- m. Mít určité právní povědomí
- n. Dodržovat etický kodex
- o. Být nestranný
- p. Kolegialita, schopnost spolupráce
- q. Loajalita, věrnost, oddanost
- r. Umět prosadit svůj názor za každé situace
- s. Umět relaxovat, odpočinout si

36. Jaké jsou podle vás nejrizikovější jevy ovlivňující dnešní společnost? (max. 5)

- a. Média, kyberprostor, sociální sítě, umělá inteligence
- b. Globalizace
- c. Migrace
- d. Jaderné, chemické a biologické zbraně
- e. Nezaměstnanost, chudoba
- f. Bezdomovectví
- g. Kriminalita
- h. Nacionalismus
- i. Individualismus
- j. Extremistické skupiny ohrožující společnost (např. ISIS)
- k. Prostituce
- l. Sebevražednost
- m. Rostoucí agrese a agresivita
- n. Drogy a drogová závislost
- o. Stále sílící rasismus a xenofobie
- p. Hrozba války
- q. Politické konflikty
- r. Vliv nadnárodních korporací
- s. Vliv mnoha náboženství, kultur a jejich možné střety
- t. Lehká zkorumpovatelnost
- u. Možnost vyčerpání neobnovitelných zdrojů energie (uhlí, ropa, zemní plyn,...)

v. Přírodní katastrofy (extrémní sucha, tsunami, zemětřesení,...)

**37. Jak jste spokojen/a s momentálním stavem společnosti v našem státě
(5 - velmi spokojen/a, 1- naprosto nespokojen/a)**

Svoboda a lidská práva	
Zahraniční politika	
Životní úroveň	
Finanční situace	
Zdravotnictví	
Školství	
Bezpečnostní situace	
Kultura	
Služby IZS	
Politická situace	
Ekonomika	

38. Zaškrtněte všechna tvrzení, která vás nejlépe vystihují.

- a. „Můj příjem je nadstandartní vzhledem k náročnosti mé profese“
- b. „Můj příjem je úměrný náročnosti mé profese.“
- c. „Můj příjem je nedostatečný vzhledem k náročnosti mé profese.“
- d. „Můj příjem by mohl být vyšší, ale policistou/kou jsem rád a to je důležitější.“
- e. „Práce policisty/ky je poslání a jakékoliv finanční ohodnocení je příjemné.“
- f. „Rozhodně si myslím, že práce policistů je placena vysoce podprůměrně, vzhledem ke stresovým situacím a všem jevům, které při výkonu služby vznikají.“
- g. „Práci policisty/ky dělám rád/a a nedovedu si představit odejít ze služebního poměru.“
- h. „Práci policisty/ky dělám rád/a, ale rád bych už ze služebního poměru odešel/a.“

- i. „Práci policisty/ky dělám už spíše ze zvyku a nástupu na jiné pracovní místo se bojím.“
- j. „Práce policisty/ky mě už omrzela a chci odejít co nejdříve.“

39. Co je pro vás největším benefitem práce policisty/ky?

- a. Společenský status
- b. Ekonomický status
- c. Mocenský status
- d. Práce ve státní sféře
- e. Zajištěný stálý příjem
- f. Neustálý kontakt s lidmi
- g. Spoluutváření demokratické společnosti
- h. Schopnost bránit společnost a zajišťovat její bezpečí
- i. Perspektivnost
- j. Neustálá práce v kolektivu

40. V čem vidíte úskalí dnešních dětí a mládeže? V čem by měly děti a mládež např. přemýšlet jinak?

A v čem naopak vidíte výhody dnešních dětí a mládeže?